Ahonen, Leena & Helamaa, Anna (toim.)

ANNIKIN KORTTELIN RAKENNUSINVENTOINTI

Asunto-osakeyhtiö Tampereen Annikki

Tampere 2017

Ahonen, Leena & Helamaa, Anna (toim.)

ANNIKIN KORTTELIN RAKENNUSINVENTOINTI

Asunto-osakeyhtiö Tampereen Annikki
Tampere 2017

Paino: PK-Paino Oy

ISBN 978-952-93-9064-9 (sid.)
ISBN 978-952-93-9065-6 (PDF)

Kannen kuva: Mäkipään puolen rakennuspiirustukset vuodelta 1907.
(Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

SISÄLLYS

JOHDANTO *3*

1. KORTTELIN HISTORIAA *5*

Mäkipään puoli (tontti 85) 6
Annikin puoli (tontti 86) 14
Elämää korttelin alkuaikoina 31
Korttelin sotahistoriaa 33
Purku-uhan alta suojelukohteeksi 35
Kortteli ennen peruskorjausta 36

2. ASUINHUONEISTOT *38*

VÄLIOVET 39
M8 44
M9 49
M13 54
M14 58
M15 62
M16 66
A3 70
A4 74
A5 75
A6 79
A7 84
A9 88
A11 92
A13 96
A16 98
A17 102
A23 104

3. MUUT TILAT *106*

Ullakot 106
Kellarit 108

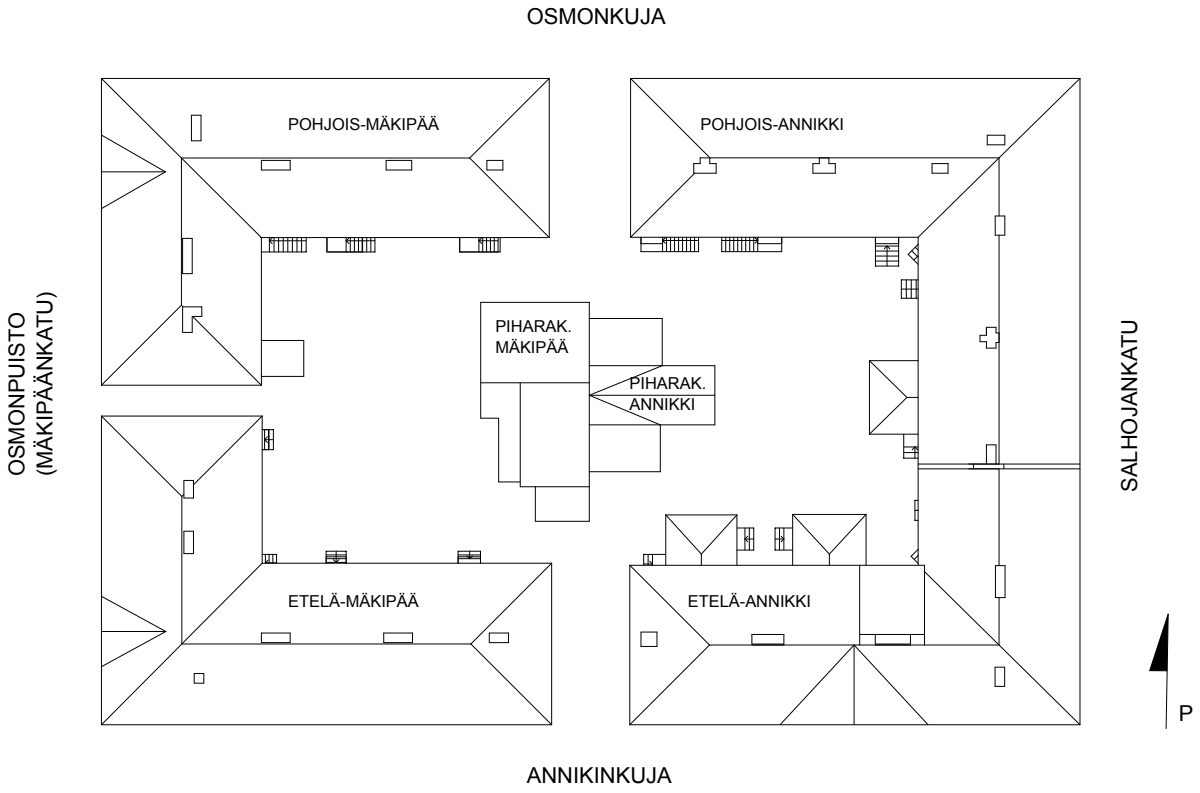
4. PIHARAKENNUKSET *110*

Mäkipään puolen piharakennus 110
Annikin puolen piharakennus 124

5. LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOJA *148*

LIITTEET

Lukuohjeita ja toimituksen huomioita liitteisiin
Liite 1 Valokuvat listatyypeistä
Liite 2 Listatyyppien profiilipiirustukset 1:1
Liite 3 Ulko-oviluettelot
Liite 4 Ulko-ovien inventointikortit
Liite 5 Ikkunakortit
Liite 6 Ikkunamallit
Liite 7 Helatyypit
Liite 8 Ikkunoiden profiilipiirustukset 1:1
Liite 9 Ulkovärikortit
Liite 10 Tulisijakortit
Liite 11 Talotekniikka – nykytilanne 2010

PERUSTIEDOT

Kohde	Annikin kortteli
Osoite	Annikinkuja 2 / Osmonkuja 1, 33500 Tampere (vanhat osoitteet: Mäkipäänkatu 13, Annikinkatu 11)
Kiinteistötunnus	XIV–424–1 (vanha XIV–247–85 ja 86)
Rakentamisvuosi	suunnitelmat 1907, rakentaminen 1907–1909

JOHDANTO

Tämä inventointikooste kuvaa Annikin korttelia ennen vuosina 2011–2012 toteutettua peruskorjaushanketta. Dokumenttiin on koottu sekä suojellun rakennuksen viranomaisvaatimusten mukaiset inventoinnit että muita korttelia ja sen asumishistoriaa koskevia tietoja. Tarkoituksena on ollut saattaa yhteen kerätty aineisto ja siten helpottaa korttelin historiaan perehtymistä.

Valtaosa inventointiaineistosta on vuosilta 2010 ja 2011. Kesällä 2010 peruskorjauksen suunnittelun käynnistyessä Larisa Evstifeeva-Auraniemi, Suvi Pajunen ja Minna-Riikka Tuohiniitty inventoivat korttelin ikkunat, ovet, tulisijat, värikerroksia sekä pinnat ja listat muutamasta tyyppihuoneistosta. Keväällä 2011 tulevat asukkaat dokumentoivat huoneistojaan sekä piharakennuksia juuri ennen peruskorjauksen ja siihen liittyvien purkutöiden alkamista. Pienempi osa aineistosta, mm. valokuvia, on vuodelta 2007. Tällöin peruskorjausta suunnitteleva asukasryhmä oli alkanut kerätä korttelin historiaan liittyvää tietoa ja jätti Tampereen kaupungille ostotarjouksen rakennuksista. Aineisto koostuu seuraavista osista:

Inventointidokumentit (alkuperäiset Asunto Oy Tampereen Annikin arkistossa)
- Pintojen ja listojen inventointi tyyppihuoneistoista A3, A23, M9, M13 ja M14 sekä piharakennuksista (Suvi Pajunen, kesä 2010)
- Pintojen ja listojen inventointi huoneistoista M8, M15, M16, A4-A7, A9, A11, A13, A16 ja A17 (Asukkaat itse, kevät 2011, täydennyksiä syksyllä 2016)
- Ulko-ovien inventointi (Suvi Pajunen, kesä 2010)
- Ikkunoiden inventointi (Minna-Riikka Tuohiniitty, kesä 2010)
- Tulisijojen inventointi (Larisa Evstifeeva-Auraniemi, kesä 2010)
- Väri-inventointi (Larisa Evstifeeva-Auraniemi, kesä 2010)
- Talotekniikan inventointi (Marko Ulvila, kesä 2010)
- Annikin puretun piharakennuksen mittapiirustukset (Anna Helamaa, mittaus kevättalvi 2011, piirrokset kesä 2016)

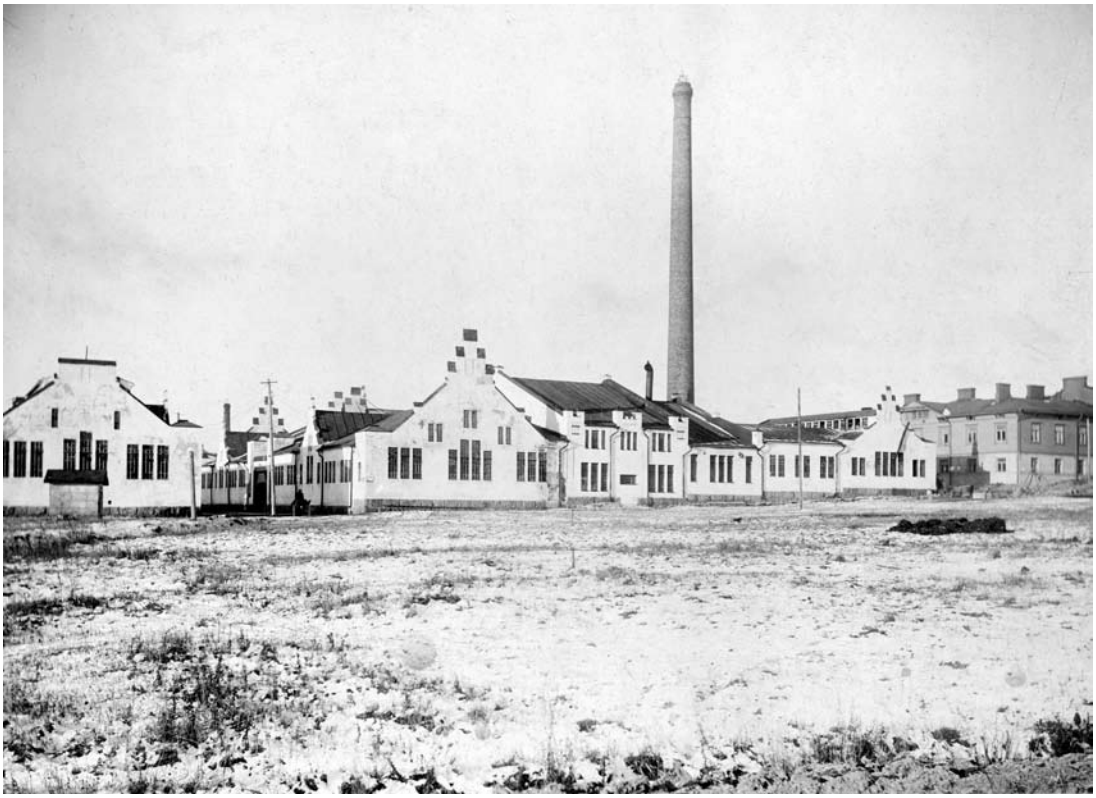
Muut
- Vanhat rakennuspiirustukset (Tampereen Rakennusvalvonnan arkisto)
- Korttelin ajantasaiset pohjapiirustukset ja rakennustapaselostus 11/2009 (Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy)
- Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
- Tampereen kaupunginarkisto: kunnallisverojen kantoluettelot
- Korttelin vanhojen asukkaiden muistitieto

Valokuvat
- Asukkaiden valokuvia vuosilta 2007–2011
- Matti Karjanojan kuvat vuodelta 2007 (aineisto kokonaisuudessaan As. Oy Tampereen Annikin arkistossa)
- Pasi Toivosen kuvat 1980-luvulta (aineisto As. Oy Tampereen Annikin arkistossa)
- Vapriikin kuva-arkisto: Antti Sompinmäen kuvat vuodelta 2010 sekä vanhemmat valokuvat

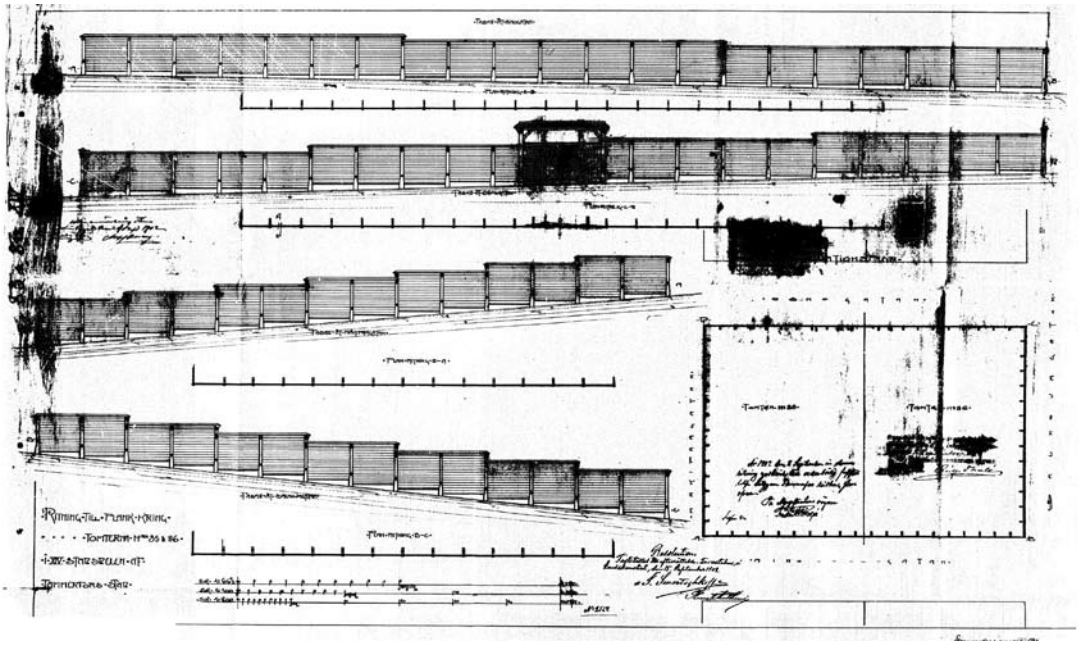
Aineiston ovat koonneet yhteen Annikin asukkaat museotutkija (FM) Leena Ahonen ja arkkitehti Anna Helamaa.

Tekijät kiittävät kaikkia aineistoa koonneita ja tämän yhteenvedon aiempia versioita kommentoineita. Suuret kiitokset kaikille, jotka ovat pitäneet huolta korttelistamme sen ensimmäiset 110 vuotta!

Annikilla toukokuussa 2017
Leena Ahonen ja Anna Helamaa

Tämä on vanhin valokuva, joka Annikista on löytynyt, luultavasti vuodelta 1908 tai 1909. Kuvassa on keskellä Naulatehdas Ferraria (myöh Oy Ferraria Ab). Tehdas oli iso maamerkki, ja pitkä savupiippu erottui jo kaukaa. Naulatehtaan oikealla puolella kuvan reunassa näkyy Annikki. Kuva on otettu idästä Tammelan pelloilta. (Kuvaaja: Atelier Laurent. Vapriikin kuva-arkisto)

Ensimmäiset arkistosta löytyvät piirustukset esittävät tonttien aitaamisen. Tarkastusmerkinnät ovat syyskuulta 1902. Kuvassa aidat on esitetty tontin sisältä katsottuna. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

1. KORTTELIN HISTORIAA

Tammelan kaupunginosaan alkoi vuonna 1897 vahvistetun täydennetyn asemakaavan mukaisesti kohota työväestölle tarkoitettuja asuntoja[1]. Mäkipään torpan mukaan nimetyn Mäkipäänkadun varrelle rajattiin myös kortteli numero XIV-247 (nykyinen XIV-424), eli Annikki. Kortteli oli kaupungin laidalla, ja sen itäpuolelta alkoivat peltotilkut ja karjaniityt. Alun perin korttelissa oli kaksi erillistä tonttia, 85 ja 86, joilla oli omat omistajat.

Annikki sijaitsee nykyisten Osmonkujan, Annikinkujan, Salhojankadun ja Mäkipäänkadun rajaamalla alueella. Korttelin läntisen puolen eli tontin numero 85 osoite oli viime vuosisadan alussa Mäkipäänkatu 13. Tätä puolta korttelista kutsuttiin aiemmin Hirvelän taloksi sen pitkäaikaisen omistajan mukaan. Nykyisin korttelin osa tunnetaan useimmiten Mäkipään nimellä. Asuinrakennuksia Mäkipäällä on kaksi, ja niitä erottaa puistoon johtava kuja.

Itäpuolen eli tontin numero 86 osoite oli Ainonkatu 11. Kun Kone ja Terä Oy:n tehdaskortteli katkaisi Ainonkadun kahtia, muuttui itäinen osa Seppä Ilmarisen siskon mukaan nimettynä Annikinkaduksi vuonna 1956[2]. 2000-luvulla katuosuus muuttui edelleen Annikinkujaksi. Korttelin tätä puolta kutsuttiin aiemmin Widellin taloksi, kun nykyisin puhutaan Annikin puolesta. Annikki-nimitys kattaa usein myös koko korttelin.

Tontteja tarjottiin vuokralle julkisella huutokaupalla jo vuoden 1898 kesällä[3]. Tonttien rakentuminen kesti ilmeisesti ajateltua kauemmin, sillä valtuusto myönsi niille rakennusajan pidennystä vuonna 1905[4]. Tonttien ensimmäinen lunastaja oli talonomistaja Alf(red) Lagerlund[5], jonka aikana tonteille ei kuitenkaan vielä rakennettu.

Vuosien 1907–09 aikana rakennettiin rakennusmestari J. Pirjolan ja rakennusmestari N. Nummen suunnitelmien pohjalta osin kaksikerroksinen umpipihainen asuinkortteli. Julkisivuihin otettiin vaikutteita puujugendista ja uusrenessanssista. Tonttien rakennukset eroavat toisistaan pohjaratkaisuiltaan ja tyylillisesti, esimerkiksi ikkunatyyppien osalta. Tonttien välissä oli aita. Keskellä pihaa toisiaan vasten on kaksi tiilistä talousrakennusta. Alkuun näissä sijaitsivat asukkaiden käymäläkopit sekä lisäksi pyykkitupa ja talli. Kolmessa asuinrakennuksessa oli enimmillään yhteensä noin 45 huoneistoa, osin kahdessa kerroksessa. Suurin osa asuinnoista oli yhden huoneen ja keittiön kokoisia. Omistajat asuivat tilavammin, kahden huoneen ja keittiön kulma-asunnoissa. Noin kymmenen neliön kokoiset keittiöt sijaitsivat pääosin korttelin sisäpihan puolella, ja 14–22 neliöiset kamarit ulkokehällä. Yhdestä sisäänkäynnistä oli useimmiten pääsy kahteen asuntoon. Lämmittämättömästä eteisestä nousivat portaat ullakkotiloihin.

---

1 Louhivaara 1999, s. 86; Wacklin 1997, s. 7
2 Louhivaara 1999, s. 87
3 Aamulehti 30.6.1898, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
4 Tampereen Sanomat 28.10.1905, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
5 Työkansa 25.1.1905, Kasalliskirjaston digitoidut aineistot

MÄKIPÄÄN PUOLI (TONTTI 85)

Mäkipään puolen talot rakennutti Nestor E. Tuliniemi[6], joka ilmeisesti oli ostanut tontin Lagerlundilta vuoden 1907 alkupuolella[7]. Tuliniemen aika omistajana oli kuitenkin lyhyt, sillä talo ja tontti myytiin huutokaupalla kauppias Rudolf Winterille maaliskuussa 1909[8]. Winteriltä Mäkipää siirtyi kuolinpesän kautta W:m Sandberg OY:n omistukseen. Vuodesta 1917 Mäkipään talot omisti junailija, konduktööri Janne Hirvelä. Hirvelä oli omistajana ainakin vuoteen 1939 asti, minkä jälkeen omistus siirtyi hänen lapsilleen[9]. Janne Hirvelän poika oli muistitiedon mukaan korttelissa myöhemmin isännöitsijänä.

N. Nummen allekirjoittamat rakennuspiirustukset on päivätty maaliskuulle 1907. Piirustuksissa on 14 huoneistoa puukerroksessa ja yksi kivikerroksessa. Valtaosa huoneistoista käsittää kamarin ja keittiön sekä kahden asunnon yhteisen eteisen. Kulmissa on suuremmat, kahden huoneen ja keittiön huoneistot, joihin on kulku myös kadun puolen portaista. Rakennukset ovat piirustuksissa ilmeeltään ja huonejaoltaan pitkälti sellaiset, kuin ne olivat edelleen keväällä 2011. Joitain muutoksia on myöhemmin tapahtunut Osmonkadun puoleisen rakennuksen eli ns. Pohjois-Mäkipään kivikerroksessa. Vuoden 1907 kuvassa luoteisnurkan tila on merkitty varastohuoneeksi, ja kivijalassa on vain yksi asuinhuoneisto. Julkisivut lienee toteutettu jo rakentamisvaiheessa kuvista poiketen, esimerkiksi laudoitus ikkunoiden alla on hieman yksinkertaisempi kuin piirustuksissa. Pohjois-Mäkipään asuntojen ulkoportaat ovat muistitiedon mukaan olleet kuvan mukaisesti suorat. Nykyisen kaltaiset julkisivun suuntaiset portaat olisi saman tiedon mukaan rakennettu sotien jälkeen.

---

6 Ks. esim. Aamulehti 14.4.1907 ja Tampereen Sanomat 10.12.1908, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

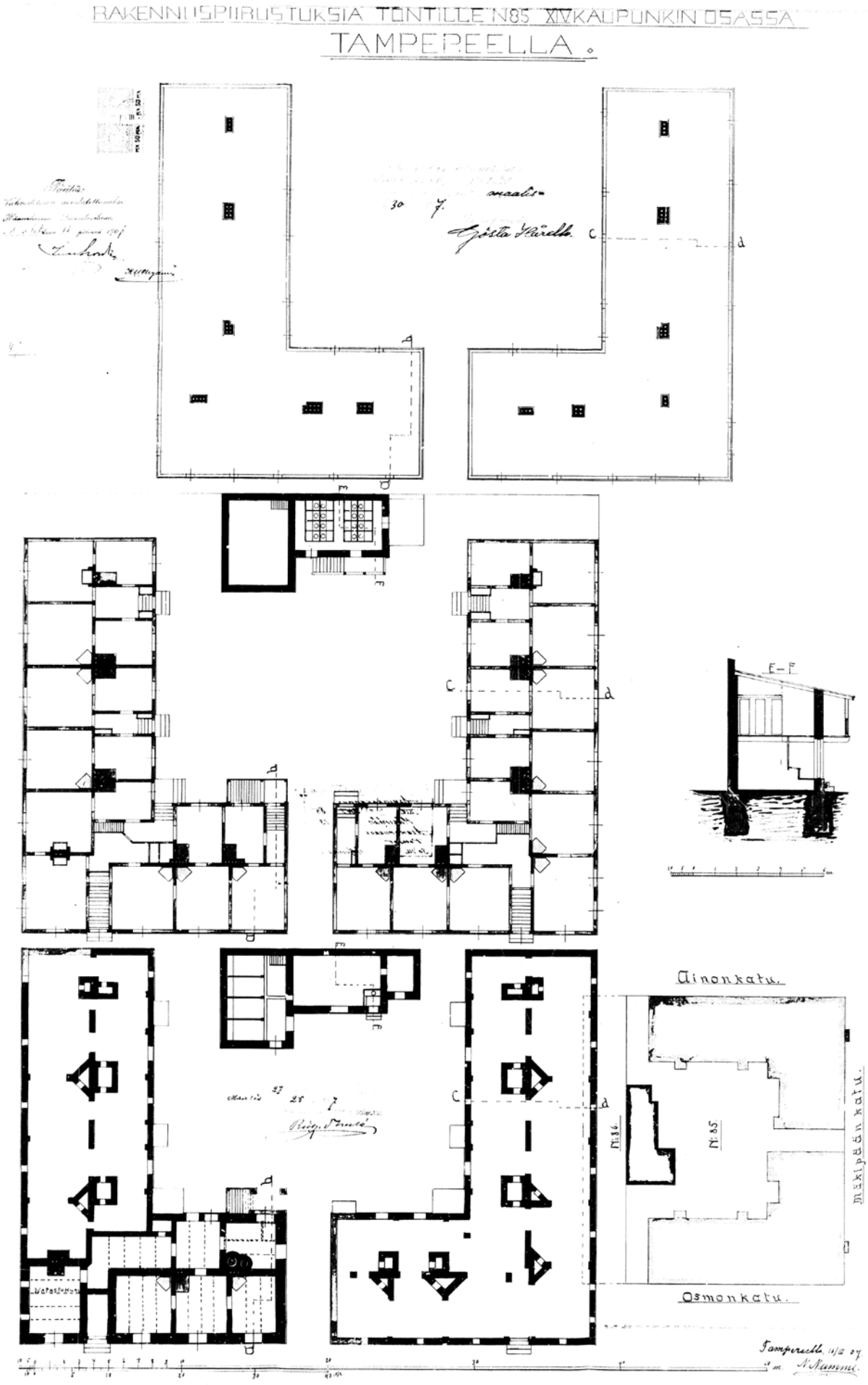
7 Kansan Lehti kertoo tontin olleen Lagerlundilla vielä tammikuussa 1907. Kansan Lehti 25.1.1907, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

8 Tuliniemen konkurssista esim. Kansan Lehti 22.4.1908 ja pakkohuutokaupasta Aamulehti 6.11.1908 ja 31.3.1909, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

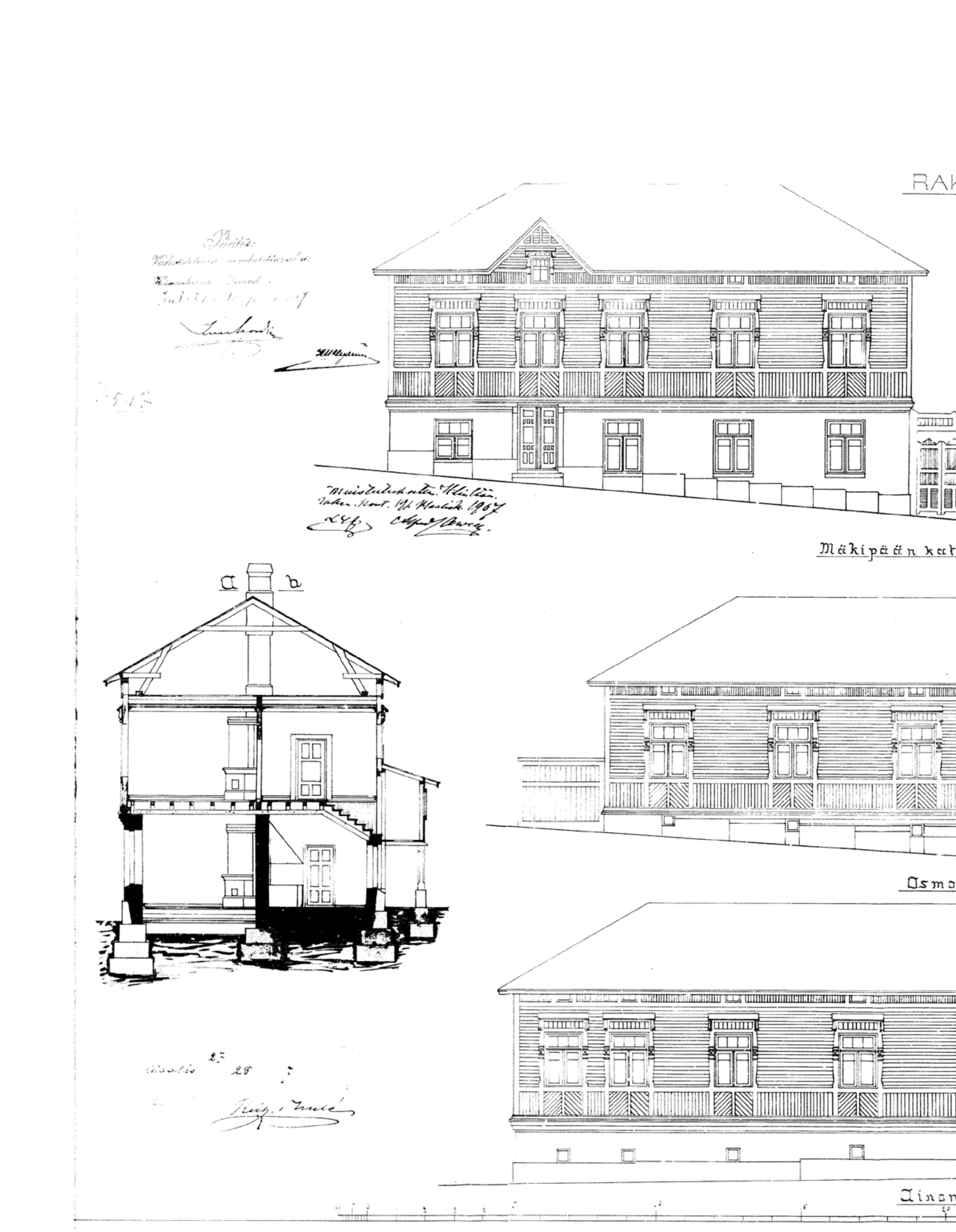
9 Tampereen kunnallisverojen kantoluettelot

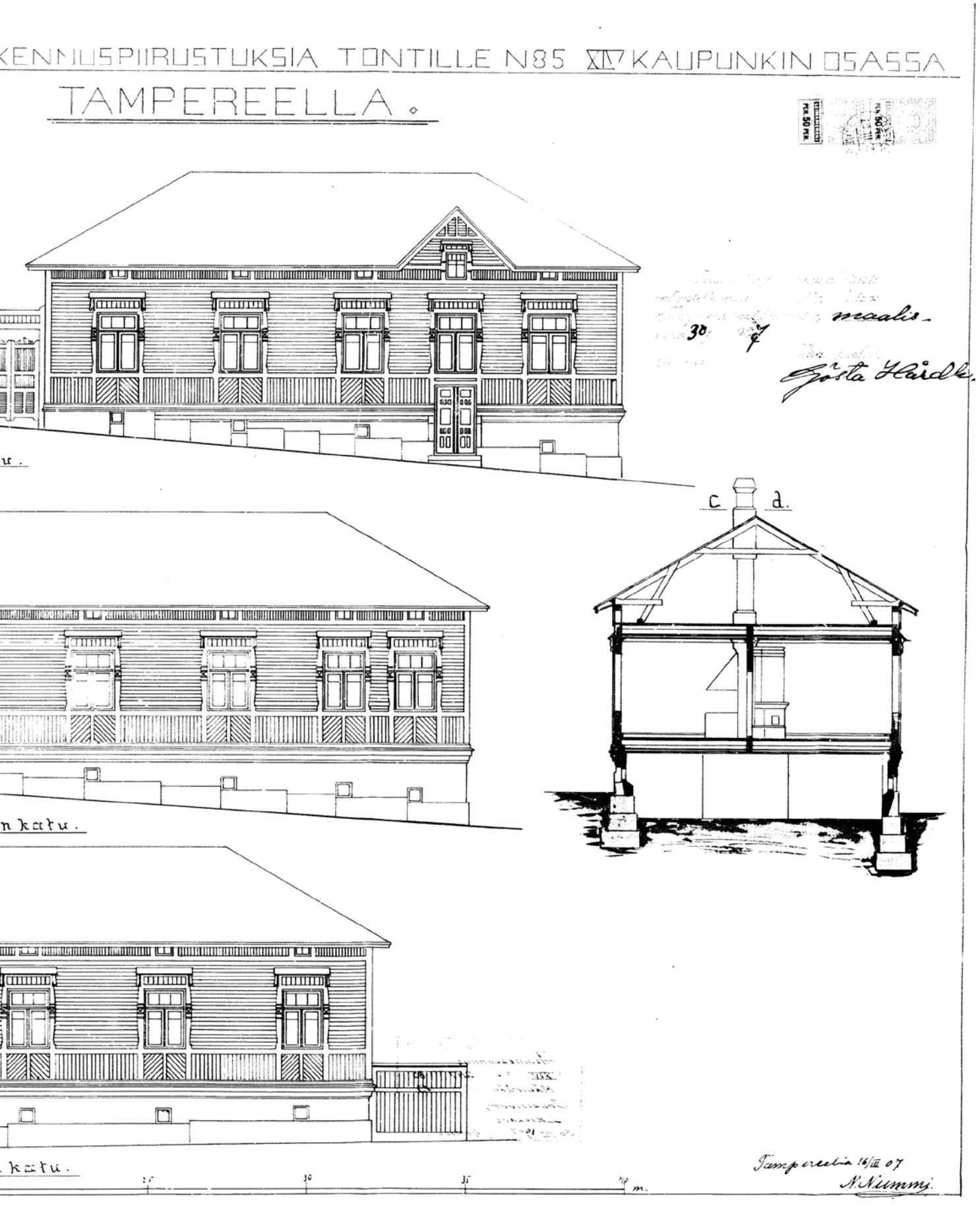

Etelä-Mäkipää vuonna 2010. Laudoitus ikkunoiden alla poikkeaa alkuperäisistä rakennuspiirustuksista. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki, Vapriikin kuva-arkisto)

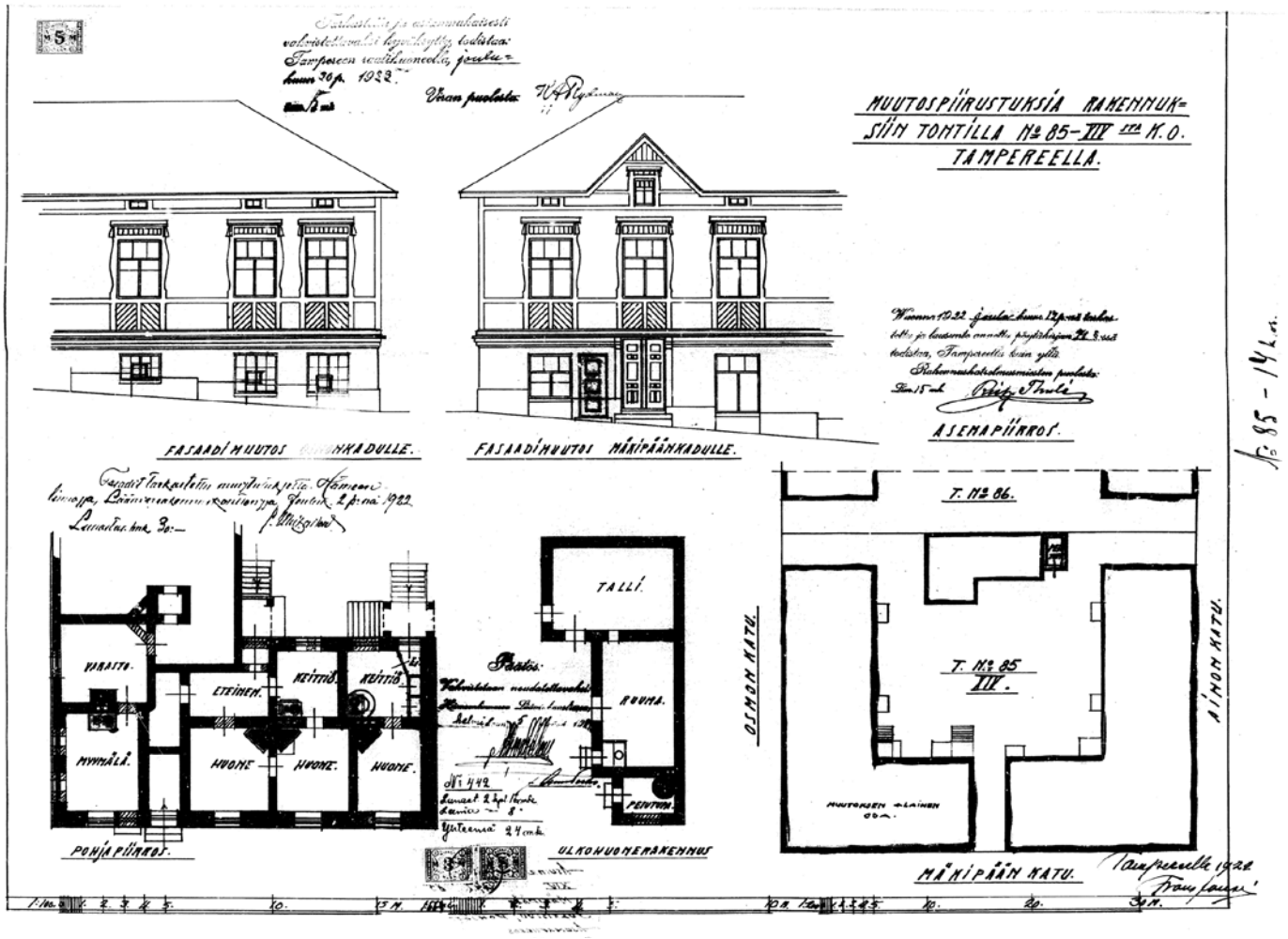

Mäkipään rakennuspiirustukset vuodelta 1907. Piirustuksessa ylinnä ullakko, keskellä asuinkerros ja alhaalla kivijalka. Kuvia ei ole esitetty pohjoissuunnassa. Pohjakuvissa pohjoinen on vasemmalla, asemakuvassa taas alhaalla. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

RAK
a a
Mäkipään kat
Osmo
Ainar

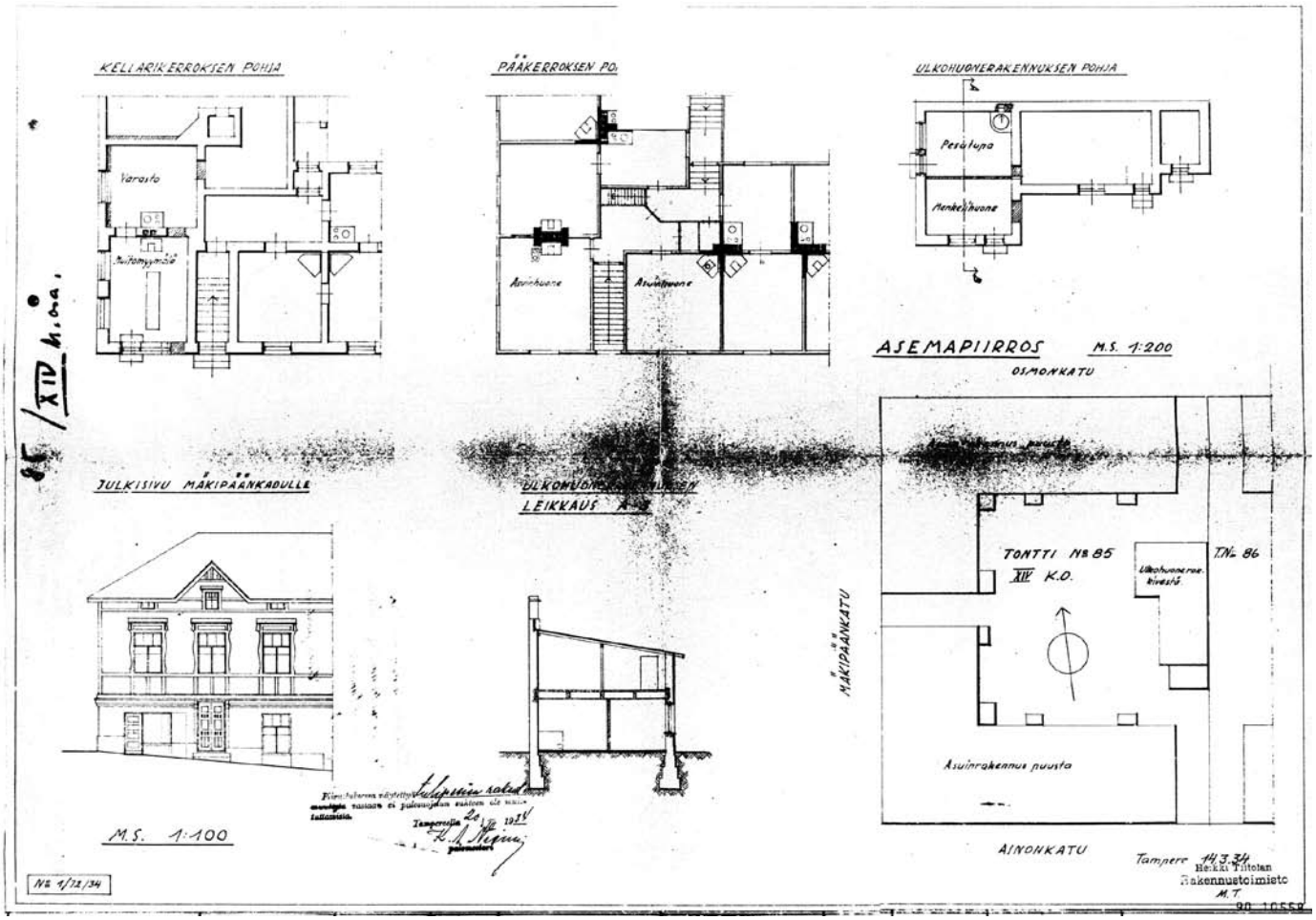
Mäkipään puolen rakennuspiirustukset vuodelta 1907. Leikkauskuvissa näkyvät väliovet ja kakluunit poikkeavat toteutetuista. Keittiön hellojen yllä ei tiettävästi ole ollut huuvia. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Pohjois-Mäkipään muutospiirustukset vuodelta 1922. Julkisivuun lisättiin ikkunoita ja ovi, kun varastotila muutettiin myymäläksi. Samalla kivikerrokseen muodostettiin kaksi asuntoa. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Pohjois-Mäkipään luoteisnurkan varastohuone muutettiin Valion myymäläksi 1920-luvun alussa. Muutospiirustukset ovat vuodelta 1922. Samalla kivikerroksen huoneistojakoa ja sisäänkäyntijärjestelyjä muutettiin. Kivijalassa kerrotaan olleen talonmiehen asunto. Vuoden 1934 muutoskuvassa myymälätilaan on tehty muutoksia ja sisäänkäynnin paikkaa muutettu. Myöhemmin tilassa on toiminut ainakin parturi-kampaamo, kuten vuoden 1962 valokuva kertoo. Kivijalan asunnossa toimi 1980-luvulla Saha ry., joka kunnosti työkaluja lähetettäväksi Afrikkaan. 1980-luvulla Mäkipäällä parannettiin maailmaa myös Etelä-Mäkipään nurkkahuoneistossa toimineen Emmaus-kirpputorin voimin.

Vuoden 1934 muutospiirustuksessa näkyy Pohjois-Mäkipään puukerroksen suuren nurkkakamarin käyttö hellahuoneena.

Pohjois-Mäkipään muutospiirustukset vuodelta 1934. Myymälän sisäänkäynnin paikka muuttui ikkunan paikalle. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Parturi-kampaamo Pohjois-Mäkipään kivijalan liiketilassa vuonna 1962. Ikkunatyyppi on muuttunut yksilasiseksi jo 30-luvun piirustuksessa, ovi lienee uusittu myöhemmin. Pohjois-Annikin kulmassa erottuu lipputanko. (Kuvaaja: Erkki Kauppila. Vapriikin kuvaarkisto)

Mäkipään rakennukset lännestä Osmonpuistosta vuonna 2010. (Matias Laine)

Mäkipään pihaa vuonna 2007. Pihaan oli viimeisinä vuosikymmeninä päässyt kasvamaan isoja puita, jotka aiheuttivat kivijalassa vaurioita. (Matti Karjanoja)

Pohjois-Mäkipää pihalta nähtynä vuonna 2006. (Leena Ahonen)

Pohjois-Mäkipää pohjoisesta Osmonkujalta vuonna 2006. Julkisivussa näkyy kosteusvaurioita. (Leena Ahonen)

ANNIKIN PUOLI (TONTTI 86)

Talonomistaja Oskari K. Ojanen osti oikeuden tonttiin 86 kesäkuussa 1907[10] ja lunasti tontin itselleen myöhemmin samana vuonna[11]. J. Pirjolan laatimat Annikin puolen rakennuspiirustukset ovat kesäkuulta 1907. Ojanen johti rakennustöitä itse[12].

Rinteeseen suunniteltu rakennus jakautuu palomuurilla kahteen osaan: etelän puolella ns. Etelä-Annikilla on huoneistoja kahdessa kerroksessa, Pohjois-Annikilla yhdessä. Vuoden 1907 piirustuksista on laskettavissa kivikerroksessa 8 huoneistoa ja puukerroksessa 18. Kuitenkin piirustusten hyväksymisestä kertova Kansan Lehti 7.8.1907 mainitsee Ojasen aikovan rakentaa ”12 asuinhuoneeksi ja yhtä moneksi keittiöksi sisustettavan puisen asuinrakennuksen ja edelläkerrotusta rakennuksesta palomuurilla eroitettavan puisen asuinrakennuksen, johon sisustetaan 9 asuinhuonetta ja keittiötä sekä kellarikerrokseen myöskin 9 asuinhuonetta ja 8 keittiötä”[13]. Rakennus on kuvissa ilmeeltään ja tilajaoltaan pitkälti samanlainen kuin mitä se oli vuonna 2011. Poikkeamia on lähinnä aivan palomuurin pohjoispuolella.

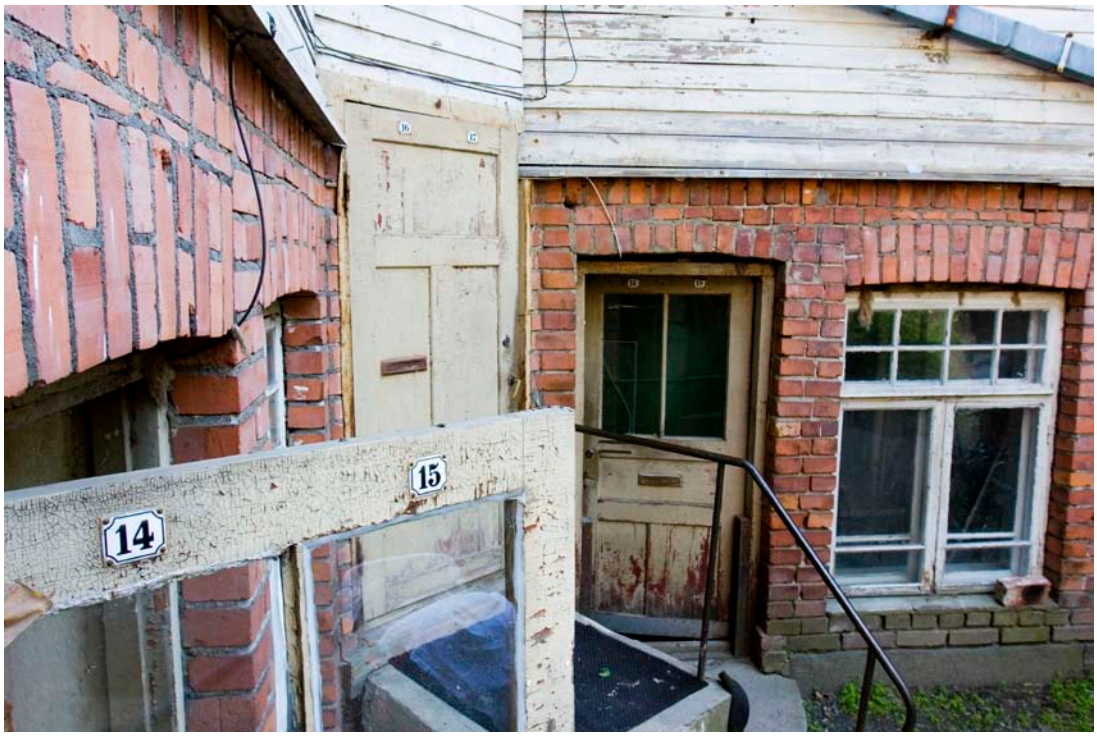
---

10 Kansan Lehti 21.6.1907, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
11 Työkansa 6.9.1907, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
12 Ks. esim. Tampereen Sanomat 7.5.1908, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
13 Kansan Lehti 7.8.1907, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

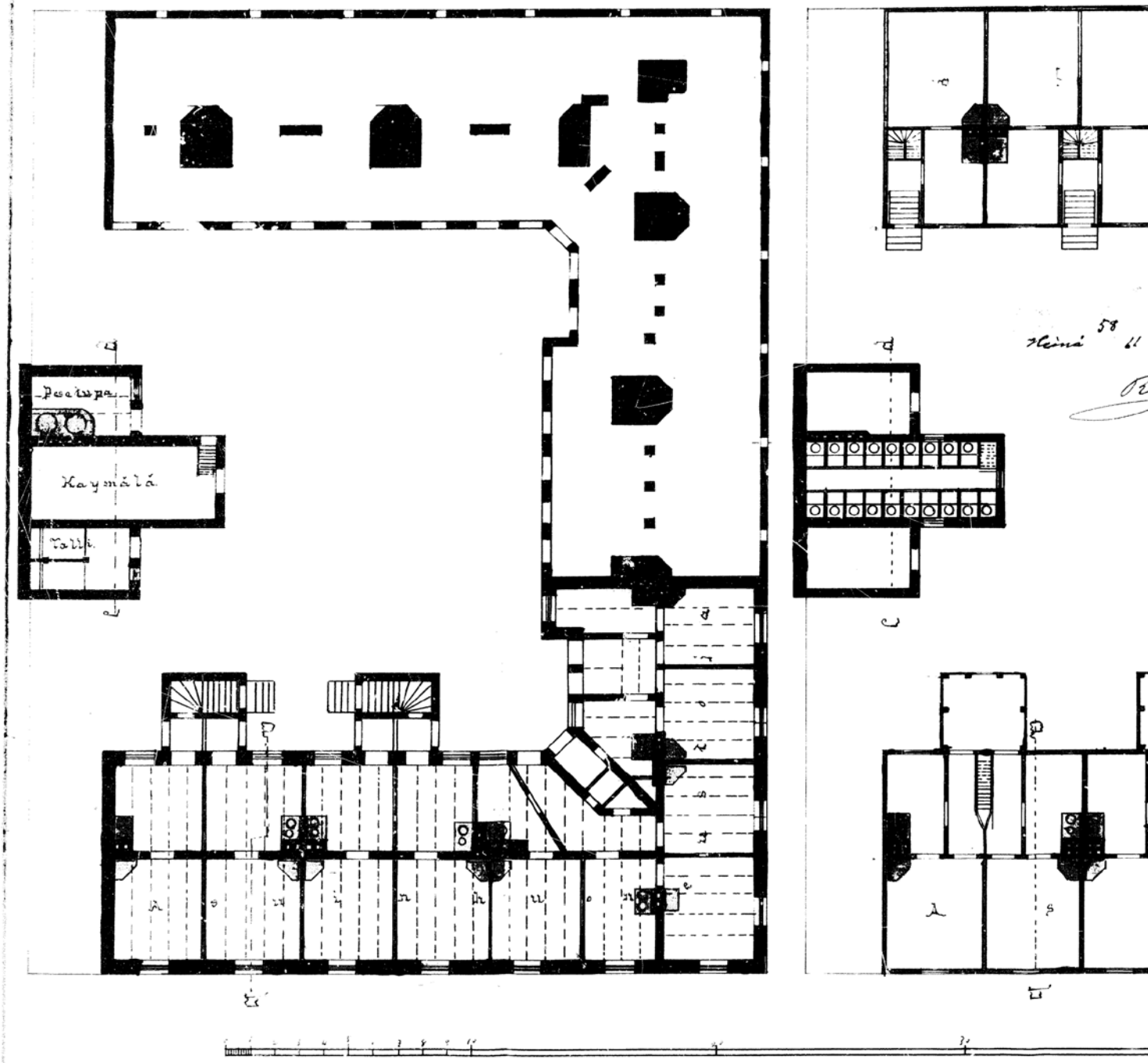
Annikki Annikinkujalta nähtynä vuonna 2010. Kuvassa etualalla kivikioski. Kivikioskin eli ”Santran kioskin” myyjän, mamma Korttelaisen, kerrotaan säilyttäneen kivikioskin varastoja Annikilla. Aiemmin Ainonkatua pitkin kulki bussi, joten korttelin lähin pysäkki oli kivikioskin kohdalla. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

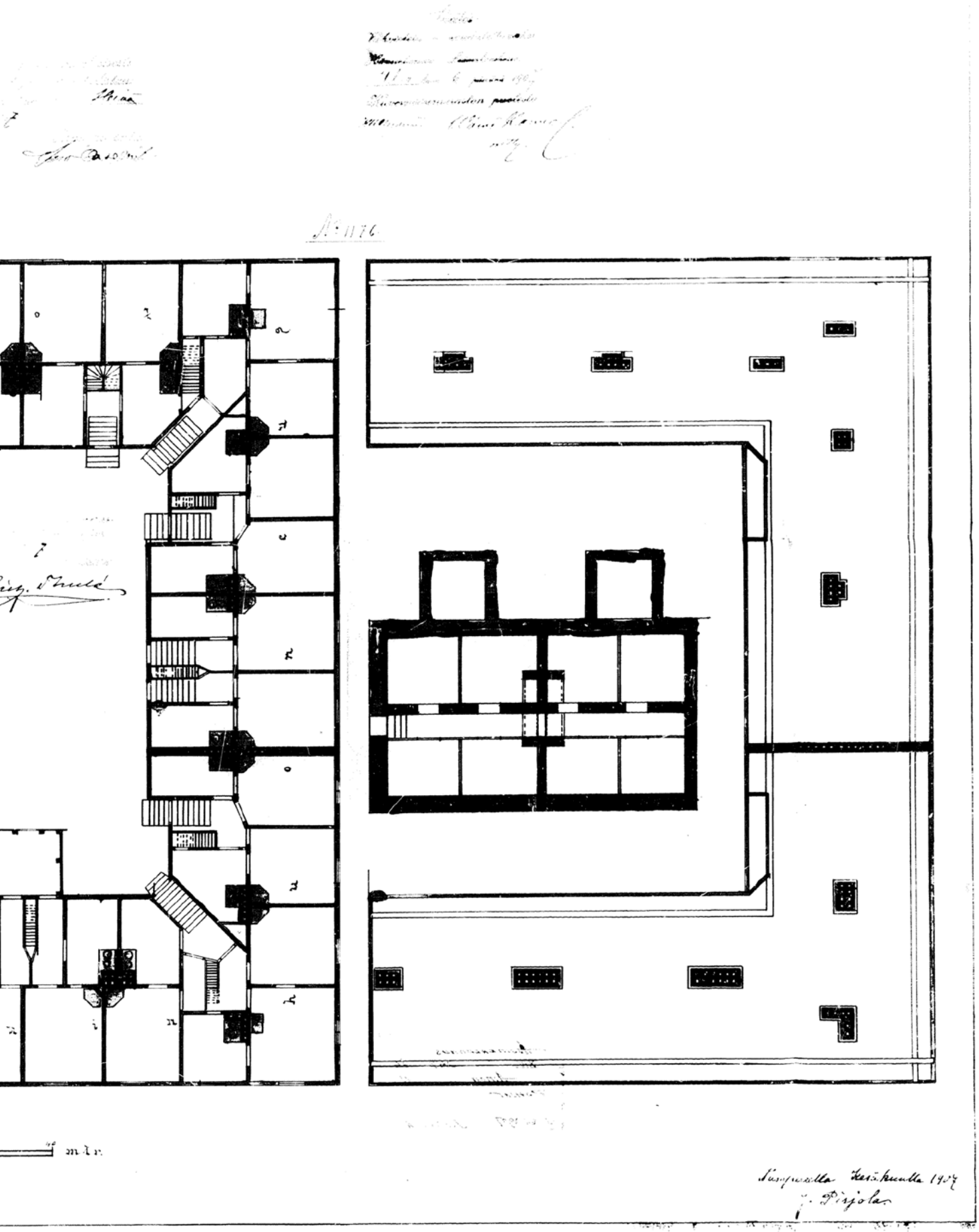

Annikin rakennukset nähtynä Salhojankadulta vuonna 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

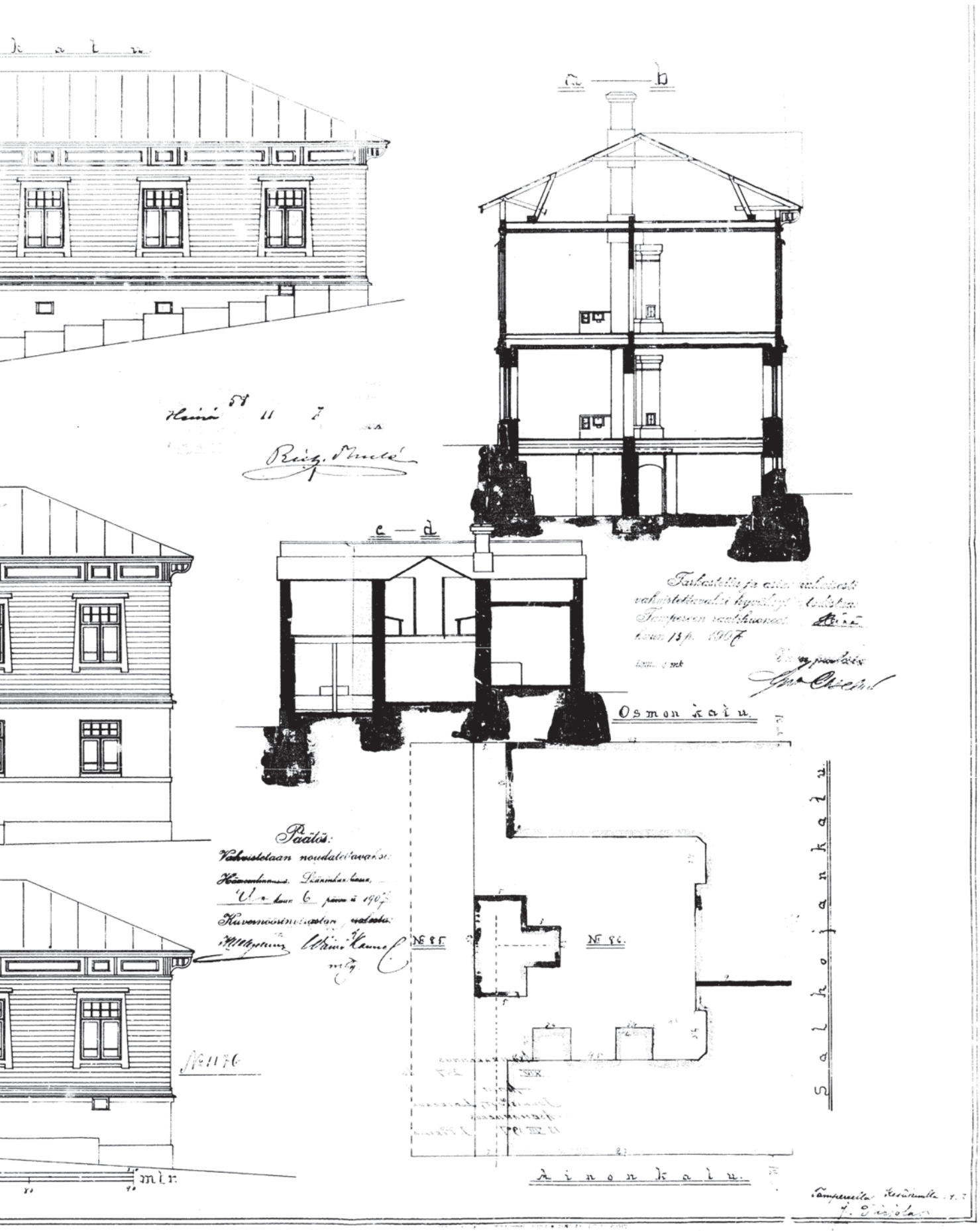
Ovia Etelä-Annikilla 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

Kaymálá

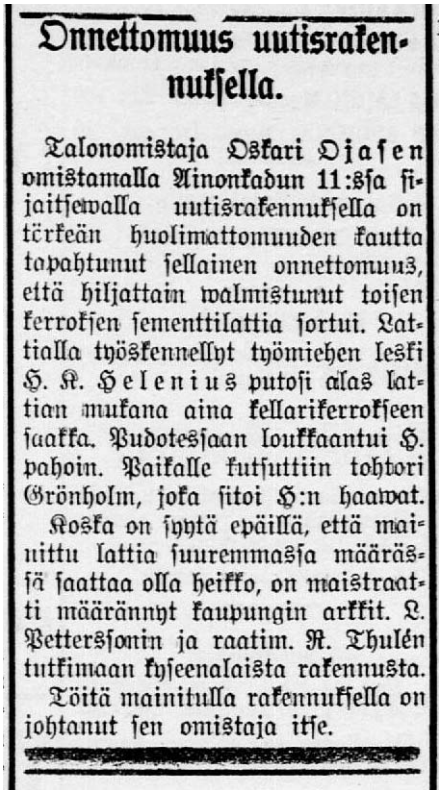

J. Pirjolan laatimat Annikin puolen rakennuspiirustukset vuodelta 1907. Vasemmalla kivijalka, keskellä asuinkerros ja oikealla ullakko. Ullakon yhteydessä on esitetty myös kivijalan asuntojen alle sijoittuva kellari. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Salhojan
Aipenkatu.
Osmonkatu.

Annikin puolen rakennuspiirustukset vuodelta 1907. Julkisivut ovat toteutuneet kuvien mukaisesti, joitain yksityiskohtia lukuun ottamatta. Mm. räystäskonsolit toteutettiin hieman yksinkertaisempina kuin kuvassa. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

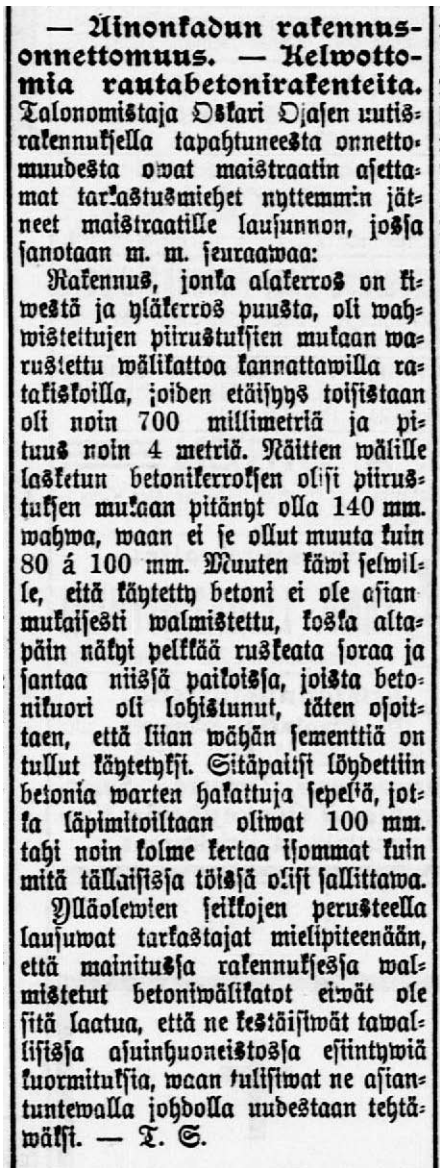

Onnettomuus uutisrakennuksella.

Talonomistaja Oskari Ojasen omistamalla Ainonkadun 11:ssä sijaitsevalla uutisrakennuksella on tärkeän huolimattomuuden kautta tapahtunut sellainen onnettomuus, että hiljattain valmistunut toisen kerroksen sementtilattia sortui. Lattialla työskennellyt työmiehen leski H. K. Helenius putosi alas lattian mukana aina kellarikerrokseen saakka. Pudotessaan loukkaantui H. pahoin. Paikalle kutsuttiin tohtori Grönholm, joka sitoi H:n haavat.

Koska on syytä epäillä, että mainittu lattia suuremmassa määrässä saattaa olla heikko, on maistraatti määrännyt kaupungin arkkit. L. Pettersonin ja raatim. R. Thulén tutkimaan kyseenalaista rakennusta.

Töitä mainitulla rakennuksella on johtanut sen omistaja itse.

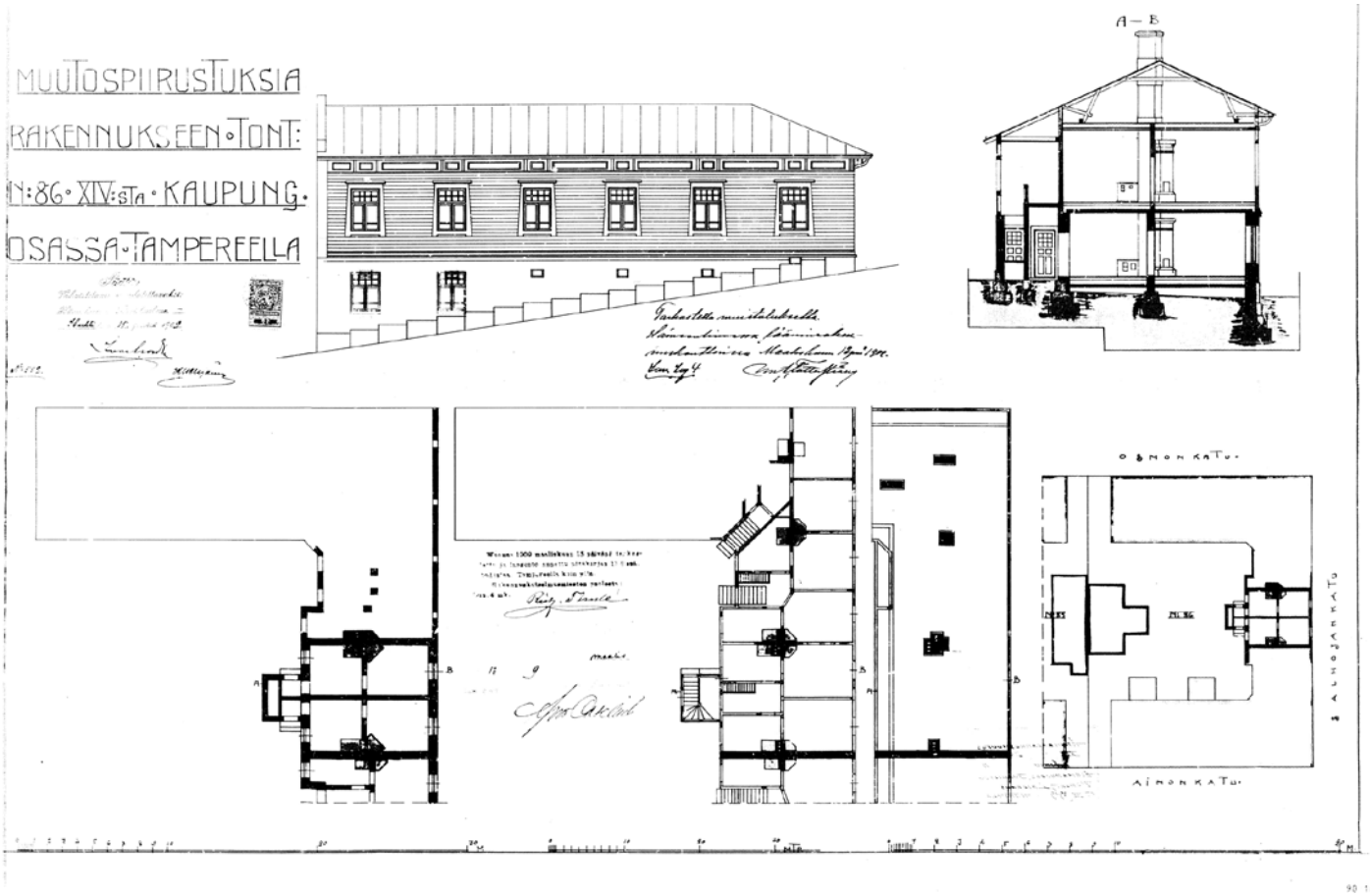
— Ainonkadun rakennusonnettomuus. — Kelvottomia rautabetonirakenteita.

Talonomistaja Oskari Ojasen uutisrakennuksella tapahtuneesta onnettomuudesta owat maistraatin asettamat tarkastusmiehet nyttemmin jätneet maistraatille lausunnon, jossa sanotaan m. m. seuraawaa:

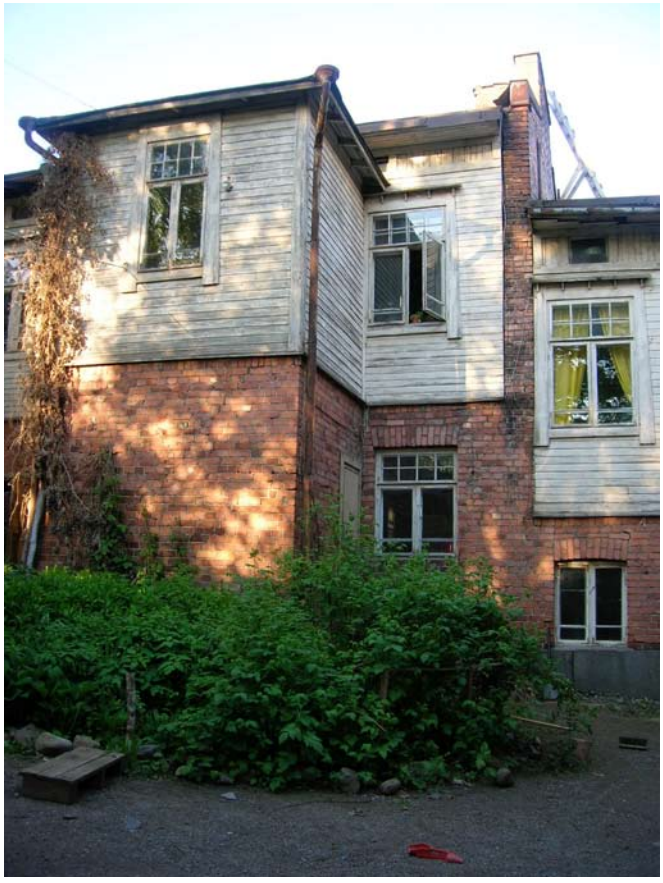
Rakennus, jonka alakerros on kiwestä ja yläkerros puusta, oli wahwistettujen piirustusten mukaan warustettu wälikattoa kannattawilla rautakiskoilla, joiden etäisyys toisistaan oli noin 700 millimetriä ja pituus noin 4 metriä. Näitten wälille lasketun betonikerroksen olisi piirustuksen mukaan pitänyt olla 140 mm. wahwa, waan ei se ollut muuta kuin 80 á 100 mm. Muuten käwi selwille, että käytetty betoni ei ole asian mukaisesti walmistettu, koska altapäin näkyi pelkkää ruskeata soraa ja santaa niissä paikoissa, joista betonikuori oli lohjstunut, täten osoittaen, että liian wähän sementtiä on tullut käytetyksi. Sitäpaitsi löydettiin betonia warten hakattuja sepeliä, jotka läpimitoiltaan oliwat 100 mm. tahi noin kolme kertaa isommat kuin mitä tällaisissa töissä olisi sallittawa.

Yllaolewien seikkojen perusteella lausuwat tarkastajat mielipiteenään, että mainitussa rakennuksessa walmistetut betoniwälikatot eiwät ole sitä laatua, että ne kestäisiwät tawallisissa asuinhuoneistossa esiintywiä kuormituksia, waan tulisiwat ne asiantuntewalla johdolla uudestaan tehtäwäksi. — T. S.

Annikin puolen työmaalla sattui toukokuussa 1908 vakava onnettomuus. kun juuri rakennettu betonivälipohja romahti. Rakennustyömaan työntekijä leski Helenius putosi lattian mukana ja loukkaantui pahoin. Maistraatti määräsi työmaalle tarkastuksen epäillessään lattian olevan laajemminkin heikkolaatuinen. Tarkastuksessa kävi ilmi, että välipohjalaatta oli huomattavasti suunniteltua ohuempi, ja rakentaja oli pihistellyt sementin määrässä eli betoni oli huonolaatuista. Tarkastajat kehottivat rakentamaan kyseiset välipohjat uudestaan. Tampereen Sanomat uutisoi onnettomuudesta 7.5.1908 ja Kansan Lehti työmaalla toimitetusta tarkastuksesta 11.5.1908 (Kansalliskirjaston digitoidut aineistot)

Pohjois-Annikin muutospiirustukset maaliskuulta 1909. Palomuurin pohjoispuolelle kivikerrokseen rakennetaan kaksi huoneistoa. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Huoneistot palomuurin ympärillä. (Anna Helamaa, 2010)

Ojaselta tontti numero 86 rakennuksineen siirtyi kauppias Kustaa Enok Koivulalle vuonna 1909. Uusi omistaja teetti rakennuksiin heti joitain muutoksia[14]. Vuoden 1909 muutospiirustuksissa Pohjois-Annikin kivikerrokseen palomuurin pohjoispuolelle on lisätty kaksi huoneistoa, ja yläpuolella olevien huoneistojen sisäänkäynti on muutetttu.

Kyseisten huoneistojen porrashuone on vuosien saatossa liikkunut ja revennyt osittain irti muusta asuinrakennuksesta, mikä saattaisi johtua eri rakentamisajankohdasta.

14 Aamulehti vahvistaa Koivulan olleen näiden muutosten takana, AL 18.3.1909, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

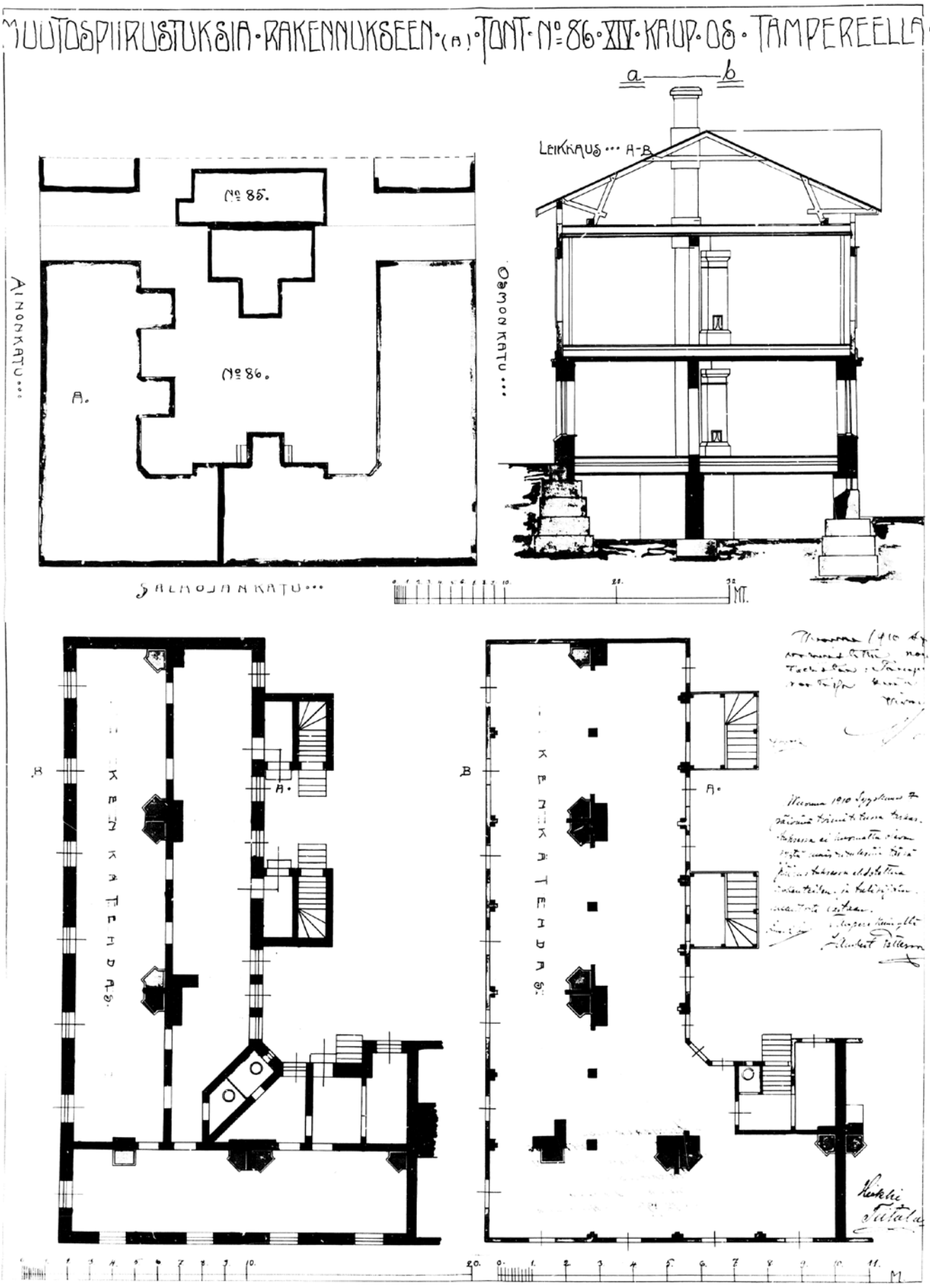
Koivulan omistuksessa eteläpuolen asunnot muutettiin tehdastiloiksi, ja vuosina 1911–1913 korttelissa toimi Koivulan kenkätehdas. Heikki Tiitolan laatimissa vuoden 1910 muutospiirustuksissa näkyy avara tehdastila, joka on saatu huoneistojen väliseinät poistamalla. Lehtitiedoista löytyy tehtaasta runsaasti mainintoja. Kenkätehtaan toiminnasta kertoo myös korttelista peruskorjauksen yhteydessä löytynyt vakuutuskirja. Lisäksi kellarin maapohjan tyhjennyksessä ennen peruskorjauksen alkamista löytyi maa-aineksen seasta runsaasti nahkanpalasia, erityisesti Pohjois-Annikin kulmauksesta.

Tehtaassa oli yli sata työntekijää. Tehtaan yhteydessä on ollut myös konttori, jossa on ollut luultavasti korttelin ainoa puhelin. Koivulalle saattoi soittaa puhelinnumerolla 668[15]. Kansan Lehdessä 23.12.1912 Tampereen Sähkötoimisto mainosti järjestäneensä valaistuslaitoksen mm. Koivulan kenkätehtaaseen[16]. Täten sähkövalo on tullut ainakin tehdastiloihin, mutta toki koko kortteli on voitu valaista sähköisesti jo alun alkaen. Ei ole tiedossa, mikä tehtaan koneiden käyttövoima on ollut.

15 Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenteri v. 1913, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
16 Kansan Lehti 23.12.1912 Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

Koivulan Jalkinetehtaan ilmoitus Kansan Lehdessä 14.6.1912 (Kansalliskirjaston digitoidut aineistot)

Muutospiirustukset vuodelta 1910. Etelä-Annikki muutetaan asunnoista kenkätehtaaksi. Tarkastusmerkinnät ovat syyskuulta 1910. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Kun herra ammatintarkastaja käwi Koiwulan kenkätehtaalla.

Meille on kerrottu, että näinä päiwinä on käwäsyt herra ammatintarkastaja täkäläisessä Koiwulan kenkätehtaassa. Herra oli pikemmiten käwäsyt läpi tehdashuoneiden, joissa keskellä lattiaa seisten oli hätäisesti wilkaissut ympäri huoneen. Mennessään ei ollut puhunut eikä pukissut, lähtiessään waan kätteli lukkeen omistajaa kait tyytywäisenä, että kaikki oli perin mallikelpoisessa kunnossa.

Mutta jos herra tarkastaja olisi edes suwainnut työläisille ilmoittaa mikä hän on mieheään, olisiwat nämät pyytäneet hänen awustustanja siihen, että tehtaalla aletaisiin panra suurempaa huomiota terweydellisiin seikkoihin. Tehtaan erään osaston työläiset, wieläpä sen osaston oikea pomo, owat näet mestarilta pyytäneet että tällaisena aikana, jolloin kulkutaudit kaiwoawat ja tuottawat suurta häwitystä, tehtaan paikojen puhdistuksessa joskus käytettäisiin lysolia tai jotakin muuta taudin itiöitä tappawaa ainetta, jollaista kyllä muissa tehtaissa käytetään, mutta jota „ylelliyyttä“ eiwät Koiwulassa muista wanhemmatkaan miehet tapahtuneen ainakaan pariin wuoteen. Mestari ei kuitenkaan suwainnut ottaa pyyntöä kuulewiin kerwiinsakaan, kehotti waan kääntymään isännän puoleen. Mutta työläisiä ei haluta saada sellaista tietoa, että 14 wuorokauden kuluttua owat wapaat nauttimaan raittiimpaa ilmaa, miksi hywittaa. Olisiwat työläiset herra tarkastajalle myös saattaneet näyttää huoneiden akkunoilla, warsinkin pohjanleikkaushuoneessa olewia pakuja pölykerrostumia, joissa woiwat pesiä waikka minkälaiset bakteerit. Sawusta myös, jota etenkin maanantaisin uunia lämmitettäessä kaikki huoneet owat täynnä että silmiä karwastelee, olisiwat saattaneet mainita, puhumattakaan monista muista seikoista. Mutta mikäpä niistä osasi walittaa, kun ammatintarkastaja on niin suuri herra, ettei edes kehtaa saroa kuka hän on ja mitä warten tehtaalla liikuskelee.

Warkauksiin epäiltyjä pidätetty.

Eilen klo 11 aikaan pidätettiin täkäläiseltä Koiwulan kenkätehtaalta kolme miestä joita epäillään joihinkin warkauksiin syyllisiksi. Niinpä tawattiin miehillä suuret määrät wäkijuomia, jotka arwellaan jostain kähwelletyksi, sillä wiime aikoina on kaupungissa tapahtunut lukuisia wäkijuomawarkauksia. Koiwulan kenkätehtaalta on myöskin pitkin syyskesää kadonnut kenkiä. Owatko ne eilen pidätettyjen miesten wiemiä, ei ole wielä warmaa tietoa. Poliisitutkinto asiassa jatkuu.

— Siweysmääräykset. K. E. Koiwulan kenkätehtaan seinälle on tehtaan omistaja asettanut siweysmääräykset työwäkeänsä, warsinkin miehiä warten. Siweysmääräysten määräysten mukaan erotetaan työstä jokainen mieshenkilö joka tawalla tai toisella esiintyy epäsiweellisellä tawalla naisia kohtaan tehtaassa työskennellessään. Sopisipa toistenkin työnantajain tehdä samalla tawalla; warmaankaan ei se jäisi aiwan tuloksettomaksi.

K.L. 1k.

Täysin perehtynyt, ammatti taitoinen jalkinetehtaan waraston hoitaja sekä pohjanleikkuuosaston nahan lajittelija ja leikkaaja saawat toimen Koiwulan Jalkinetehtaalla Tampereella, kun ilmoittautuwat ennen t. k. loppua tehtaan konttoriin Ainonkatu 11.

Kenkätehtaasta kertovia lehtileikkeitä. Vasemmalla Kansan Lehden 3.2.1913 kuvaus ammattitarkastajien käynnistä kenkätehtaalla. Työntekijät olisivat toivoneet mm. Lysol-käsittelyä bakteerien torjumiseksi. Artikkelista käy ilmi, että tehtaalla oli useita eri huonetiloja, mm. pohjanleikkaushuone, ja että uuni savutti pahasti. Ilmeisesti asuntoihin alunperin rakennetut uunit säilyivät tehtaan käytössä, mutta puuhellat purettiin (ks. rakennus- ja muutospiirustukset)

Yllä Kansan Lehden 16.10.1912 uutinen varkaiksi epäiltyjen pidättämisestä tehtaalta, keskellä Työkansan 13.11.1911 uutinen tehtaan siveyssäännöistä, ja alla työpaikkailmoitus Aamulehdessä 21.3.1911. (kaikki lehtileikkeet: Kansalliskirjaston digitoidut aineistot)

HUOM.! Julkipantavaksi näkyvälle paikalle.

K. K. Koivulan työntekijät

ovat lain mukaan 5 p:ltä Joulukuuta 1895 tapaturmavakuutetut

Tapaturmavakuutus-Osakeyhtiö KULLERVOSSA

19 1/12 :sta 19 1/12 13 :.

Työntekijäin luku: 100.

Vakuutus käsittää: Kuoleman, Invaliditeetin ja Ohimenevät vahingot.

" " : ~~Kuoleman ja Invaliditeetin.~~

Asiamies: J. W. Osonin

Osoite: Tampere.

Korttelista peruskorjauksen yhteydessä löytynyt kenkätehtaan tapaturmavakuutusasiakirja. (Marko Ulvila)

Etelä-Annikkia vuonna 2007. Vasemmalla näkyvä räystäslinjan nosto ja ullakolle johtavat ovet liittyvät oletettavasti Annikin teollisuushistoriaan. (Matti Karjanoja)

Teollinen toiminta Annikin korttelissa jäi lyhytaikaiseksi. Koivulan kenkätehdas ajautui konkurssiin vuonna 1913[17]. Myynnissä oli kenkätehtaan lisäksi koko Annikin tontti sekä kenkätehtaan koneet ja työkalut. Jo 6.6.1913 Työmies tiesi kertoa, että alun toistasataa työntekijää oli irtisanottu Koivulan kenkätehtaalta vararikon vuoksi. Aluksi irtisanottiin kaikki naiset. Miesten työt loppuivat 13.6.1913.[18]

Kenkätehtaan lopettamisen jälkeen Ainonkatu 11 siirtyi pika-ajuri Frans Widellille, kenkätehtailija Emil Aaltosen pikkuveljelle. Aaltonen osti talot ja tontin pakkohuutokaupalla maaliskuussa 1914 Widellin puolesta[19]. Muutospiirustukset tehtaasta takaisin asunnoiksi on hyväksytty toukokuussa 1916. Vuoden 1915 kunnallisverojen kantoluettelon mukaan Etelä-Annikilla asuttiin jo ennen piirustusten hyväksymistä[20].

Frans Widell omisti talon ainakin vuoteen 1939 asti. Sota-aikana, viimeistään vuonna 1943 omistus siirtyi hänen lapsilleen. Widellin vuonna 1913 syntynyt tytär Kaarina Viilonen asui Ainonkatu 11 as 10:ssä 1980-luvulle asti.

---

17 Ks esim. Aamulehti 1.10.1913, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot.
18 Työmies 6.6.1913 ja Eteenpäin 7.6.1913, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot.
19 Tampereen kaupungin maistraatin pöytäkirja 7.3.1914, Pasasen 2012, s. 6 mukaan; Aamulehti 8.3.1914, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
20 Pasanen 2012, s. 9

Talo ja Tehdas
myytävänä.
Julkisella konkurssihuutokaupalla,

joka perjantaina tulevan lokakuun 17 päivänä kello 12 päivällä toimitetaan itse paikalla, talossa N:o 11 Ainonkadun varrella Tampereella, tarjotaan myytäväksi ***Tehtailija K. E. Koivulan*** konkurssipesälle kuuluvat talo ja tontti N:o 86 XIV kaupunginosassa sekä sanotulla tontilla sijaitseva kenkätehdas koneineen ja työkaluineen, jotka viimemainitut ovat pesäluettelossa arvotut yhteensä 104,811 markan 84 pennin arvoisiksi.

Konkurssipesän velkojat pidättävät itselleen oikeuden myydä joko talon ja tontin erikseen sekä tehtaan koneineen ja työkaluineen erikseen tai sitten kaikki yhdessä, jotapaitsi tehdyt tarjoukset alistetaan samana päivänä kello 1 pidettävän velkojain kokouksen joko hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.

Myyntiehdot ilmoitetaan ennen huutokaupan alkua.

Lähempiä tietoja antavat allekirjoittaneet toimitsijamiehet joille myös kirjalliset tarjoukset ovat jätettävät.

Tampereella syyskuun 17 p:nä 1913.

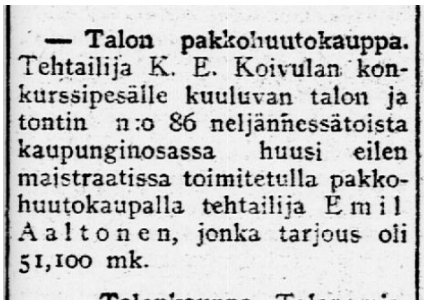
J. N. Salminen, Tehtailija. Os.: **Tampere.**

Julius Koskinen, Varatuomari. Os.: **Tampere.**

Ilmoitus konkurssihuutokaupasta Aamulehdessä 1.10.1913 (Kansalliskirjaston digitoidut aineistot)

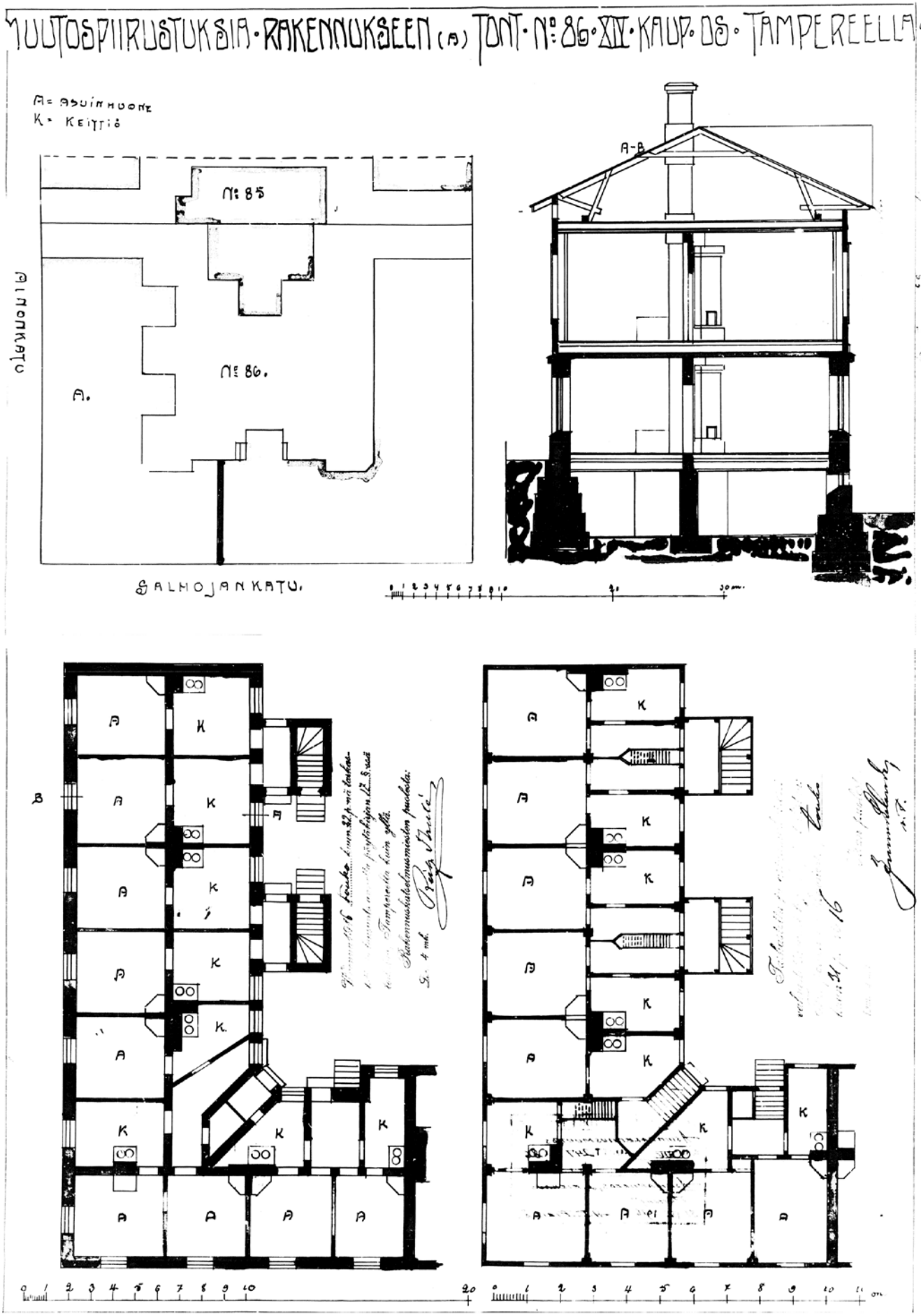
— **Koivulan kenkätehtaan työväki nälkätaipaleelle.** Koivulan kenkätehtaasta, jonka omistaja on jättänyt wararikkoanomuksen, on sanottu kaikki työläiset, yhteensä alun toistasataa henkeä irti työstä. Jo pari wiikkoa sitten sanottiin tehtaan kaikki naispuoliset työntekijät irti ja loppui heidän työnsä tehtaalla perjantaina. Miespuoliset työläiset sanottiin irti wasta wiikkoa myöhemmin joten heidät työnnetään nälkätaipaleelle wasta t. k. 13 päiwänä.

— **Talon pakkohuutokauppa.** Tehtailija K. E. Koivulan konkurssipesälle kuuluvan talon ja tontin n:o 86 neljännessätoista kaupunginosassa huusi eilen maistraatissa toimitetulla pakkohuutokaupalla tehtailija Emil Aaltonen, jonka tarjous oli 51,100 mk.

Yllä: Uutinen irtisanomisista, Eteenpäin 7.6.1913

Alla: Talo ja tehdas myytiin lopulta vasta keväällä 1914, Aamulehti 8.3.1914 (Lehtileikkeet: Kansalliskirjaston digitoidut aineistot)

Muutospiirustukset vuodelta 1916, tarkastusmerkinnät ovat toukokuulta. Etelä-Annikki muutetaan teollisuuskäytöstä takaisin asunnoiksi. Keittiöiden puuhellat on mahdollisesti muurattu tällöin. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Pohjois-Annikilla muutokset ovat olleet Etelä-Annikkia pienempiä. Vuoden 1912 kuvissa Pohjois-Annikin kivikerrokseen on suunniteltu muutoksia, mutta näistä ainakin osa on jäänyt toteuttamatta. Suunnitelmissa oli yksi asunto Pohjois-Annikin kivijalkaan, lopun kellarin jakaminen työ- ja varastohuoneiksi, sekä yläkerran sisäänkäyntijärjestelyjen muutos ja huoneistojen yhdistäminen. Rakennuksen pohjois-eteläsuuntaisen osan suhteen muutokset näyttävät pääosin toteutuneen: kellaritilassa on väliseinät ja tulisija, puukerroksessa kaksi huoneistoa on yhdistetty, kivikerroksen huoneistoja sen sijaan ei. Itä-länsisuuntaisen osan suhteen muutokset ovat jääneet toteuttamatta.

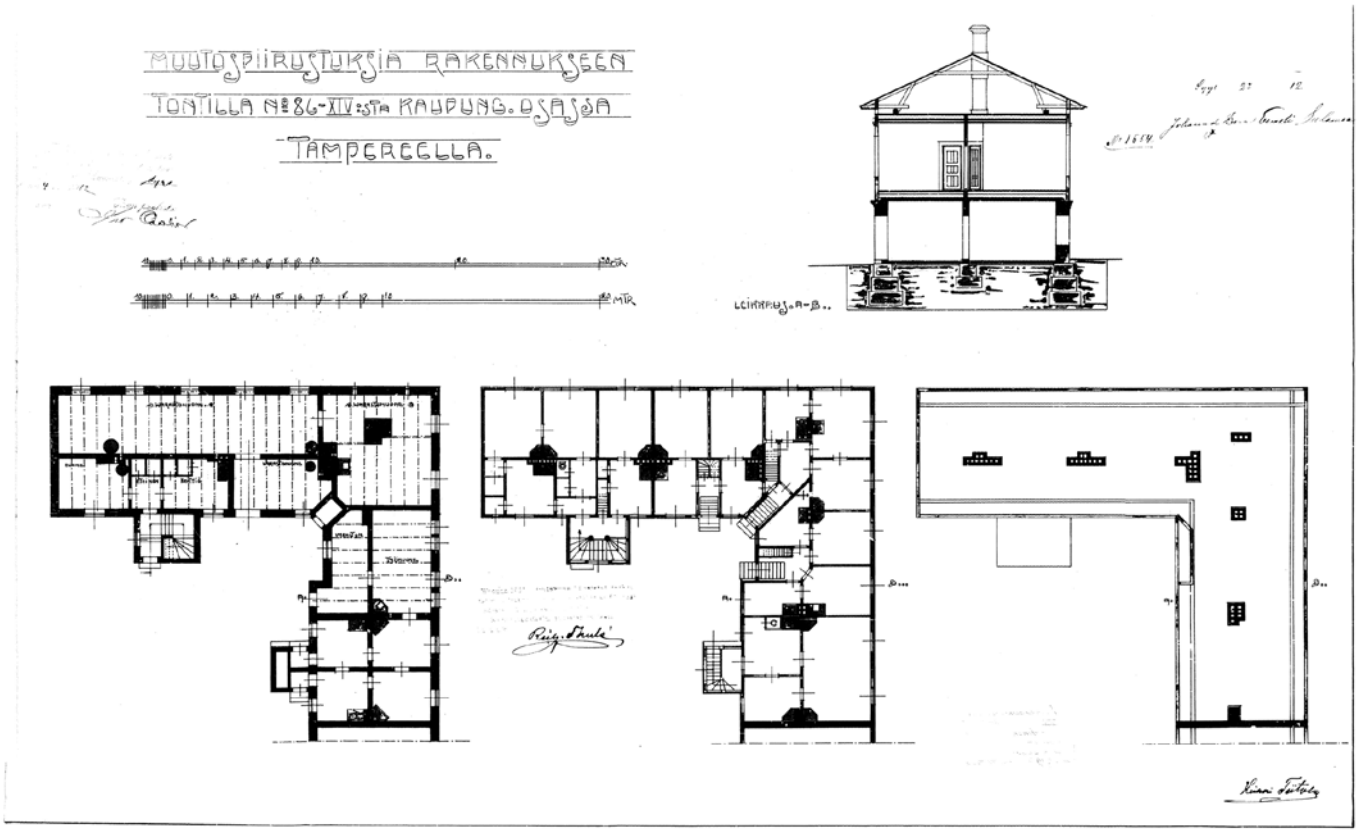
Muutospiirustuksessa näkyy myös wc yläkerran yhdistetyssä huoneistossa. Vesi-wc:itä on korttelissa ollut neljä. Ne sijaitsivat Annikin toisen kerroksen huoneistoissa A6, A10 ja A16–17 sekä kivikerroksessa A18–19 (ks. huoneistonumerot s. 40-43). Muut kävivät piharakennuksen ulkohuussissa, jossa koppeja oli hieman vähemmän kuin asuntoja. Koska alkuperäisissä piirustuksissa vesi-wc:tä ei ole mainittu, on oletettavaa, että ne rakennettiin valmistumisen jälkeen. Ensimmäiset vesi-wc:t on saatettu rakentaa kenkätehtaan käyttöön (kuva s. 23), loput mahdollisesti Widellin perheen muuttaessa kortteliin. 2.8.1914 vuokrattiin Aamulehdessä kahden kamarin huoneistoa, johon kuului korkkimaton lisäksi vesi-wc. Täten wc:t on rakennettu viimeistään vuonna 1914, mutta on luultavaa, että jo kenkätehtaalla on ollut työntekijöille omat vessat. Vesijohtoverkko on kulkenut Mäkipäänkadulla vuodesta 1910[21]. Viemäriverkosto on samoin vuonna 1910 kulkenut korttelin kohdalla Mäkipäänkadulla, mutta myös nykyisellä Annikinkujalla[22].

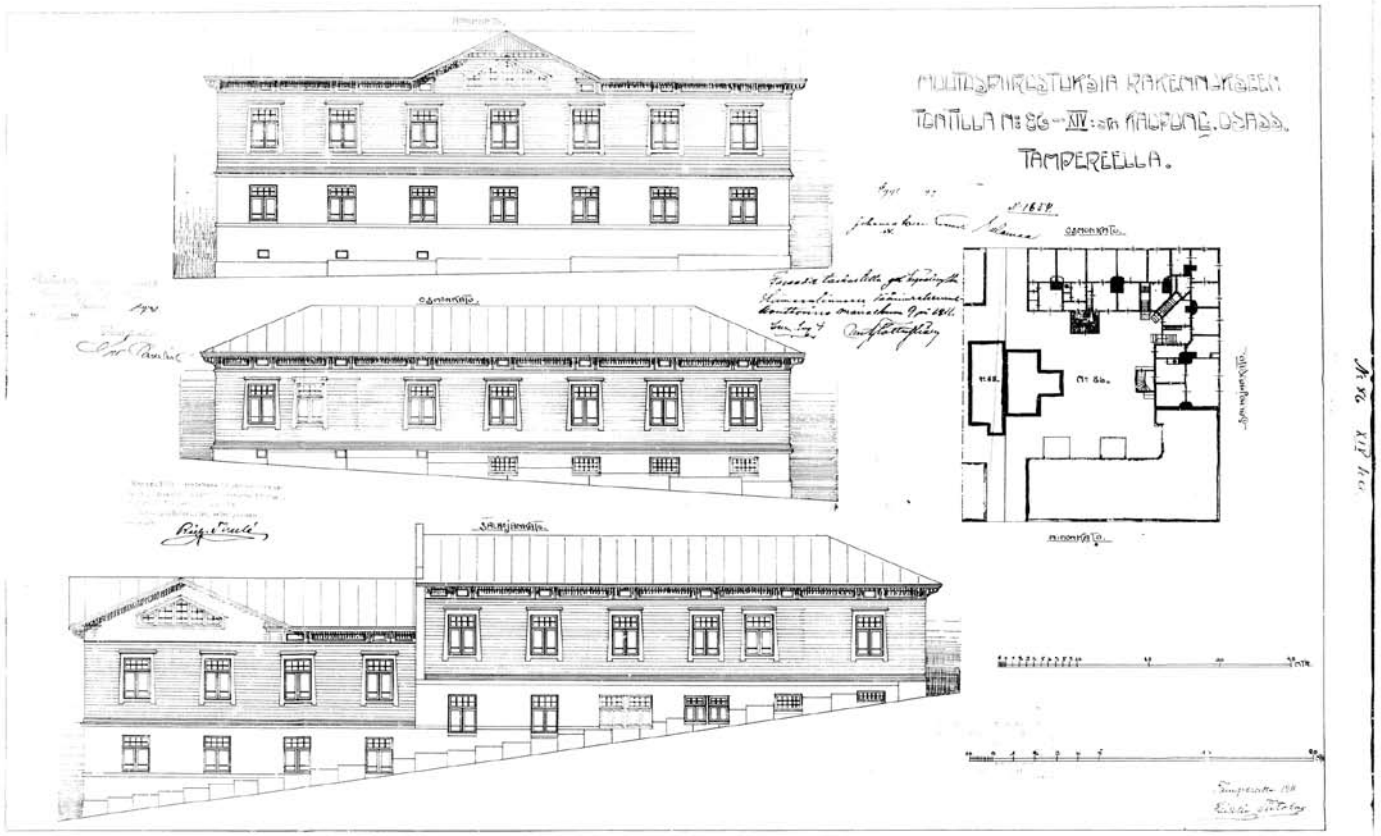
---

21 Voionmaa 1932, s. 553
22 Voionmaa 1932, s. 567

Pohjois-Annikin sisäänkäyntejä. Vuonna 1912 suunnitellut muutokset eivät tällä kohtaa rakennusta toteutuneet. (Matti Karjanoja, 2007)

Pohjois-Annikin muutospiirustukset vuodelta 1912. Suunnitelluista muutoksista vain pieni osa on toteutunut. Ylemmässä kuvassa vasemmalla suurimpien muutossuunnitelmien kohteena ollut kivijalka, keskellä puukerros ja oikealla ullakko. Pohjois- ja itäjulkisivuihin on esitetty erikoinen ikkunamuutos, jota ei kuitenkaan ole toteutettu eikä esitetty pohjapiirustuksessa. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Etelä-Annikki vuonna 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

Pohjois-Annikki koillisesta nähtynä 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

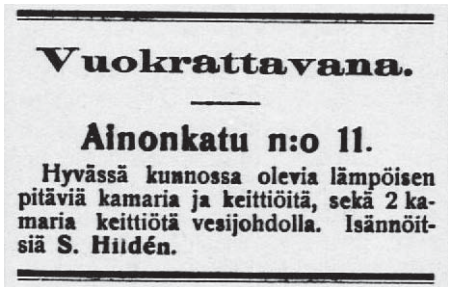
ELÄMÄÄ KORTTELIN ALKUAIKOINA

Annikin puolen isännöitsijä/talonmies S. Hildén ilmoitteli sanomalehdissä vuokrattavista asunnoista vuodesta 1909 lähtien. Mäkipäällä vuokrausta hoiti Antti Ringbom, joka asui korttelissa ainakin vuosien 1910–1916 välillä rouvansa Olgan kanssa. Asuntojen hyvästä varustelutasosta kertoo vesijohto ja lämmönpitävyys. Sanomalehti-ilmoitukset kertovat myös muista arkielämän tapahtumista, kuten kalusteiden myynnistä. Ikävämmistäkin tapahtumista löytyy lehdistä dokumentteja: Tampereen Sanomat uutisoi Mäkipään porttikäytävässä joulukuussa 1908 tapahtuneesta pahoinpitelystä[23]. Porvarillisen lehden käsitys itsensä elättävistä työläisnaisista on vähintäänkin alentuva. Lehti-ilmoitusten pohjalta voidaan tulkita, että Mäkipäällä on asuttu jo jouluna 1908, Annikilla viimeistään huhtikuussa 1909. Tuolloin vuokralle tarjottiin myös kahden kamarin kulmahuoneita.

---

23 Tampereen Sanomat 10.12.1908, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

Kaikki lehtileikkeet: Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

Vuokrattavana.

Ainonkatu n:o 11.

Hyvässä kunnossa olevia lämpöisen pitäviä kamaria ja keittiöitä, sekä 2 kamaria keittiötä vesijohdolla. Isännöitsiä S. Hildén.

Työkansa 30.4.1909

Useampia huoneustoja

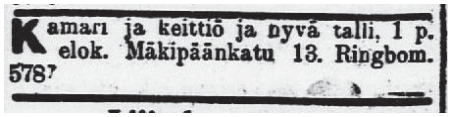
(keittiöitä ja kamaria) vuokrattavana elok. 1 p:stä Ainonkatu 11 vastapäätä Ferrarian Naulatehdasta. Huom! Hyvässä kunnossa. Lähemmin talonmies S. Hildéniltä.

Aamulehti 27.6.1909

Vuokrattavana kamari osalla keittiöön pienelle perheelle tai tytöille Ainonkatu n:o 11, 5 rapp. 8261

Aamulehti 19.9.1909

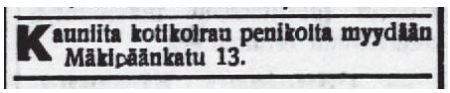
Kamari ja keittiö ja hyvä talli, 1 p. elok. Mäkipäänkatu 13. Ringbom. 5787

Aamulehti 12.5.1910

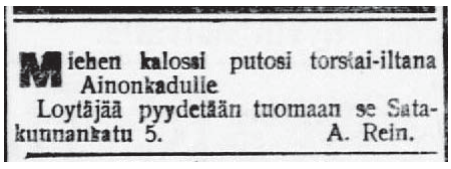
Hyvän rotuisia sianporsaita myytävänä Ainonkatu 11. 2510

Aamulehti 3.4.1910

Kaunilta kotikoiran penikoita myydään Mäkipäänkatu 13.

Kansan Lehti 17.9.1910

Miehen kalossi putosi torstai-iltana Ainonkadulle

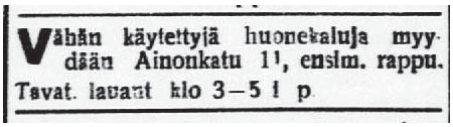
Loytäjää pyydetään tuomaan se Satakunnankatu 5. A. Rein.

Kansan Lehti 19.12.1908

Pois muuton tähden myydään huonekaluja ja kaikellaista taloustavaraa Ainonkatu 11. Maria Kukkula.

Kansan Lehti 1.3.1910

Vähän käytettyjä huonekaluja myydään Ainonkatu 11, ensim. rappu. Tavat. lauant klo 3—5 i p.

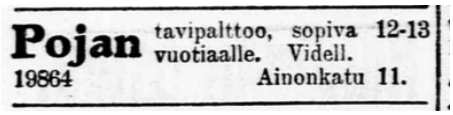
Kansan Lehti 27.5.1910

Sukkakoneella kutoja

saa paikan Mäkipäänkatu 13. 3317 **Kutojalla.**

Tampereen Sanomat 17.4.1910

Pojan tavipalttoo, sopiva 12-13 vuotiaalle. Videll. 19864 Ainonkatu 11.

Aamulehti 8.11.1916

— **Naiset tukkanuottasilla.** Eilen klo puoli 8 aikaan illalla oli Mäkipäänkadun 13:ssa sijaitsevan Nestor Tuliniemen omistaman talon porttikäytävään saapunut muutamia mainitussa talossa asuvia yleisiä naisia. Jonkun aikaa siinä keskusteltuaan, syntyi heille riita, joka päättyi siten, että he tarttuivat toisten tukkaan sekä rupesivat tappelemaan.

Hetken kuluttua saapui paikalle työmies E. H. Lehtinen, jonka tytär E. J. Lehtinen kehoitti hänen lyömään muuatta Jenny Lindroosia. Isä teki työtä käskettyä ja antoi Jenny L:lle sellaisia iskuja, että hän kaatui pyörtyneenä maahan.

Paikalle kutsuttiin tohtori Mäkylä, joka koetti saada pyörtynyttä wirkoamaan, mutta turhaan.

Tiedottomassa tilassa wietiin Lindroos sitten kunnallissairaalaan, missä tohtori M. uudelleen koetti häntä saada wirkoamaan, mutta tälläkin kertaa turhaan.

Wielä klo puoli 1:den aikaan wiime yönä oli L. tiedottomassa tilassa.

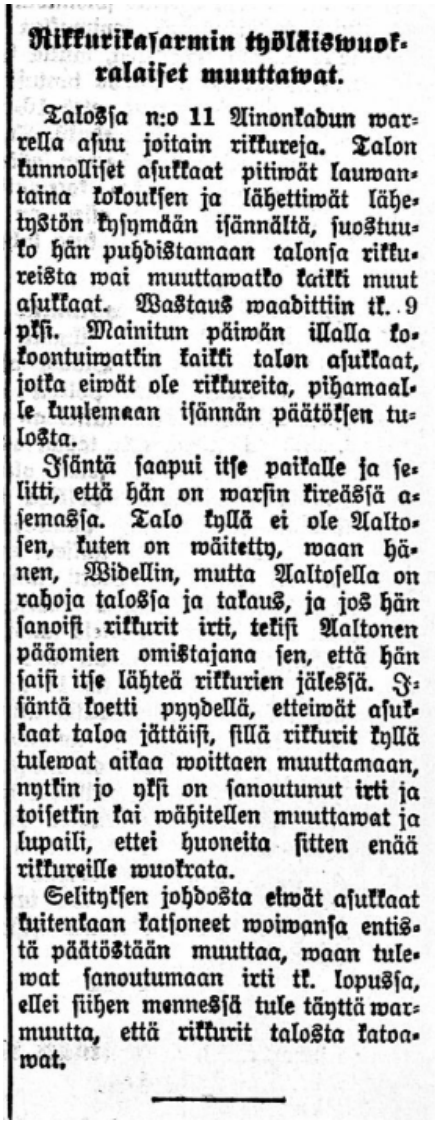
Tampereen Sanomat 10.12.1908

Ihmisten lisäksi korttelissa on asunut eläimiä. Piharakennuksissa oli periaatteessa tila kuudelle hevoselle, joista neljä pilttuuta oli Mäkipään ja kaksi Annikin puolella (ks. kuvat s. 7 ja 16). Ainakin vuonna 1919 Aamulehdessä tarjottiin vuokralle Mäkipäänkatu 13:ssa kamarin ja keittiön lisäksi hyvää tallia. Tallissa on saattanut asustella myös sika possuineen. Sanomalehtien ilmoituksista vuodelta 1910 käy ilmi, että korttelissa on asunut koiria ja oletettavasti myös kissoja[24].

Tammelan Osmonmäen alue oli vahvasti työläistaustaista ja vasemmistolaista. Suuri osa alueen asukkaista oli tehtaiden työläisiä.[25] Vuokra-asunnoissa asukkaat vaihtuivat toisinaan tiheään. Työläisasunnoissa asuttiin ahtaasti, ja alivuokralaisten ottaminen oli tavallista[26].

Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterin perusteella on löydettävissä korttelissa asuneita vuosien 1910–1920 asukkaita. Monet kävivät töissä läheisissä kenkätehtaissa Aaltosella ja Attilalla sekä Lapinniemen puuvillatehtaalla. Myös Finlaysonille ja Hyppösen kenkätehtaalle lähdettiin korttelista töihin. Kassakaappitehtaalaiset kävivät luultavimmin töissä Grundströmillä Vellamonkadulla. Tehtaalaisten lisäksi myös seppiä ja rautateihin liittyviä ammatteja löytyy. Monien naisten ammattina on vain rouva, joten he eivät välttämättä olleet ansiotyössä. Lapsien määrä ei kalenterista näy. Myös pitkäaikaisia vuokralaisia kalenterin avulla voidaan löytää. Samalla sukunimellä esiintyy korttelissa useita asukkaita, esimerkiksi yhdeksän Vuorelaa vuodelta 1920.[27]

Mäkipäällä asui ainakin vuonna 1913 toimittaja, kirjailija ja anarkisti Kaarlo Uskela. Vuosina 1912–13 Uskela toimitti pilalehti Huvittajaa. Lisäksi hän kirjoitti pakinoita, runoja ja novelleja. Uskela kuoli vapauduttuaan Tammisaaren vankileiriltä vuonna 1922. Hän ei osallistunut sotatoimiin.[28] Kiinnostavia nimiä korttelin historiassa ovat myös esimerkiksi Mäkipäällä vuosina 1916–1920 asunut Israel Kvick (Qvick), jota voisi nimen perusteella pitää juutalaisena. Tataareihin taas viittaavat mäkipääläisten kaupustelijoiden nimet Gojas Minosetdinoffin sekä G. ja Banad Nurmuhammötoff.[29]

Rikkurikasarmin työläiswuokralaiset muuttawat.

Talossa n:o 11 Ainonkadun warrella asuu joitain rikkureja. Talon kunnolliset asukkaat pitiwät lauwantaina kokouksen ja lähettiwät lähetystön kysymään isännältä, suostuuko hän puhdistamaan talonsa rikkureista wai muuttawatko kaikki muut asukkaat. Wastaus waadittiin kl. 9 yksi. Mainitun päiwän illalla kokoontuiwatkin kaikki talon asukkaat, jotka eiwät ole rikkureita, pihamaalle kuulemaan isännän päätöksen tulosta.

Isäntä saapui itse paikalle ja selitti, että hän on warsin kireässä asemassa. Talo kyllä ei ole Aaltosen, kuten on wäitetty, waan hänen, Widellin, mutta Aaltosella on rahoja talossa ja takaus, ja jos hän sanoisi rikkurit irti, tekisi Aaltonen pääomien omistajana sen, että hän saisi itse lähteä rikkurien jälessä. Isäntä koetti pyydellä, etteiwät asukkaat taloa jättäisi, sillä rikkurit kyllä tulewat aikaa woittaen muuttamaan, nytkin jo yksi on sanoutunut irti ja toisetkin kai wähitellen muuttawat ja lupaili, ettei huoneita sitten enää rikkureille wuokrata.

Selityksen johdosta eiwät asukkaat kuitenkaan katsoneet woiwansa entistä päätöstään muuttaa, waan tulewat sanoutumaan irti kl. lopussa, ellei siihen mennessä tule täyttä warmuutta, että rikkurit talosta katoawat.

Työmies kertoo Annikin lakkolaisten ja rikkureiden väleistä, ja samalla Aaltosen suhteesta taloon. Työmies 12.6.1914, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot.

24 Kansan Lehti 17.09.1910, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
25 Aatsinki et al. 2007, s. 58–60; Haapala 1986
26 Markkola 1994, s. 85–90
27 Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterit 1910–1920, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
28 Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterit 1910–1920, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot; https://fi.wikipedia.org/wiki/Kaarlo_Uskela
29 Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterit 1910–1920, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

Työläisten lehdet raportoivat vuoden 1914 kesällä käynnissä olevasta suutarien pitkällisestä lakosta[30]. Ainonkadun talossa nro 11 asui useita lakkorikkureita, ja korttelia olikin alettu kutsua rikkurikasarmi nro 1:ksi. Työmies kertoi 12.6.1914, että talon kunnolliset asukkaat olivat pitäneet kokouksen ja lähettäneet lähetystön kysymään isännältä [Frans Widelliltä], suostuuko hän puhdistaman talonsa rikkureista vai muuttavatko kaikki muut asukkaat. Isäntä oli saapunut pihamaalle antamaan vastauksensa. Hän kertoi olevansa varsin kireässä asemassa. Talo ei ole [Emil] Aaltosen kuten on väitetty, vaan hänen, Widellin, mutta Aaltosella on rahoja talossa ja takaus ja jos hän sanoisi rikkurit irti, tekisi Aaltonen pääomain omistajana sen, että hän saisi itse lähteä rikkurien jäljessä. Isäntä koitti pyydellä etteivät asukkaat lähtisi sillä rikkurit muuttavat pois vähitellen.[31] Kansan Lehti kertoi 2.7.1914 että lakkoilijat olivat pitäneet päänsä ja lähtivät rikkurikasarmista. Uusia vuokralaisia yritettiin saada kortteliin mainitsematta Ainonkadun huonomaineista nimeä ja käyttämällä osoitetta Osmonkatu 12.[32]

Kansan Lehti kertoi 1.3.1917 Widellin yrittäneen korottaa vuokraa usealla markalla. Kun tämä ei onnistunut, hän kielsi vuokralaisten käytössä olleen pyykkituvan käytön. Aiemmin pyykkitupa oli ollut jokaisen vuokralaisen käytössä ilmaiseksi kerran kuukaudessa. [33]

KORTTELIN SOTAHISTORIAA

Kortteli säästyi sisällissodan pommituksilta ja tulipalolta. Verisestä historiasta muistuttavat korttelista löytyneet lukuisat luodinreiät ja kiväärinhylsyt. Löytyipä länsipuolen asunnosta syvälle hirteen uponneena kranaatinsirpalekin. Annikkia on puolustettu vuonna 1918 myös ihan lähitaisteluissa. Sisäpihalla, ainakin asuntojen M7 ja M8 sekä A6-A7 seinistä löytyi useita kiväärinluotien tekemiä reikiä sekä luoteja. Koska kadulta ei pysty sisäpihalle ampumaan, on luotien täytynyt tulla pihalta.

Suurin aseen jälki löytyi asunnosta A10, jossa oli sisäseinässä kappale tykistökranaatin kärkiosaa uponneena hirteen. Viereinen kakluuni oli luultavasti tuhoutunut samalla, sillä se on uudempaa tekoa. Sirpaleen on täytynyt lentää ikkunasta, sillä se ei olisi läpäissyt ulkohirttä niin, että olisi uponnut vielä sisäseinäänkin. Tykistökranaatin kantomatka on pitkä, joten se on voitu ampua jopa läheltä Messukylää. Tällöin osumatarkkuus ei tietenkään ole enää hyvä. Läheinen Tammelan koulu säilyi punaisilla pitkään ja oli tietysti

30 Ks. mm. Kansan Lehti 27.5.1914, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
31 Työmies 12.6.1914, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
32 Kansan Lehti 2.7.1914, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot
33 Kansan Lehti 1.3.1917, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot

Ullakolta peruskorjauksen yhteydessä löytynyt, mattoon kääritty, kivääri. (Marko Ulvila 2012)

yksi valkoisten kohteista. Myös Annikki itsessään on saattanut olla kohteena, sillä Heikki Ylikankaan mukaan Annikilla, itäreunalla (A10-A12), oli punaisten konekivääri, ”kuularuisku”. Ase oli olohuoneen pöydällä, ja asunnon rouva, luultavasti Widellin rouva, oli sallinut pöydän jalkojen sahaamisen poikki, jotta ruisku saatiin suunnattua oikein. Konekiväärillä pystyikin puolustamaan ikkunan edestä avautuvaa laajaa peltoaluetta Tammelan koulun ja Petsamon välillä.[34]

Kunnostustöiden yhteydessä löytyi Annikin puolen vintiltä sahanpuruihin kätkettynä Venäjällä valmistettu vuoden 1917 kivääri ja pistin kiedottuna räsymattoon. Voidaan arvella, että Tampereen puolustajiin kuulunut punainen on piilottanut kiväärinsä kotinsa ullakolle ja yrittänyt lähteä pakoon siviilinä.

Korttelin asukkaista monet osallistuivat sisällissotaan punaisten puolella ja kärsivät sodan jälkiselvittelyissä. Sodan jälkeen punaorpoja, kuolleita, vangittuja ja kansalaisluottamuksensa menettäneitä oli alueella paljon. Esimerkiksi Herman Kanth (Canth) asui Annikin puolella puolisonsa Serafian ja Lauri Valdemarin, heidän poikansa, kanssa vuodesta 1913 lähtien. Herman oli entinen aliupseeri ja konepajan työmies. Hän oli 55-vuotias sisällissodan aikana, johti Tampereen 2. pataljoonaa ja oli punakaartin esikunnan jäsen. Hän sai 10 vuoden vankeustuomion valtiorikosoikeudessa ja menetti kansalaisluottamuksensa 12 vuodeksi. Tampereen punakaartin muonitusmestari Lauri Valdemar tuomittiin avunannosta valtionpetokseen kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kuritushuoneeseen.[35]

Samoin Annikin puolella asui Kaarle (Karl) Adolf Koskinen, kattohuopatehtaan työmies. Hän oli Tampereen työväen yhdistyksen johtokunnassa vuosina 1911–14. Sisällissotaan hän osallistui 47 vuoden ikäisenä järjestysosastossa. Hänet ammuttiin 15.4.1918. Karl Adolfin ja Marian tytär Olga Vilhelmiina, Lapinniemen puuvillatehtaan työntekijä, oli kuollut 17 vuoden ikäisenä vuonna 1911. Annikilla asui vuosina 1914–16 myös Aaltosen kenkätehtaan työmies Edvard Peltonen puolisonsa Amandan kanssa. Sisällissotaan Edvard osallistui 32 vuoden ikäisenä komppanian päällikkönä. Hän kaatui Messukylän puolustustaistelussa maaliskuussa 1918.[36]

Mäkipään puolella asui Kaarle Väinö Meriluoto, jalkinetyöntekijä, joka pakeni Tampereen piiritystä. Hänet ammuttiin Siurossa 25.4 Satakunnan rintamaoikeuden tuomitsemana. Urho Airo, joka asui Mäkipäällä puolisonsa Idan kanssa vuonna 1914, kuoli Tammisaaren vankileirillä punatautiin 26.6.1918. Urholta jäi neljä lasta ja hän oli kuollessaan 31-vuotias.[37]

Talvisodassakin kortteli säästyi täpärästi: viereinen talo paloi Tampereen pommituksissa. Muistitiedon mukaan pommituksessa Annikin ikkunat särkyivät, joten todennäköisesti suurin osa ikkunalaseista jouduttiin tuon jälkeen vaihtamaan.

---

34 Ylikangas 1993, s. 419

35 https://fi.wikipedia.org/wiki/Tampereen_punakaarti; VRYO 3638; VRYO 24255, Kansallisarkiston digitoidut aineistot; http://www.genealogia.fi/hakem/luettelo088s.htm

36 http://vesta.narc.fi/cgi-bin/db2www/sotasurmaetusivu/main; Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterit 1910–1920, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot; https://fi.wikipedia.org/wiki/Tampereen_punakaarti;

37 http://vesta.narc.fi/cgi-bin/db2www/sotasurmaetusivu/main; Tampereen osoite- kauppa- ja ammattikalenterit 1910–1920, Kansalliskirjaston digitoidut aineistot; Klemettilä 1976

PURKU-UHAN ALTA SUOJELUKOHTEEKSI

Tammelan asemakaava vuodelta 1966 määräsi korttelin XIV-247 rakennukset purettaviksi, samoin kuin suurimman osan ympäröivistä puutaloista. Korttelin silloiset omistajat eivät kuitenkaan tarttuneet kaupungin ostotarjoukseen. Kaupungilla ei ollut kiirettä ryhtyä pakkolunastuksiin, koska kaavassa esitettiin Osmonpuiston puistovyöhykettä jatkettavaksi läpi koko Tammelan, virkistysalueeksi kasvaville asukasmäärille. Eli Annikin tilalle haluttiin puisto.

Vähitellen kortteli kuitenkin siirtyi kaupungin omistukseen, ja kaupunki tarjosi asunto- ja tilapäisesti vuokralle. Purku-uhan takia korttelissa tehtiin vain kaikkien kiireisimpiä kunnostustoimenpiteitä, ja se pääsikin pahoin rapistumaan. Vuonna 1994 viimeinenkin asunto siirtyi Aarne Peltomäen kuoltua perikunnan kautta ensin Kuurojen Liitolle ja sitten kaupungin omistukseen. Korttelin aktiiviset vuokralaiset tekivät aloitteita korttelin suojelemisesta jo 1980-luvulla. Suojelusta käytiin pitkä kiista. Monien vaiheiden ja oikeusprosessien jälkeen Annikin kortteli suojeltiin asemakaavalla vuonna 2003. Korttelin suojeleva kaavamerkintä sr-41 kuuluu näin:

”Kulttuurihistoriallisesti arvokas ja kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kulttuurihistoriallisesti arvokas ja kaupunkikuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Mikäli tämän pyrkimyksen vastaisesti on rakennuksessa aiemmin suoritettu rakennustoimenpiteitä, on rakennus korjaus- ja muutostöiden yhteydessä korjattava entistäen.”

Korttelin kunnostamiseen sitoutunut asukasryhmä, taustayhteisönään Pirkanmaan yhteisöasujat ry., voitti kaupungin järjestämän tarjouskilpailun vuonna 2007. Korttelissa suoritettiin mittava peruskorjausurakka vuosina 2011–2012. Julkisivu säilyi suojelumääräysten mukaisesti ennallaan. Vanhat ikkunat ja ovet kunnostettiin, vesikatto uusittiin, laudoitus maalattiin ja uusittiin tarpeen mukaan. Huonejakoa muutettiin lähinnä wc- ja pesutilojen rakentamiseksi. Lisäksi huoneistoja yhdisteltiin uusilla oviaukoilla. Kaikki talotekniset järjestelmät uusittiin. Paloturvallisuuden parantamiseksi rakennuksiin asennettiin vaatimusten mukaisesti sprinklaus. Kunnostettuun korttelin päästiin muuttamaan vuonna 2012. Aiemmin alueelle tyypillisenä työläisten asuinkorttelina ollut Annikki on nykysin ainoana Tammelassa muistuttamassa umpipihaisten asuinkortteleiden aikakaudesta. Amurin työläismuseokorttelin lisäksi ei Tampereelta enää löydy muita vastaavia. Kortteli havainnollistaa myös, miksi Tammelan asemakaava piirtyy suorakaiteen muotoisten korttelien varaan.

Tonttien välissä oli aita vielä kesällä 2007. Kuva Etelä-Mäkipäältä kohti Annikin puolta. (Leena Ahonen)

KORTTELI ENNEN PERUSKORJAUSTA

Annikin rakennukset on rakennettu luonnonkivilatomusten varaan lounaaseen viettävän mäen rinteeseen maaston muotoja seuraillen. Perustusten päälle on muurattu tiilestä kivijalka, jossa sijaitsi asuinhuoneistojen lisäksi puuliiterit, verstas sekä kellaritilaa. Tiiliseinä on asuinhuoneistojen kohdalla tehty kahden kiven muurauksella, kellareissa ohuemmalla. Kivijalka oli kadun puolelta rapattu ja sisäpihan puolelta Annikilla tiilipintainen, Mäkipäällä rapattu. Pääasiallinen asuinkerros on hirsirunkoinen ja vuorattu vaakaponttilaudoituksella. Ulkovuoraus on enimmäkseen kiinni suoraan hirressä, mutta paikoin hirren ja vuorauksen välissä on savirappauskerros. Osa hirsistä on mitä ilmeisimmin käytettyjä, muualta korttelin rakentamiseen siirrettyjä. Hirsiä on mahdollisesti saatu Emil Aaltosen vanhasta kenkätehtaasta[38]. Asuinrakennusten aumakatto on rakennettu ns. ruotsalaisten kattotuolien varaan. Mäkipään puolen katoilla oli käsinsaumattu teräspeltikate. Annikin puolen katto oli tehty bitumihuovasta.

Väliseinät ovat kivikerroksessa tiiltä ja puukerroksessa pääosin hirsiseiniä. Etelä-Annikilla on myös rankarakenteisia väliseiniä, jotka on rakennettu kenkätehtaan toiminnan lopettamisen jälkeen. Erilaisia ala- ja välipohjatyyppejä korttelissa on runsaasti, pääosin ala,- väli- ja yläpohjat ovat puurakenteiset. Kahden asuinhuoneiston välinen välipohja on ratakiskojen varaan valettu betoniholvi, jonka päällä on vaihtelevan paksuinen puupalkisto- ja eristekerros. Kellareissa oli maalattia.

Huoneistojen tulisijat eli puuhellat keittiöissä ja kakluunit tai pönttöuunit kamareissa olivat tallella, lukuun ottamatta puuhelloja asunnoissa M8 ja M9. Tulisijat toimivat korttelin lämmitysjärjestelmänä. Tulisijainventointi on liitteessä 10. Kortteli oli liitetty kunnalliseen vesi- ja viemäriverkostoon. Viemäriputket ja osa vesiputkista olivat hyvin vanhoja: viemäriputket olivat keraamisia ja osa vesiputkista rautaa. Putket kulkivat kellareissa eristettyinä lähes metrin paksuisissa koteloissa. Vesijohtoverkosto kattoi osan korttelista, osasta se oli katkaistu vesivahinkojen välttämiseksi 1980-luvulla asuntojen jäädessä tyhjilleen. Joissain keittiöissä oli yhä paikallaan metallinen kaatoallas. Korttelin kaikki neljä vesi-wc:tä sijaitsivat Annikin puolella, niistä kolme oli käytössä. Lisäksi käytössä oli osa piharakennusten huussikopeista. Mäkipään piharakennuksen alta paljastui keraamisia viemäriputkia, mistä voi päätellä ruuman olleen nestevalumien osalta viemäröity. Asuntoon M9 oli rakennettu 2000-luvulla pesutila asukkaiden yhteiseen käyttöön. Tarkempi kuvaus taloteknisistä järjestelmistä on liitteessä 11.

---

38 Wacklin 2008, s. 9.

Savirappausta hirren pinnassa Pohjois-Mäkipään julkisivussa. (Aki Hyrkkönen Oy)

Vanhaa keraamista viemäriputkea. (Marko Ulvila)

Julkisivuista on löydettävissä puujugendin ja uusrenessanssin tyylejä[39]. Väri-inventointi (liite 9) on tehty vain Mäkipään puolelta, eikä siten ole tiedossa, miten yhtenäinen värimaailma korttelin rakennuksissa on ollut. Annikin puolen värityksestä voi vanhan valokuvan (ks. s. 4) perusteella arvioida puukerroksen olleen kivijalkaa tummempi. Mäkipäällä ulkovuorauksen ensimmäinen värikerros on vihertävä, umbran vihreä. Rappauksen ensimmäinen väri on punaruskea. Ulko-ovien karmin alin väri on beige / vaaleanruskea, samoin kuin nelipeilisen ulko-oven keskipuut. Ei ole tiedossa, ovatko ovien peilit olleet samanväriset. Ikkunoiden karmilaudat ovat olleet aluksi ruskean keltaiset. Ikkunapuitteet ovat olleet aina vaaleat.

Ikkunat ovat sisään-ulosaukeavia puuikkunoita. Käytetyt ikkunaprofiilit ovat yleisesti 1800–1900-lukujen taitteessa käytössä olleita profiileja. Asuinhuoneistojen ikkunat ovat pääosin T-karmillisia ikkunoita. Välipuitejaossa on runsaasti vaihtelua. Ikkunat heloineen on inventoitu ja esitetty liitteissä 5–8. Puurakenteisia ulko-ovia on useaa eri tyyppiä, ovi-inventointi on liitteissä 3–4.

Asuinhuoneistoja oli 42 ja asuinpinta-alaa noin 1550 m^2. Vaikka yleisilme korttelissa on yhdenmukainen, ovat yksityiskohdat muotoutuneet käsin rakennettaessa ja työn edetessä, saatavilla olleita materiaaleja ja tarvikkeita käyttäen. Viimeisimmät asuinrakennuksia koskevat arkistoidut muutospiirustukset ovat Mäkipään osalta vuodelta 1934 ja Annikin osalta vuodelta 1916. Myöhemmät muutospiirustukset koskevat piharakennuksia. Kovin mittavia muutostöitä korttelissa ei olekaan tehty, vaan rakentamisen aikainen olemus on pitkälti säilynyt niin julkisivujen kuin tilajaon osalta. Osa korttelin asunnoista on ollut asuttuina tai muuten käytössä ja lämmitettyinä, esimerkiksi työtiloina, aina vuoteen 2011 asti. Etenkin Mäkipään puolella tosin oli asumattomina ja kylmillään jo hyvän aikaa olleita huoneistoja. Korttelissa oli ollut useampi tulipalo, jotka oli kuitenkin kaikki saatu rajattua yhden asunnon sisään ja sammutettua ennen pahinta. Pahiten oli palanut asunto A4.

Vuosisataisen asumisen jäljet näkyvät korttelissa, esimerkiksi portaat ja kynnykset ovat kuluneet askelista kuopalle. Kovempikin käyttö näkyy: polttopuita on hakattu kynnystä vasten ja paikkoja töhritty. Silti juuri asuminen ja yhtäjaksoinen käyttö ovat säilyttäneet korttelin tähän päivään. Pitkään kestänyt epätietoisuus korttelin kohtalosta kuitenkin näkyi rakennusten huonona kuntona: vesikaton vuodot, lattiasieni kellarissa ja lukuisat pienemmät vauriot olivat tehneet tuhojaan.

---

39 Pajula 1983.

Aiemman rakentajan jättämä viesti lattialaudan takana: ”Töitä johti Rakennusmestari Ylinen joka tämän kirjoitti”. (Leena Ahonen)

Ulos aukeavat ikkunat antavat ilmettä rakennuksille. Kuvassa Pohjois-Annikkia peruskorjauksen jälkeen. (Leena Ahonen)

2. ASUINHUONEISTOT

Kortteli oli säilynyt hyvin alkuperäisessä asussaan myös sisätilojen osalta. Kiintokalusteita oli rakennettu lisää ja oviaukkoja avattu tai suljettu tarpeiden muuttuessa. Pinkopahveja ja tapetteja oli vuosien saatossa tullut lisää. Pintamateriaaleja oli paikoin myös modernisoitu ja väritystä muutettu rajustikin. Asunnoissa on nähtävissä eri vuosikymmenien vaiheita. Alkuun uudet työläisasunnot vesijohtoineen ja omine keittiöineen edustivat hyvätasoista asumista. Sota-ajan jälkeen asumistaso alkoi jäädä yleisestä kehityksestä. 1960-luvulta alkaen kerrostaloasunnot keskuslämmityksineen ja omine kylpyhuoneineen ajoivat ohi Annikin asumistasosta. Tuolloin Annikinkin asunnoissa tehtiin ajanmukaisia pintaremontteja, esimerkiksi levytyksiä ulkoseiniin ja levyrakenteisia kiintokomeroita. 1980-luvulla Mäkipään puoli alkoi tyhjentyä asukkaista ja Annikin puolelle muutti opiskelijoita, nuoria ja taiteilijoita. He tekivät asunnoissa värikkäitä pintaremontteja, jotka olivat nähtävissä peruskorjauksen alkaessa 2011. Muutoksista huolimatta huoneistot olivat mm. selkeämuotoisten huonetilojen, säilyneiden tulisijojen ja panelointien ansioista kokonaisuutena varsin hyvin säilyneitä.Yksityiskohtien kuten listojen ja kiintokalusteiden suhteen huoneistoissa on paljon pieniä eroavaisuuksia.

Inventoinnissa huoneistot A3, A23, M9, M13 ja M14 ovat ns. tyyppihuoneistoja, joiden tiedot on dokumentoitu kattavimmin. Näiden huoneistojen osalta on valokuvat ja profiilipiirrokset jalka- ym. listoista (liitteet 1–2). Inventointikorteissa käytetyt kuntoarviot viittaavat seuraavaan:

HUONEISTOJEN INVENTOINTI –Annikin puukortteli

- Inventointiin on otettu mukaan tyyppihuoneistot: A3, A23, M9, M13 ja M14
- Maalattujen pintojen huoltotoimenpiteissä käytetään Rakennustieto Oy/ Maalaus RYL 2001 käsittelyyhdistelmien kuvauksia sekä niiden tunnusta, joita ovat:

B. PESUMAALAUS; kun maalattu pinta on likaantunut, mutta maali on hyvin kiinni alustassaan tai väriä halutaan vaihtaa

C. HUOLTOMAALAUS; kun vanha maali on osittain irronnut alustastaan tai mekaanisesti kulunut

D. KORJAUSMAALAUS; kun vanha maali ei ole kiinni alustassaan ja maalaus on alustaa myöten vaurioitunut

- Puuosien korjaustarpeesta käytetään tunnuksia, jos käsiteltävän kohteen puuosat ovat kunnostuksen tai vaihdon tarpeessa:

E. PUUOSAN KUNNOSTUS: tarkoittaen esim. naulauksen pettänyttä puuosaa

F. PUUOSAN VAIHTO; puuosa vaihdetaan täysin uuteen

- Taulukossa esitetyt mitat ovat muodossa leveys x korkeus x syvyys
  - ovilevymitat on esitetty ilman karmeja
  - puuhellan syvyysmittaan on otettu mukaan keittotason tanko
- Taulukossa kaakeliuunin mitat ovat suuntaa-antavia. Leveys otettu uunin etuosasta suuluukun kohdalta. Taulukossa on myös esitetty katon ja kaakeliuunin välisen tilan korkeus, esim. uunin omat mitat/ katon ja kaakeliuunin välisen tilan korkeus.
- Listat on litteroitu kyseisillä lyhenteillä:

JL –jalkalista

KL –kattolista

KoL –koristelista

OL –ovilista

Inventointitiedoston kansilehti (Suvi Pajunen)

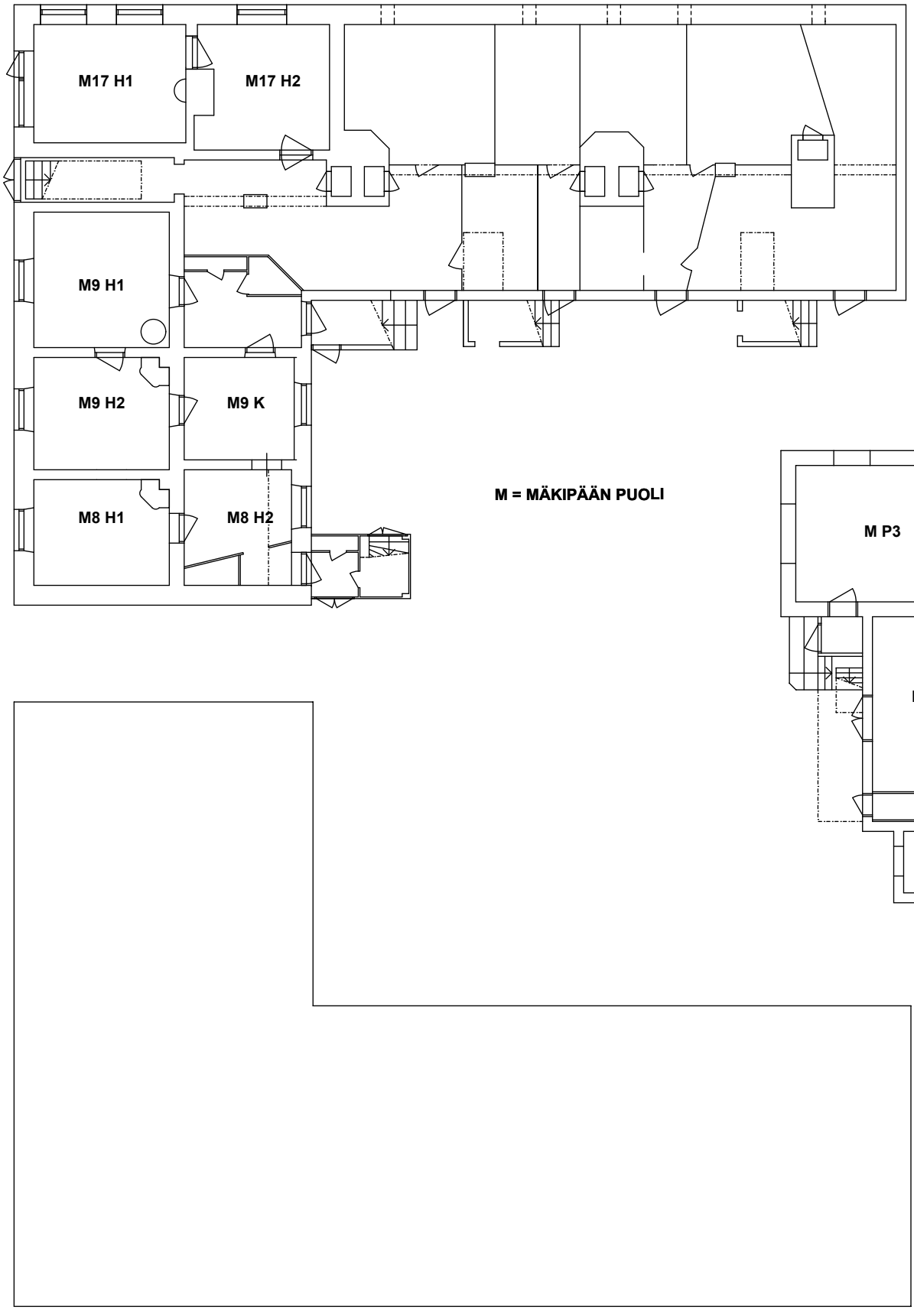
VÄLIOVET

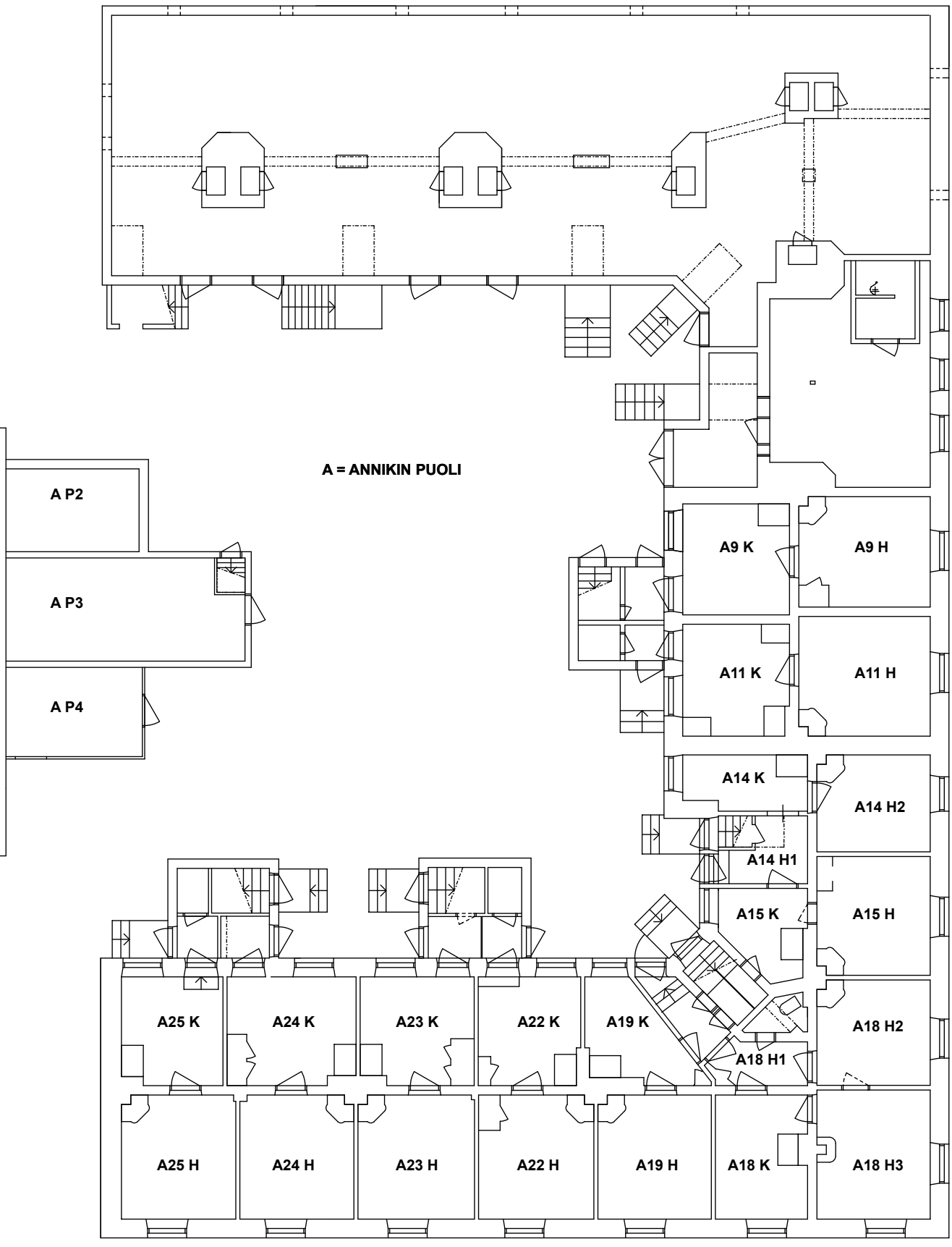
Väliovista ei ole tehty systemaattista inventointia. Yleisin väliovityyppi korttelissa kuitenkin on kokopuinen huultamaton nelipeilinen pystypeiliovi. Ovien alimmaisissa maalikerroksissa peiliosat ovat useimmiten eri väreillä kuin kehykset. Uusimmissa kerroksissa ovet ovat usein kuitenkin yksiväriset. Saranoina on kartiopäisiä vajaan 15 cm:n pituisia nostosaranoita, joita on kaksi ovea kohden. Ovien koko ei ole yhtenäinen, vaan yhden huoneiston sisälläkin saattaa olla eri kokoisia ovia. Korttelissa esiintyy myös muita ovityyppejä, joista osa on selvästi rakennushetkeä uudempia.

Useimmissa sisäovissa oli avaimella suljettavat kamarinlukot. Lukot olivat tarpeen paitsi yhteisen eteisen vuoksi, myös vuokralaisten takia. Jos esimerkiksi keittiössä asui alivuokralainen, ei kamarin ja keittiön välinen ovi luultavasti ollut käytössä. Jokaisessa ovessa on yksilöllinen avain, joka ei käy saman asunnon sisälläkään toisiin oviin.

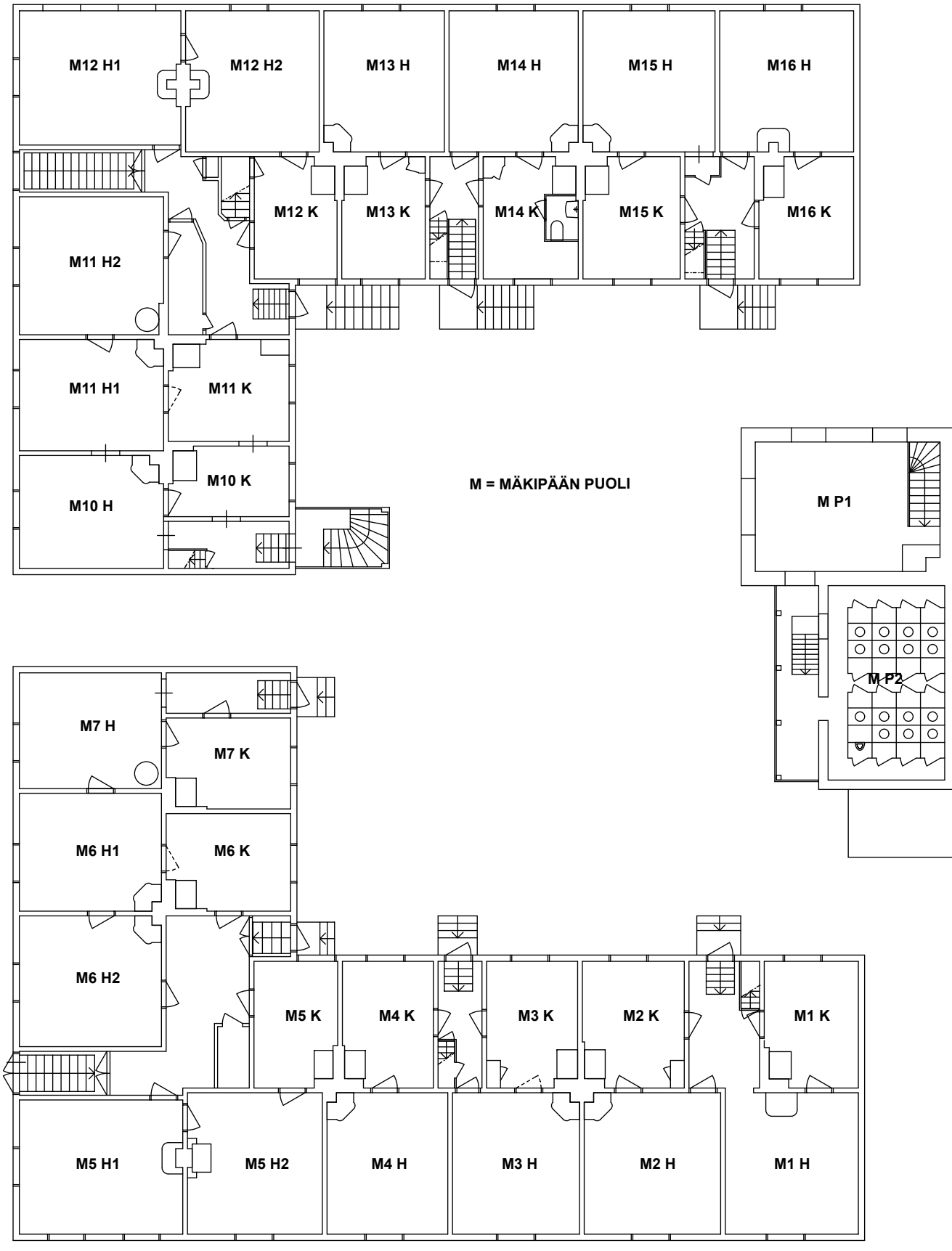

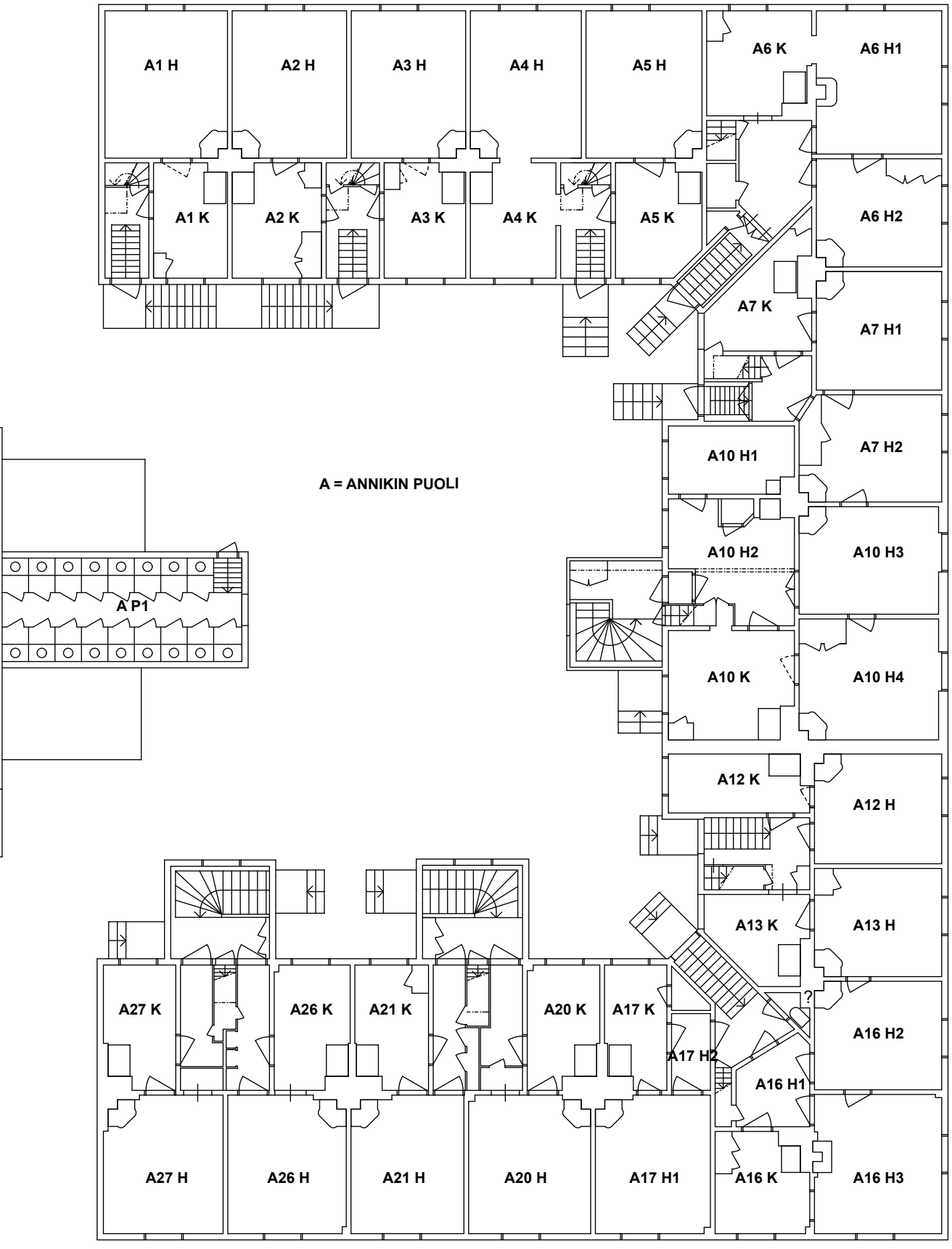
Korttelissa tyypillinen pystypeilinen väliovi, sen sarana ja lukko. (Leena Ahonen)

M17 H1
M17 H2
M9 H1
M9 H2
M9 K
M8 H1
M8 H2
M = MÄKIPÄÄN PUOLI
M P3
M P4
M P5

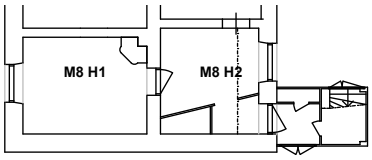
Huonetunnukset kivikerroksessa. (Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy 2010)

M12 H1
M12 H2
M13 H
M14 H
M15 H
M16 H
M12 K
M13 K
M14 K
M15 K
M16 K
M11 H2
M11 H1
M11 K
M10 K
M10 H
M = MÄKIPÄÄN PUOLI
M P1
M P2
M7 H
M7 K
M6 H1
M6 K
M6 H2
M5 K
M4 K
M3 K
M2 K
M1 K
M5 H1
M5 H2
M4 H
M3 H
M2 H
M1 H

Huonetunnukset puukerroksessa. (Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy 2010)

M8

Asunto M8 on kivikerroksen asunto Pohjois-Mäkipään päädyssä. Sisäänkäynti on poikkeuksellisesti rakennuksen sivusta, porttikäytävästä. Myös kaksilehtinen ulko-ovi on muista ovityypeistä poikkeva. Alkuperäisissä vuoden 1907 piirustuksissa (ks. sivu 7) huoneistoa ei vielä tällaisena ole: kamari M8H1 kuuluu viereiseen huoneistoon (M9), eikä keittiön ja kamarin välillä ole yhteyttä. Muutospiirustuksissa vuodelta 1922 (ks. sivu 10) huoneisto saa nykyisen järjestyksensä, joskin sisäänkäyntijärjestely on esitetty kuvassa hieman toisin. Perimätiedon mukaan kivijalassa on sijainnut talonmiehen asunto, mutta ei ole varmaa, onko se ollut M8 vai M9. Huoneisto oli ollut pitkään asumattomana.

Asunnon keittiössä oli vuosina 2007–2011 suihku, joka palveli koko korttelia. Myös yhteinen pesukone oli sijoitettu tänne. Märkäkalusteiden kohdalle oli rakennettu vanerinen korokelattia.

Kamarin puolelta jouduttiin poistamaan lattia lattiasienen torjumisen yhteydessä 2000-luvulla. Seinät oli maalattu vahvoilla väreillä, päällimäisenä oli lateksimaali.

M8H2 käytössä asukkaiden yhteisenä pesutilana (Kuvaaja: Antti Sompinmäki 2010. Vapriikin kuva-arkisto)

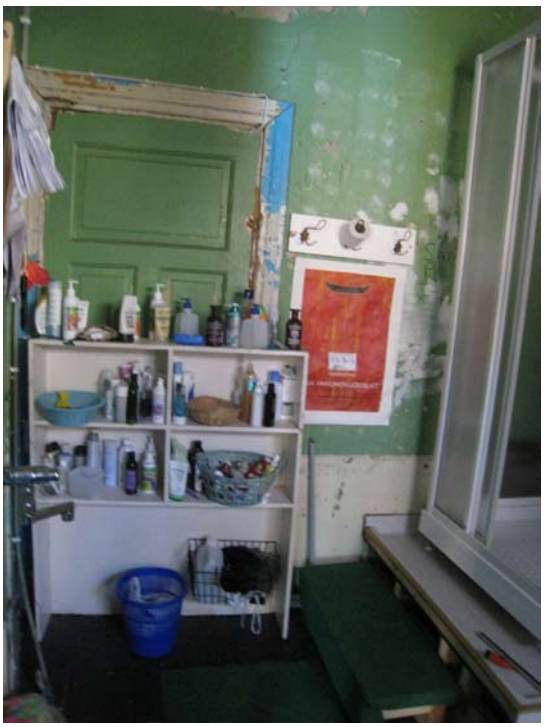

M8TK panelointia ja komeronovia (Kuvaaja: Antti Sompinmäki 2010. Vapriikin kuva-arkisto)

TUULIKAAPPI M8TK

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmiponttipaneeli, pahvi viistossa osassa		maalattu, turkoosi	C
kattolista	KL 4		maalattu, turkoosi	C
seinäpinta 1	helmiponttipaneeli		maalattu, turkoosi	C
seinäpinta 2	lautaseinä (vain komerojen sisällä)		maalaamaton	-
lattia	lauta		maalattu, ruskea	D
jalkalista	ei ole			
ovet	ulko-ovi: lautarakenteinen, kapea paneeli ulkopinnassa; M8H2 ovi: peiliovi		ulko-ovi: maalattu, vaalean harmaa, sisältä maalaamaton; M8H2 ovi: maalattu, valkoinen	C, D
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	komerot itä- ja pohjoisseinillä, jälkimmäinen yläkerran portaiden alla			

Mikko Suniala & Tiitu Takalo 2011 / 2016

M8H2 ja sinne 2000-luvulla rakennettu korttelin yhteinen pesutila. (Leena Ahonen)

KEITTIÖ M8H2

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu, valkoinen	reikiä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu, vihreä/turkoosi	D
seinäpinta 2	väliseinä: paneeli		maalattu, vihreä	C
lattia	väliaikainen lattiarakenne vanerista			
jalkalista	ei ole			
ovet	kaksi peiliovea		M8TK ovi: maalattu, valkoinen, huokolevy; M8H1 ovi: maalattu, vihreä	C
ovilistatyyppi	todennäköisesti OL 3		maalattu, valkoinen, turkoosi, tussilla kirjoitettu ”Raittiutta pullolla päähän” ja ”Sota apatiaa vastaan”	C
kiintokalusteet	väliseinä, joka erottaa ulko-oven muusta tilasta, paneeli; uusi teräksinen lavuaari		maalattu, vihreä	
tulisijat	ei ole			

Mikko Suniala & Tiitu Takalo 2011 / 2016

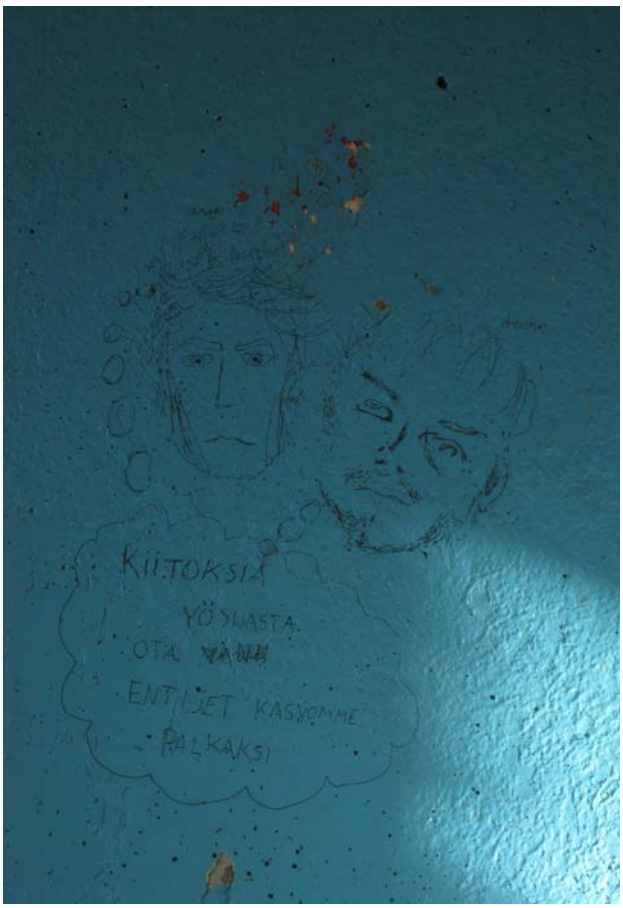
Mikko Suniala & Tiitu Takalo 2011 / 2016

KAMARI M8H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus			reikiä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu, turkoosi	D
seinäpinta 2	huokolevy koolauksien päällä		tapetti, vaalea, spraymaalauksia	
seinäpinta 3	rappaus		tapetin riekaleita, vaalea	D
lattia	ei ole			
jalkalista	ei ole			
ovet	peiliovi		maalattu, valkoinen	D, E
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni kulmassa, sama malli kuin M14H-ka01			tarroja, maalauksia, luukut puuttuvat, ei käyttökunnossa

Kamari M8H1 vuonna 2010. Lattia oli purettu sienivaurion takia. Vasemmassa seinässä oli eristeenä huokolevy ja sen päällä tapetti. Oikealla olevan sinisen seinän alin maalikerros on punainen. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

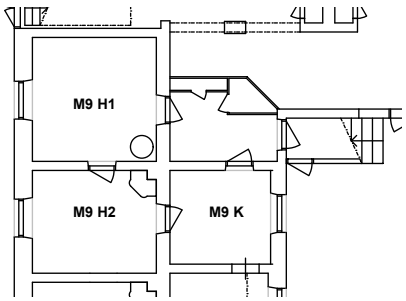

Huoneiston M8 seiniin vuosikymmeninä jätettyjä viestejä. Ylhäällä vasemmalla M8H1- pohjoisseinä (”Kiitoksia yösijasta. Ota entiset kasvomme palkaksi. Ilmari ja Joona”). Ylhäällä oikealla M8-tuulikaappi (”Namibia kengät”). Tuulikaapissa on siis varastoitu Namibiaan lähteviä kenkiä. Sivun alareunassa M8H-eteläseinä. (Kuvat: Tiitu Takalo)

M9

Asunto M9 on kivikerroksen asunto Pohjois-Mäkipäällä. Sisäänkäynti asuntoon on ylemmän asunnon portaan alta. Tiloissa toimi 1980-luvulla Saha ry., joka kunnosti työkaluja lähetettäväksi Afrikkaan. Huoneiston puulattioita oli jouduttu purkamaan lattiasienen takia vuonna 2010.

Vuoden 1907 piirustuksissa (ks. sivu 7) huoneisto ja sen sisäänkäynti on hieman erilainen: sisään käydään keittiön M9K kohdalta, ja naapurihuoneiston kamari M8H1 kuuluu huoneistoon. Muutospiirustuksissa vuodelta 1922 (ks. sivu 10) huoneisto saa nykyisen järjestyksensä, joskin eteinen ja sisäänkäynti on järjestetty hieman toisin. Perimätiedon mukaan kivijalassa on sijainnut talonmiehen asunto, mutta ei ole varmaa, onko se ollut M8 vai M9.

Asunnon M9 sisäänkäynti. (Suvi Pajunen 2010)

Huoneistossa M9 toimineen Saha ry:n toiminnasta kertova kyltti löytyi peruskorjauksen yhteydessä. (Leena Ahonen)

M9 Näkymä eteisestä kohti kamaria M9H1. (Suvi Pajunen 2010)

Eteinen M9ET

Eteinen oli lämmittämätöntä tilaa. Toisin kuin muissa huoneissa, eteisen katossa ei ollut betonia ja ratakiskoa. Kattopahvin takana oli savirapattu välipohja. Seinät oli rapattu ja lattia betonia, jalkalistoja ei ollut. Ovista kaksi oli peiliovia ja kamariin M9H1 johti laakaovi, mahdollisesti 1960-luvulta. Tuo oviaukko oli muita matalampi. Kiinteänä kalusteena eteisessä oli säilytyskomero. Komeron ja kellarin välissä oli yksinkertainen lautaseinä.

ETEINEN M9ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pahvitettu		maalattu/valkoinen	B ja C
kattolista	KL3		maalattu/valkoinen	B
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/valkoinen	B ja C
seinäpinta 2	helmipontti	lev. n. 65	maalattu/valkoinen	B ja F
lattia	betoni		maalattu/punaruskea	C
jalkalista	punaruskealla maalatut jalkalistaprofiilit			
ovet	peiliovi x2 ja laakaovi		maalattu/valkoinen	B ja C
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	säilytyskomero rappusten alla			

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiö M9K

Keittiön katto ja seinät olivat rapattuja. Lattia oli jouduttu purkamaan lattiasienen takia 2000-luvulla. Keittiössä ei ollut puuhellaa.

KEITTIÖ M9K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/valkoinen	D
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/valkoinen	B
seinäpinta 2				
lattia	ei ole			
jalkalista	JL10 ja JL11		maalattu/siniharmaa	B ja C
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen	B, C ja D
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	B
kiintokalusteet	keittiökaapit			
tulisijat	ei ole puuhellaa			
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen	B

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiön M9K värimaailma viittaa 1960-luvun tyyliin. (Suvi Pajunen 2010)

Kamari M9H1

Kamarin katto ja seinät oli rapattu. Ikkunaseinällä oli huokolevy (inventointikortin tiedoista poiketen), ja tila oli maalattu turkoosiksi kattoa myöten. Kamarissa oli lattia vielä jäljellä, toisin kuin asunnon muissa huoneissa. Kamarissa oli okran väriseksi maalattu pönttöuuni. Kiinteitä kalusteita ei ollut.

KAMARI M9H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/turkoosi	kunto hyvä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/turkoosi	kunto hyvä
seinäpinta 2	ikkunaseinä vaneroitu		maalattu/turkoosi	kunto hyvä
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/siniharmaa	B ja C
jalkalista	JL8		maalattu/siniharmaa	B ja C
ovet	peiliovi ja laakaovi		maalattu/valkoinen	B
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	pönttöuuni	n. 600 x 2190/ n. 850	maalattu/okra	B ja C
palomuuri	rappaus		maalattu/turkoosi	kunto hyvä

29.6.2010
Suvi Pajunen

Muisto kamarissa M9H1 toimineesta Saha ry:stä. (Tiitu Takalo)

Kamarin M9H1 pönttöuuni ja seinämaalauksia. Kamarin seinille oli maalattu enemmänkin kukkia. (Suvi Pajunen 2010)

Kamarin M9H2 Kakluunissa ei ole kruunua. (Suvi Pajunen 2010)

Kamari M9H2

Kamarin katto ja seinät olivat rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Myös kamarin M9H2 lattia oli purettu lattiasienen takia. Molemmat ovet olivat peiliovia ja ovilistat olivat tyyppiä OL5. Kiintokalusteita ei ollut ja kaakeliuuni oli maalaamattomasta valkoisesta kaakelista ilman yläkoristetta.

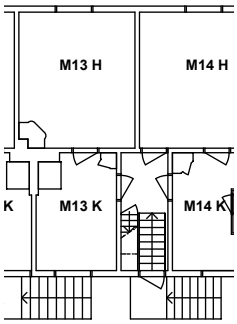
KAMARI M9H2

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/valkoinen	reikiä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/valkoinen	kunto hyvä
seinäpinta 2				
lattia	ei ole			
jalkalista	ei ole			
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL5		maalattu/valkoinen	kunto hyvä
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni (ei yläkoristetta)	610x2520/ n. 620	maalamaton valkoinen kaakeli	kunto hyvä
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen	kunto hyvä

29.6.2010
Suvi Pajunen

M13

Asunto M13 sijaitsee puukerroksessa, ja ulkokehän ikkunat ovat pohjoiseen. Yhdestä sisäänkäynnistä mennään kahteen asuntoon: M13:een ja M14:ään. Molemmissa asunnoissa on sisäkehällä keittiöt ja ulkokehällä kamarit.

Lokakuussa 2007 eteisessä oli vielä levyrakenteinen kaappi, joka peitti sisäänkäynnin M14H:seen. Näin käytössä olivat vain keittiöihin vievät sisäänkäynnit.

Eteinen M13ET

Eteisestä johtavat portaat ullakkotiloihin. Ullakkoportaan alla on kiinteä lukollinen portaanaluskaappi. Eteisessä on yksi ikkuna sisäpihalle. Lattia oli punaruskea, seinät vaaleankeltaiset ja katto valkoinen. Ikkuna- ja ovilistat sekä ulko-ovi olivat valkoisia. Myös sisäovet oli maalattu valkoisella. Perimätiedon mukaan asunnon vuokralainen oli avainten puutteessa joutunut murtautumaan asuntoonsa, ja näin ovesta oli rikottu keskimmäinen peili. Se oli korvattu levyllä.

Huoneistojen M13 ja M14 eteinen. Komero peittää kulun kamariin. (Matti Karjanoja 2007)

Huoneistojen M13 ja M14 eteinen levyrakenteisen komeron purkamisen jälkeen. (Leena Ahonen)

PORRASHUONE M13ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/vaal.ruskea	B ja C
kattolista	KL1		maalattu/valkoinen	B ja C
seinäpinta 1	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/vaal.ruskea	B ja C
seinäpinta 2	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/punaruskea	C
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/punaruskea	C
jalkalista	JL2		maalattu/punaruskea	C
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/valkoinen	B ja C
ovilistatyyppi	OL2		maalattu/valkoinen	B ja C
kiintokalusteet	Säilytyskomero ullakon portaiden alla			ei saa kiinni

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiö M13K

Keittiössä on puuhella ja sen vieressä vesiallas, johon on tullut kylmä vesi. Keittiö ja eteinen olivat palaneet joskus, ja sen jälkeen keittiön seinät oli paneloitu kattoon asti. Yläosastaan paneeli oli maalaamaton, ja sen päälle oli kiinnitetty pinkopahvi. Yläosan paneeli ei siten ollut näkyvillä. Palojälkiä oli nähtävillä myös ullakon portaan seinässä ja ullakon katossa.

Keittiön katto oli paneloitu. Lattia oli maalattu harmaaksi, ja harmaan maalin alta löytyi punaruskea väri. Ainoana kiinteänä sisustuksena asunnossa on keittiön kiinteä kulmakaappi, joka on tehty paneelista.

KEITTIÖ M13K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 90	maalattu/valkoinen	kunto hyvä
kattolista	KL1		maalattu/valkoinen	kunto hyvä
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/keltainen	B/repeämiä
seinäpinta 2	puolipaneeli/ helmipontti	lev. n. 70	maalattu/valkoinen	B ja C
	koristelista/KoL1		maalattu/valkoinen	C
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/siniharmaa	C
jalkalista	JL1		maalattu/siniharmaa	C
ovet	peiliovi x2	845x1990	maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL1		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	kulmakaappi	460x2140	maalattu/valkoinen	C
	koristelista/KoL2			C
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1000x770x720	maalattu kaakeli/valkoinen	C
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen	B

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiön M13K Palanutta hirsiseinää. (Leena Ahonen)

Keittiön M13K kiintokomero. (Leena Ahonen)

Kamari M13H. (Leena Ahonen)

Kamari M13H

Kamarin katto ja seinät oli pinkopahvitettu. Lattialaudat olivat harmaat. Harmaan maalin alla oli tummanruskea maali. Laudat kulkevat ikkunalta kohti keittiötä eli huoneen pituussuunnassa. Jalkalistat olivat valkoiset, palomuuri kakluunin takana oli keltainen.

KAMARI M13H

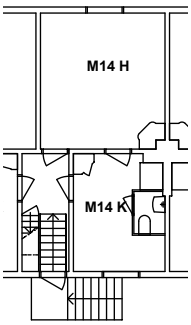
rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/vaal.ruskea	B ja C
kattolista	paperoitu KL1		maalattu/vaal.ruskea	B/repeämiä
seinäpinta 1	tapetti+pinkopahvi			B/kupruilee
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/siniharmaa	C
jalkalista	JL1		maalattu/valkoinen	C
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/valkoinen	B ja C
ovilistatyyppi	OL1		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 150	maalattu kaakeli/valkoinen	kunto hyvä
palomuuri	kevytrappaus puulle		maalattu/keltainen	B

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiö M14K. (Matti Karjanoja 2007)

M14

KEITTIÖ M14K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/valkoinen	B ja C
kattolista	KL2		maalattu/valkoinen	B
seinäpinta 1	tapetti+paperointi			repeämiä
seinäpinta 2	puolipaneeli	lev. n. 90	hiottu maalaamaton	ei alkuperäinen
	koristelista KoL3		vaal.sininen	B
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/punaruskea	C
jalkalista	JL2 ja JL3		maalattu/punaruskea	C
ovet	peiliovi x2	845x1990	maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL1 ja OL3		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	kulmakaappi	560x2140	maalattu/valkoinen	C
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1160x670x790	maalamaton valkoinen kaakeli	B
palomuuri	rappaus		vaal.sininen	D

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiö M14K ennen kuivakäymälän rakentamista. (Leena Ahonen)

Keittiön M14K kulmakaappi. (Leena Ahonen)

Keittiö M14K

Keittiössä oli kovalevyt alaosassa, pinkopahvi yläosassa. Seinäpinnat olivat olleet kai valkoiset. Oviaukkojen välissä oli paneelista tehty kulmakaappi. Puulattia oli punaruskea, samoin lattialistat. Keittiön ja huoneen välinen ovi avautui keittiöön päin, eteiseen johtava ovi taas eteiseen. Keittiössä oli vuosina 2008-2011 kuivakäymälä.

Palossa tummuneita hirsiä kamarissa M14H (Leena Ahonen)

Kamari M14H

Kamari oli pinkopahvitettu katosta ja seinistä. Lattia oli keittiön tapaan punaruskea, samoin jalkalistat. Oviaukko eteiseen oli suljettu. M13:ssa ollut tulipalo oli mustuttanut hirsiä myös kamarin ja eteisen välisen oven luota.

KAMARI M14H

rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	pinkopahvi		maalattu/vaal.ruskea	B/repeämiä
kattolista	paperoitu KL2		maalattu/vaal.ruskea	B/repeämiä
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/valkoinen	B/repeämiä
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/punaruskea	C
jalkalista	JL4 ja JL5		maalattu/punaruskea	C
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalamaton valkoinen kaakeli	B
palomuuri	rappaus			

29.6.2010
Suvi Pajunen

Kamari M14H.
(Leena Ahonen)

Kamari M14H.
(Leena Ahonen)

Kamarin M14H pinkopahveja ja tapettikerroksia. Sandbergin paperia ja monia tapettikerroksia löytyi pahoin kastuneena ikkunan alta.
(Leena Ahonen)

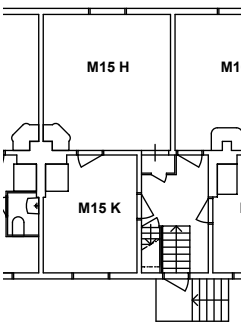

Kamari M15H. (Matti Karjanoja 2007)

M15

PORRASHUONE M15ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70?	maalattu/vaalea t. Valkoinen	
kattolista	vastaava kuin M14K		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1 - ullakkokoppi	helmipontti	lev. n. 70?	maalattu/keltainen	
seinäpinta 2 _ tukittujen ovien edessä oleva kaappi	helmipontti		maalattu keltaiseksi	
seinäpinta 3	levy		maalattu keltaiseksi	
seinäpinta 4/tapetti	tapetti yläosassa		sinertävä tapetti	
lattia	lautalattia		maalattu/punaruskea	
jalkalista	kapeampi ullakkokopin luona		maalattu/punaruskea	
ovi M15:een	peiliovi		maalattu keltaiseksi	
ovet M16:een	peiliovi		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi			maalattu/valkoinen ja keltainen	
kiintokalusteet	Säilytyskomero ullakon portaiden alla			

Kevät 2011
Leena Ahonen

Eteinen M15ET

Eteisestä pääsee asuntoihin M15 ja M16. Eteiseen oli rakennettu täyskorkea paneelikaappi, joka sulki oviaukot kamareihin. Lattia ja portaat olivat punaruskeat, paneelit keltaiseksi maalatut. Itäseinällä oli levytys ja yläosassa tapetti. Levytys peitti myös palomuuria. Kaapin takana olivat ovilevyt tallella

Eteisen kiintokomero ja sen takaa paljastuneet ovet. (Leena Ahonen)

Peitetty ovi kamarin M15H puolelta. (Leena Ahonen)

Keittiön M15K komeron pohjalta paljastunut aamulehti vuodelta 1964. (Leena Ahonen)

Keittiö M15K

Keittiön vasemmanpuoleinen sisäikkuna puuttui ja se oli osin korvattu levyllä. Keittiön lattia oli korkeammalla kuin eteinen ja viereinen huone. Lattiassa oli harmaa linoleum-levy. Sen alta löytyi punainen linoleum, jossa oli värikkäitä kuvioita. Alinna oli punaruskeaksi maalattu lautalattia. Huone oli pinkopahvitettu. Seinät ja kaapit olivat vaaleat. Eteiseen johtava ovi oli pahoin sotkettu.

Keittiössä oli kiinteä paneelikaappi ikkunan vasemmalla puolella. Toinen kaappi oli sisäovien välisessä kulmassa. Se oli levyrakenteinen tankokaappi. Kaapin pohjalta paljastui kuviollisen linoleumin alta Aamulehtiä vuodelta 1964 (kuva edellisellä sivulla) sekä kirjekuori, jossa oli asuntohakemuksia viihtyisämpään ja kylpyhuoneelliseen asuntoon.

KEITTIÖ M15K

rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	helmipontti		maalattu/valkoinen	
kattolista	vastaava kuin M14K		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu (vaal pun)	2000-luvulta
lattia	lautalattia ja päällä 2 linoleumia, lattiapinta korotettu		maalattu/siniharmaa linoleum	
jalkalista	puuttuu osin		maalattu/siniharmaa	
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen huoneesen, kelt eteiseen	
ovilistatyyppi			maalattu/valkoinen ja kelt	
kiintokalusteet	paneelikaappi ikkunan vas. Puolella		valkoinen, ovi puuttui	
kiintokalusteet	levykaappi, pohjalla linoleum ja aarteita		maalattu	
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli		maalattu kaakeli/valkoinen	
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen-harmahtava	

Kevät 2011
Leena Ahonen

M15K
(Matti Karjanoja 2007)

Kamari M15H. (Matti Karjanoja 2007)

Kamari M15H

Huoneessa oli vuonna 2007 pinkopahvit ja tapetti, joka oli sotkettu pahoin. Kakluuni oli maalattu valkoisella, jo kellastuneella, maalilla. Lattia ja lattialistat olivat punaruskeat. Kamarin eteiseen johtava ovi oli suljettu kovalevyllä ja eristetty mm. Aamulehden numerolla 17 vuodelta 1960. Ovi avautuu eteiseen päin, vastakkain M16:n oven kanssa.

KAMARI M15H

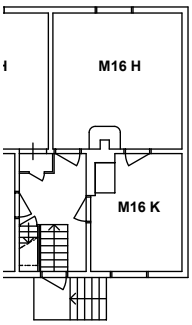
rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	pinkopahvi		maalattu/vaal.ruskea (ehkä oli valk)	
kattolista	paperoitu			
seinäpinta 1	tapetti+pinkopahvi			
seinäpinta 2	pinkopahvia			
lattia	lautalattia	lev. n. 100?	maalattu/ruskea	
jalkalista			maalattu/ruskea	
ovet	peiliovi		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi			maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni		maalattu kaakeli/valkoinen	
palomuuri				

Kevät 2011
Leena Ahonen

M16

Kamari M16H

Kamariin oli pääsy vain keittiön kautta, sillä eteiseen johtava ovi oli suljettu komeron sisään. Ovilevy löytyi kuitenkin kaapin takaa ehjänä. Kaappi oli valkoinen paneelikaappi. Huoneessa oli vaaleanpunainen ruusutapetti, katto pinkopahvitettu ja lattia maalattu punaruskealla. Myös jalkalistat olivat punaruskeat. Kaakelissa oleva luodinreikä oli peitetty kylpyhuonekaakelilla. Lattiaan kaakeliuunin eteen oli mahdollisesti tullut palonalku, sillä lattialaudat oli sahattu poikki ja korvattu toisilla laudoilla.

Ulkoseinät oli levytetty kovalevyllä. Tapettikerroksista löytyi alinna tummansininen tapetti, joka ulottui boordin kanssa vain ikkunan yläosaan asti. Siitä ylöspäin seinä jatkui valkoisena saumattomasti kattoon.

Kamaria oli käytetty Emmauksen tavarapakkaamona ainakin 15.1.1986, jolloin tapettiin oli kirjoitettu ”81 paalia 25 kenkäsäkkiä”. Lattiasta löytyi lähetystarra, jossa lähettäjä oli Mäkipäänkadulta ja määränpää Lubango, Angola. Huoneessa oli myös Singerin poljettava ompelukone, joita lähetettiin kunnostettuina myös Angolaan.

Kamari M16H. (Matti Karjanoja 2007)

Kamarin M16H tapetteja. (Leena Ahonen)

KAMARI M16H

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		vaalea	
kattolista	paperoitu			
seinäpinta 1	tapetti pinkopahvin päällä		kukkakuvio	
seinäpinta 2	”		”	
lattia	lautalattia		maalattu/ruskea	
jalkalista	JL5?		maalattu/ruskea	
ovet	peiliovi piilossa kaapissa		maalattu/vaalea	
ovilistatyyppi	kulmassa kapenee		maalattu/ valkoinen	
kiintokalusteet	paneelikaappi eteiseen johtavan oven tiellä			
tulisijat	kaakeliuuni		valkoinen	
palomuuri	rappaus, päällä levy		valkoinen	

Kevät 2011
Leena Ahonen

Keittiö M16K

Keittiö oli kärsinyt vakavan vesivaurion mahdollisesti 1980-luvulla, ja sen seurauksena lattia oli romahtanut. Lattialle oli kasattu erilaisia levyjä sillaksi. Ovilevy oli maalattu latek-simaaleilla peileistä siniseksi, reunat valkoiseksi. Seinät oli pinkopahvitettu ja tapetoitu yläosasta, alaosassa oli paneeli. Muuri oli vaaleankeltainen. Keittiön ja kamarin välisen oven oikealla puolella ulkoseinää vasten oli paneelikaappi. Kamarin ja keittiön välinen ovi oli korvattu kahdella viltillä.

KEITTIÖ M16K

rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	helmiponttipaneeli		maalattu/valkoinen	
kattolista			maalattu/ valkoinen	
seinäpinta 1	helmiponttipaneeli		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 2	pinkopahvi			
lattia	ei ole			
jalkalista	puuttuu osin, ovensuussa pieni pala JL1? ja muualla JL5	kork. n. 13,5cm	maalattu/punaruskea (oven suun palanen tumman ruskea)	
ovet	peiliovi x2, toinen iraallaan		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi			maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	Ulkoseninällä ollut levykaapisto; ikkunan oik. puolella kulmassa toinen kaappi		maalattu/ valkoinen	
tulisijat	puuhella			
palomuuri	rappaus		maalattu/vaal.kelt	

Kevät 2011
Leena Ahonen

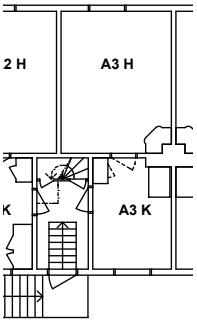
Oikealla ja alla: Keittiö M16K. (Matti Karjanoja 2007)

A3H oli asuttu vielä 1980-luvulla. Pinkopahvit oli poistettu itäseinältä ja jätetty hirret näkyviin. (Matti Karjanoja 2007)

A3

Huoneisto sijaitsee Pohjois-Annikilla ja jakaa eteisen asunnon A2 kanssa.

A3ET Eteisen harmaaksi maalatun linoleumin alta paljastui ruskea lautalattia. (Matti Karjanoja 2007)

PORRASHUONE A3ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 90	maalattu/valkoinen	B ja C
kattolista	KL2		maalattu/valkoinen	B ja C
seinäpinta 1	pahvitettu		maalattu/vaal.ruskea	B ja C
seinäpinta 2	helmipontti	lev. n. 110	maalattu/valkoinen	B ja C
lattia	vaneri		maalattu/siniharmaa	C
jalkalista	JL9		maalattu/valkoinen	B
ovet	peiliovi	895x1975	maalattu/valkoinen	B ja C
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	B ja C
kiintokalusteet	säilytyskomerot ullakon rappusten alla			

29.6.2010
Suvi Pajunen

A3K Keittiössä oli kiinteä ruokakaappi, jossa oli peiliovet (ovi kuvassa ylävasemmalla). Muuriin oli kiinnitetty puuhylly. (Matti Karjanoja 2007)

KEITTIÖ A3K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n .90	maalattu/valkoinen	D
kattolista	KL4, KL5 ja KL6		maalattu/valkoinen	D
seinäpinta 1	pahvitettu		maalattu/viin.punainen	reikiä
seinäpinta 2				
lattia	vaneri		maalattu/siniharmaa	C
jalkalista	JL6 ja 10x45lista		maalattu/siniharmaa	C
ovet	peiliovi		maalattu/siniharmaa	C
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/siniharmaa	kunto hyvä
kiintokalusteet	säilytyskomero		useita värejä	ovi puuttuu
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1090x750x700	maalattu kaakeli/ valkoinen	D
palomuuri	rappaus		maalattu/kermanvaalea	D

29.6.2010
Suvi Pajunen

KAMARI A3H

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	repeämiä
kattolista	paperoitu lista		maalattu/valkoinen	kunto hyvä
seinäpinta 1	pinkopahvi		maalattu/roosa	repeämiä
seinäpinta 2	yksi seinä hirrellä			
lattia	lautalattia	lev. n. 90	maalattu/mintunvihreä	B ja C
jalkalista	JL7 ja JL8		maalattu/vihreä	kunto hyvä
ovet	ovi ei ole paikoillaan			
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/vihreä	kunto hyvä
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	620x2760/ n. 80	maalaamaton valkoinen kaakeli	B
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen	reikiä

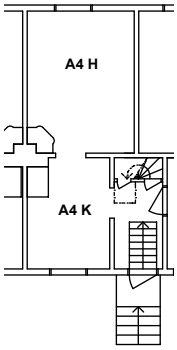
29.6.2010
Suvi Pajunen

Kamari A3H.
(Matti Karjanoja 2007)

A4

Huoneisto sijaitsee Pohjois-Annikilla ja jakaa eteisen asunnon A5 kanssa. Huoneistossa on ollut tulipalo.

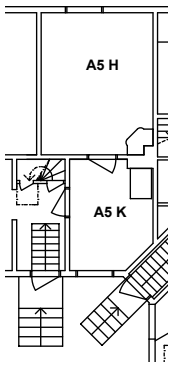
A4K Keittiön palanutta hirsiseinää ja uusittua panelointia. (Matti Karjanoja 2007)

KEITTIÖ A4K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalaamaton	palon jälkeen uusittu
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	hirsi			palanut
seinäpinta 2	puukuitulevy ja paperointi			ei alkuperäinen
lattia	lautalattia	lev. n. 100	käsittelemätön	palon jälkeen uusittu
jalkalista	ei ole			
ovet	ei ole			
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1160x580x790	maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	ei rappausta			

Kevät 2011
Rauna Alenius

Näkymä kamarista A5H kohti keittiötä A5K. (Matti Karjanoja 2007)

A5

Huoneisto sijaitsee Pohjois-Annikilla ja jakaa eteisen asunnon A4 kanssa.

Huoneistojen A4 ja A5 eteisporras. Oikean puoleinen korkeampi ovi johtaa vinttiportaisiin. Vasemman puoleinen on portaan alle jäävän komeron ovi. (Rauna Alenius 2011)

Huoneistojen A4 ja A5 vinttiporras. (Rauna Alenius 2011)

PORRASHUONE A5

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70		palanut
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	hirsi			
seinäpinta 2	helmipontti	lev. n. 70	fuksian punainen	
lattia	puukuitulevy		maalattu/ruskea	
jalkalista	JL10		maalattu/ruskea	
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL2		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	Säilytyskomero x2			ullakkoportaiden alla

Kevät 2011
Rauna Alenius

KEITTIÖ A5K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/valkoinen	repsottaa
kattolista	helmiponttipaneelista: saman tyyppinen kuin jalkalista A3H JL7 (tehty paksusta helmiponttipaneelista)		maalattu/vaal. Ruskea	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/keltainen	
lattia	lautalattia	lev. 90	maalattu/ruskea	kosteutta, pehmeä keskeltä
jalkalista	JL2		maalattu/ruskea	
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL2		maalattu/valkoinen	
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	960x620x710	maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		keltainen	

Kevät 2011
Rauna Alenius

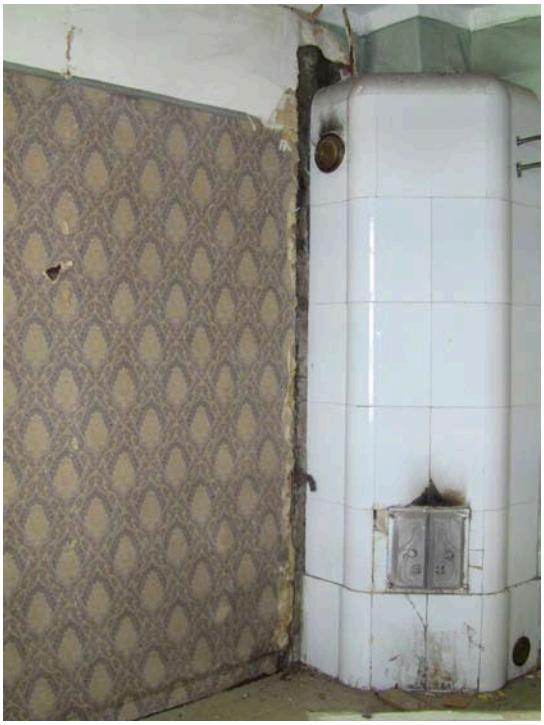
Keittiö A5K. (Matti Karjanoja 2007)

KAMARI A5H

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	
kattolista	paperoitu KL2		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/vaal. Vihreä	
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/vaal. vihreä	
jalkalista			keltainen	
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus			

Kevät 2011
Rauna Alenius

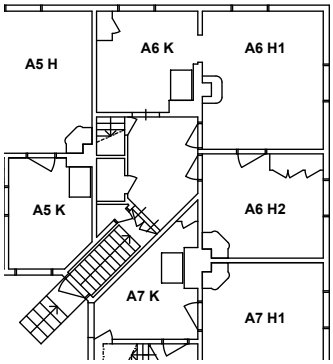

Vasemmalla: Kamarin A5H uuni on pelkistetympää mallia kuin Annikilla yleensä. Paperoinnin alta löytynyt tapetti sen sijaan oli varsin komea. (Rauna Alenius 2011)

Alla: Kamarin A5H uunin edustan lattialaudoitus on tehty poikkeuksellisen huolellisesti. (Rauna Alenius 2011)

Huoneiston A6 nurkkakamari A6H1. (Matti Karjanoja 2007)

A6

A6 on kahden huoneen ja keittiön kulmahuoneisto Pohjois-Annikilla. Huoneiston rajat ovat vuosien saatossa vaihdelleet: kamarien A6H2 ja A7H1 väliltä paljastui pintakerrosten alta oviaukko. Samoin pinkopahvien alta löytyi oviaukko A6-eteisen ja A7K-keittiön välisestä seinästä keittiön kiintokomeron kohdalta.

Huoneistossa A6 on ollut vesi-wc ullakolle johtavien portaiden alla. Sen rakentamisen ajankohdasta ei ole varmuutta, mutta ilmeisesti sitä ei ole tehty vielä alkuperäisessä rakentamisvaiheessa. Wc:n sisäpinnat oli levytetty. Levyrakenteen alta hirren päältä paljastui sininen kukkatapetti. Wc:n ja ullakkoportaan seinässä eteisen puolella päällimmäisenä oli n. 11 cm leveä helmiponttipaneeli, jonka alla oli tavanomaisempi, etenkin Mäkipään puolen asunnoissa tyypillinen n. 70 mm leveä helmipontti. Eteisestä kamareihin M6H1 ja M6H2 johtavien ovien yltä oli veistetty hirrestä muutaman sentin korkuinen ja n. 30–40 cm leveä pala pois, ilmeisesti ilmankulkua mahdollistamaan.

Näkymä eteisestä A6 kohti pihaa. Oikealla vinttiportaan alle jäävä wc ja seinän leveä helmiponttipaneeli. (Matti Karjanoja 2007)

Allas asunnon A6 wc:ssä. (Rauna Alenius 2011)

PORRASHUONE A6

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. 80	maalattu/vaal. harmaa	
kattolista	KL3		maalattu/vaal. harmaa	
seinäpinta 1	paperoitu		tapetti/harmaa	
seinäpinta 2	helmipontti	lev. 110	maalattu/harmaaavihreä	
lattia	lauta	n. 90	maalattu/harmaaavihreä	
jalkalista	JL2		maalattu/harmaaavihreä	
ovet	paripeiliovet	1400x22000	maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL2		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	Säilytyskomero			

Kevät 2011
Rauna Alenius

ETEINEN A6

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. 80	maalattu/valkoinen	
kattolista	KL1		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/vaal. keltainen	
seinäpinta2	helpipontti	lev. 110	maalattu/valkoinen	
lattia	lautalattia	lev. 90	maalattu/oranssi	
jalkalista	JL7, tunt.		maalattu/oranssi	
ovet	peiliovi x2		maalattu/vaal. keltainen	
	pariovet portaisiin		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	WC ullakkoportaiden alla			
palomuuri	rappaus		valkoinen	

Kevät 2011
Rauna Alenius

KEITTIÖ A6K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. 80	maalattu/valkoinen	
kattolista	KL1		maalattu/vaal. keltainen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/vaal. ketainen	
seinäpinta2				
lattia	lautalattia	lev. 90	maalattu/oranssi	
jalkalista	JL12, tunt.		maalattu/oranssi	
ovet	ei ole			
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/vaal. keltainen	
kiintokalusteet	lastulevykaappi		vaal. punainen ja vihreä	
	astiankuivauskaappi		vaal. punainen ja vihreä	
	tiskipöytä			
tulisija	puuhella/valurauta+kaakeli		860x670x620	
palomuuri	rappaus		valkoinen	

Kevät 2011
Rauna Alenius

Keittiö A6K keittiön ja nurkkakamarin väliseltä ovelta nähtynä. (Matti Karjanoja 2007)

Nurkkakamarissa A6H1 katon ja seinän liitos oli viimeistelty päältä paperoidulla, n.45° kulmaan viistotulla laudalla, kun se muissa huoneissa oli tehty seinään kiinnitetyllä, vain alareunasta viistetyllä laudalla ja paperoinnilla.

Nurkkakamari A6H1. (Matti Karjanoja 2007)

KAMARI A6H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	
kattolista	paperoitu, 45° kulmaan sovitettu lauta		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/vaal. keltainen	
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. 90	maalattu/oranssi	
jalkalista	lauta		maalaamaton	uusi
ovet	peiliovix2	845x1990	maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	tunt.		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		tapetoitu	

Kevät 2011
Rauna Alenius

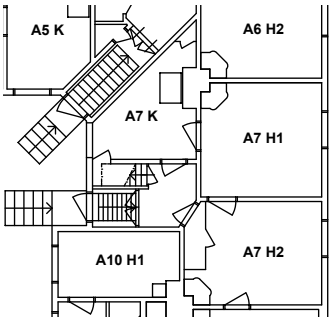
KAMARI A6H2

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	
kattolista	paperoitu KL2		maalattu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		tapetti/valkoinen	
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/oranssi	
jalkalista			maalaamaton	uusi
ovet	peiliovi x2	845x1990	maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL3+tunt.		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	lastulevykaappi		maalattu/valkoinen	
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus			

Kevät 2011
Rauna Alenius

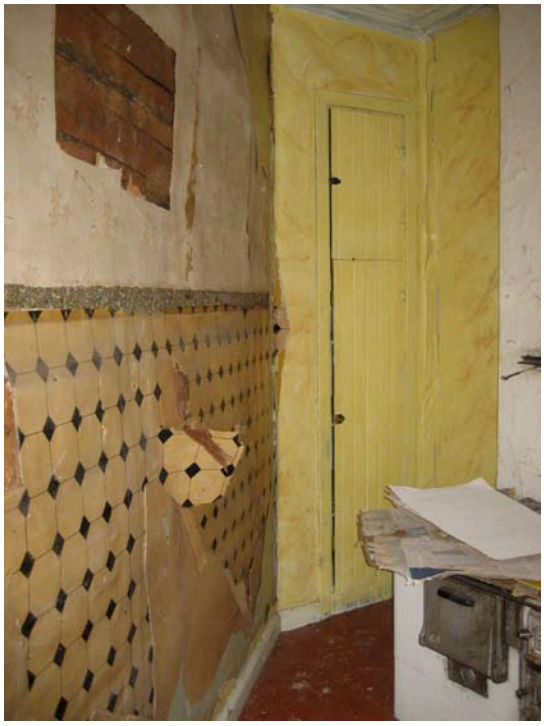
A7

A7 on alun alkaen ollut yhden huoneen ja keittiön huoneisto. Siihen on jossain vaiheessa yhdistetty kamari asunnosta 8. Huoneiston rajat ovat eläneet muutenkin: peruskorjausvaiheessa asunnosta oli yhteys huoneistoon A10. Pintakerrosten alta paljastui umpeen laudoitettu oviaukko kamarien A7H1 ja A6H2 välillä. Samoin pinkopahvien alta löytyi oviaukko A7K-keittiön ja A6-eteisen välisestä seinästä keittiön kiintokomeron kohdalta.

Kamarin A7H2 pihan puoleiselle seinälle oli tehty levyrakenteinen komero. Kuvassa vasemmalla näkyy myös ovi huoneiston A10 puolelle. (Matti Karjanoja 2007)

Keittiö A7K. (Rauna Alenius 2011)

Keittiön A7K puuhella ja kaatoallas. (Matti Karjanoja 2007)

Keittiö A7K

Keittiön seinät olivat kauttaaltaan paperoidut. Seinät lienevät alun perin olleet puoliväliin asti paneloidut, tähän viittaisi vanhojen tapettikerrosten päättyminen seinän puoliväliin. Puuhella oli melko hyväkuntoinen ja tulisijainventoijan arvokkaaksi luokittelema. Monesta muusta korttelin keittiöstä poiketen keittiön vanha kaatoallas oli paikallaan vielä vuonna 2011.

KEITTIÖ A7K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/valkoinen	paksua paneelia, yläpuolella ei aluslaudoitusta
kattolista	KL1		maalattu/sini-valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi, alla juuttikangas		maalattu/keltainen	
lattia	puukuitulevy		maalattu/punainen	
jalkalista	JL2		maalattu/punainen	
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen	
ovilistatyyppi	OL2			
kiintokalusteet	upotettu kaappi x2			peiliovi ja helmiponttipaneeliovi
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1160x670x790	maalattu valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		valkoinen	

Kevät 2011
Rauna Alenius

KAMARI A7H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	
kattolista			paperoitu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/Keltanen	
seinäpinta 2	parerointi		maalattu/sininen	
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/sininen	
jalkalista	JL12		maalattu/tummansininen	
ovet	peiliovi	845x1990	maalattu/keltainen	
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/tummansininen	
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalaamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus			

Kevät 2011
Rauna Alenius

Kamari A7H1. (Matti Karjanoja 2007)

Umpeen laudoitettu oviaukko kamarien A7H1 ja A6H2 välillä. (Rauna Alenius 2011)

KAMARI A7H2

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu/valkoinen	
kattolista			paperoitu/valkoinen	
seinäpinta 1	paperointi		maalattu/sininen	
seinäpinta 2	paperointi		maalattu/violetti	
lattia	kiinteä linoleum?matto		punainen	
jalkalista	JL7		maalattu/vaal. sininen	
ovet	peiliovix2	845x1990	maalattu/valkoinen	hilseilee
ovilistatyyppi	OL3		maalattu/valkoinen	
kiintokalusteet	lastulevykaappi			
tulisijat	kaakeliuuni	640x2760 / n. 210	maalaamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus			

Kevät 2011
Rauna Alenius

Näkymä kamarista A7H1 kamarin A7H2 läpi huoneistoon A10.
(Matti Karjanoja 2007)

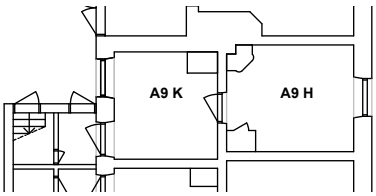
Tapettia kamarin A7H2 seinässä.
(Rauna Alenius 2011)

Kamari A9H. (Anna Helamaa 2011)

A9

Pohjois-Annikin kivikerroksessa sijaitsevat huoneistot A9 ja A11 on lisätty suunnitelmiin vasta omistajan vaihtuttua keväällä 1909 (ks. s.16 ja 21). A9, kuten muutkin kivikerroksen asunnot, ovat olleet ilmeeltään pelkistetympiä kuin puukerroksen asunnot: esimerkiksi katto- ja ikkunalistoja ei ole. Tiiliset seinät ovat olleet sisäpuolelta rapatut ja ainakin kamarin puolella tapetoidut. Huoneistossa on pystypeiliset väliovet. Ikkunapenkit ovat useimmista muista kivikerroksen huoneistoista poiketen hieman kaltevat ja jatkuvat seinälinjan yli.

ETEINEN A9ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	betoni (portaiden alus)		maalattu, valkoinen	C
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	rappaus, ulko-oven päällä levyverhous		maalattu, valkoinen	rappauksessa halkeamia
seinäpinta 2, itä	rappaus		maalattu, valkoinen	D, rappauksessa halkeamia
seinäpinta 3, etelä	rappaus		maalattu, valkoinen	D, rappauksessa halkeamia. Seinä tuettu teräksin. Liitos portaaseen halkeillut
seinäpinta 4, länsi	rappaus		maalattu, valkoinen	D, rappauksessa halkeamia
lattia	betoni		betonin päällä kostuneita linoleum-paloja	
jalkalista	JL 1 A9 (seinällä 3 ei jalkalistaa)	h=115mm, l=22mm	maalattu, punaruskea	
ovet	ikkunallinen ulko-ovi.	900x1990 (ovi DA112 ovikortti 008)		
ovilistatyyppi	ei ovilistoja			
kiintokalusteet	yläkertaan johtavan portaan alla matala komero	oven h=107...134cm, l=49cm	paneeli, maalattu valkoinen	ok

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

Eteinen A9ET

Eteinen jää yläkerran huoneistoon vievän portaan alle. Porrashuone on aikanaan liikkunut ja tuettu terästuilla, jotka näkyvät eteisessä. Tuennan ajankohdasta ei ole tietoa. Portaan alle jää matala komero.

Eteisessä A9 näkyviä terästukia. (Anna Helamaa 2011)

Keittiö A9K

Keittiön seinät oli rapattu ja maalattu, tapetteja ei löytynyt. Lautalattia oli putkivuodon vuoksi osin purettu hieman ennen peruskorjauksen alkua. Osa lattialaudoista lienee vaihdettu aikanaan, sillä osa laudoista oli hienommaksi höylättyä ja päältä naulattua, huoneen eteläosassa taas karkeampaa ja pontista naulattua.

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	betoni		maalattu, vaalea kellertävä	maali lohkeilee
Kattolista	ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	rappaus		maalattu, vaalea kellertävä + maalattu kuvioita	seinä kostunut alaosasta: rappaus osin irti
seinäpinta 2, itä	rappaus		maalattu, vaalea kellertävä	maali kiinni ok, rappauksessa kopoja
seinäpinta 3, etelä	rappaus		maalattu, vaalea kellertävä	hyvä, maali kiinni pinnassa
seinäpinta 4, länsi	rappaus, ikkunan alla levy 9mm		maalattu, vaalea kellertävä	hyvä, maali kiinni pinnassa
lattia	ponttilauta, päällä linoluem	28x100	lauta maalattu, punaruskea; linoleum harmaa	Vesipisteen kohdalta pehmennyt ja osin purettu, muuten ok
jalkalista	seinät 2 ja 3: JL2 A9; seinät 1 ja 4: ei ole		maalattu, vaalea kellertävä (alla punaruskea maali)	
ovet	pystypeiliovet			
ovilistatyyppi	kamarin ovessa	22x110		
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	puuhella	660x980, h=730		

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

Keittiö A9K. Keittiön kaatoallas oli paikallaan vielä 2011. (Anna Helamaa 2011)

Kamari A9H

Kamarin A9H seinät oli levytetty kipsilevyllä todennäköisesti jo vuosikymmeniä sitten. Levytyksen alla oli erittäin huonokuntoinen ja pohjastaan irti oleva rappaus, jonka päällä oli tapetti. Betonisen katon huonokuntoisen rappauksen päälle oli tehty koolaus ja Halltex-levytys, mahdollisesti samaan aikaan seinien levytyksen kanssa. Linoleumin alla lattialaudat olivat hyväkuntoiset. Kamarin jalkalistat olivat selvästi eteisen ja keittiön listoja sirommat ja uudemmat. Oletettavasti ne oli vaihdettu muun pintaremontin yhteydessä.

Kamarin A9 levyrakenteinen vaatekomero oli todennäköisesti tehty samaan aikaan kuin katon levytys. Kakluunin takaa löytyi Pelastusarmeijan Nuori Sotilas -lehti päiväyksellä 3. huhtikuuta 1920.

NUORI SOTILAS

Ylösnoussut

Kamarin A9H kakluunin takaa löytynyt Pelastusarmeijan lastenlehti vuodelta 1920 (Anna Helamaa 2011)

KAMARI A9 H

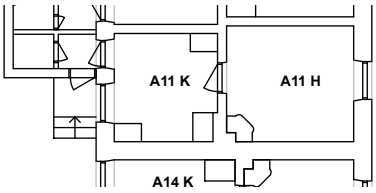
rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	Halltex-levy 300x300		valkoinen	hyvä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	kipsilevy, alla rappaus		paperoitu, maalattu, valkoinen	
seinäpinta 2, itä	kipsilevy, alla rappaus		paperoitu, maalattu, keltainen	
seinäpinta 3, etelä	kipsilevy, alla rappaus		paperoitu, maalattu, keltainen	
seinäpinta 4, länsi	rappaus		paperoitu, maalattu, keltainen + kuviot	
lattia	ponttilauta, päällä linoleum	28x100	lauta punaruskea; linoleum harmaa	hyvä
jalkalista	JL 3 A9, päällä mattolista		siniharmaa	
ovet	4-peilinen peiliovi huoneeseen A9K		valkoinen	hyvä
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	levyrakenteinen komero	700x950		
tulisijat	kakluuni			

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

Keittiö A11 K. (Matti Karjanoja 2007)

A11

Pohjois-Annikin kivikerroksessa sijaitsevat huoneistot A9 ja A11 on lisätty suunnitelmiin vasta omistajan vaihduttua keväällä 1909 (ks. s.16 ja 21). Tiiliset seinät ovat olleet sisäpuolelta rapatut ja ainakin kamarin puolella tapetoidut. Huoneistossa on kolmipeiliset väliovet, useimmista muista korttelin huoneistoista poiketen. Ikkunapenkit ovat hieman kaltevat ja jatkuvat seinälinjan yli.

Eteinen A11ET

Eteinen jää yläkerran huoneistoon vievän portaan alle. Porrashuone on aikanaan liikkunut ja tuettu terästuilla, jotka näkyvät eteisessä. Tuennan ajankohdasta ei ole tietoa. Portaan alle jää tilava komero.

ETEINEN A11ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	betoni (portaiden alus)		maalattu, valkoinen	halkeamia
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	rappaus		maalattu, kellertävän valkoinen	halkeamia, tuettu terästuella
seinäpinta 2, itä	rappaus		maalattu, kellertävän valkoinen	
seinäpinta 3, etelä	rappaus		maalattu, kellertävän valkoinen	
seinäpinta 4, länsi	rappaus		maalattu, kellertävän valkoinen	
lattia	betoni, päällä kovalevy		maalattu, harmaa	
jalkalista		30x110		
ovet	ulko-ovi: pystypaneloitu Komeron ovi: lautaovi, vaakapaneeli	Komeron ovi: 60x153		
ovilistatyyppi	komeron ovessa lista	Komeron ovi: 22x110		
kiintokalusteet	portaan alla komero			

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

Huoneiston A9 kolmipeiliset väliovet poikkeavat useimmista muista korttelin väliovista. (Matti Karjanoja 2007)

Keittiö A11K

Keittiön rapatut seinät olivat maalattuja, mutta koillisnurkan kiintokomeron takaa löytyi myös tapettikerroksia. Keittiön komerot lienevät myöhemmin rakennettuja tai muualta tilaan siirrettyjä. Kovalevyn alla ollut lautalattia oli huonokuntoinen ja tehty osittain pätkistä. Lattia oli kokonaisuudessaan notkolla. Keittiön ovet ja kiintokomeron ovi oli maalattu räikeällä pinkillä – värillä, jota oli käytetty useassa muussakin huoneistossa.

KEITTIÖ A11K

rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	rappaus		maalattu, valkoinen	ok
kattolista	Ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	rappaus		maalattu, valkoinen	ok
seinäpinta 2, itä	rappaus		maalattu, valkoinen	ok
seinäpinta 3, etelä	rappaus		maalattu, valkoinen	ok
seinäpinta 4, länsi	rappaus		maalattu, valkoinen	ok
lattia	kovalevy, alla ponttilauta		kovalevy maalattu, vaalea siniharmaa	lattia painunut, alla oleva lautalattia tehty osittain pätkistä
jalkalista	sama kuin JL3 A9	12x65		
ovet	eteiseen ja kamariin: 3-peilinen peiliovi.		eteiseen: maalattu, pinkki. Kamariin: maalattu ja skrabattu, eri sävyjä	
ovilistatyyppi	huoneeseen A11H: puu. Eteiseen: ei ole	huoneeseen A11H: 22x110		
kiintokalusteet	1. komero koillisnurkassa 2. komero pohjoisseinällä 3. komero lounaisnurkassa	1. 530x1330 2. 370x940, h=1790 3. 410x800, h=1890	1. maalattu, valkoinen 2. maalattu, tumma sininen 3. maalattu, turkoosi	1. ok 2. huono 3. huono, alaosata täysin laho
tulisijat	puuhella	620x990, h=700		

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

Näkymä kamarista A11H kohti keittiötä ja eteistä. (Anna Helamaa 2011)

Kamari A11H

Kamarin maalattujen seinäpaperien alta paljastui jäänteitä tapeteista. Lattialautojen taustan numerointi viittaa siihen, että lattia on purettu ja koottu takaisin ainakin kerran aikaisemmin, varmaankin eristeen vaihtamisen tai lisäämisen vuoksi.

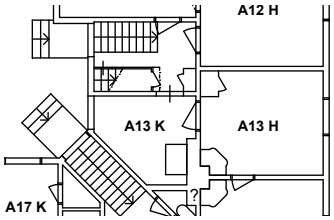
KAMARI A11H

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus			halkeamia ratakiskojen kohdalla
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1, pohjoinen	rappaus		paperoitu, osin maalattu, valk.	
seinäpinta 2, itä	rappaus		paperoitu, maalattu, valk.	
seinäpinta 3, etelä	rappaus		paperoitu, maalattu, valk.	
seinäpinta 4, länsi	rappaus		paperoitu	
lattia	ponttilauta	28x100	maalattu, harmaa	
jalkalista	yksinkertainen lista	h=120		
ovet	3-peilinen peiliovi		maalattu, valkoinen	
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kakluuni			

Huhtikuu 2011
Anna Helamaa

A13

A13 on yhdistetty kulmahuoneistoon A16 kamarien A13H ja A16H2 välisellä oviaukolla ilmeisesti 1990-luvulla. Oviaukossa oli muualta tuotu, muita ovia kapeampi kolmipeilinen ovi, joka peruskorjauksessa siirtyi A16-eteisen ja kylpyhuoneen (A13K) väliseksi oveksi.

Kamari A13H on jossain vaiheessa palanut, mikä kävi ilmi kun huoneesta poistettiin peruskorjauksen yhteydessä seinien ja katon lastulevypinta. Samasta syystä huoneesta puuttuivat alkuperäiset lattia- ja peitelistat. Huoneen A13H kakluunista on havaittavissa paikattuja kiväärin luodin iskemiä. Saman huoneen eteläisestä lautaseinästä löydettiin peruskorjauksen yhteydessä luoti, joka jätettiin paikoilleen. Oletus on, että luodit ovat peräisin vuoden 1918 Tampereen valtauksesta.

Kamarin A13H levytettyjä pintoja ja vasemmalla ovi huoneiston A16 puolelle. (Matti Karjanoja 2007)

KEITTIÖ A13K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	haltex		maalattu harmaa	
kattolista				
seinäpinta 1	pinkopahvi, paperointi			
lattia	Kovalevy			
jalkalista	JL5		maalattu, harmaa	
ovet	2xprofiilipeiliovi		maalattu, lila	C
ovilistatyyppi	OL5		maalattu, lila	C
kiintokalusteet	lavuaari, kylmävesihana			
tulisijat	puuhella		maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		maalattu, valkoinen	

Kevät 2011
Tanja Helle

KAMARI A13H

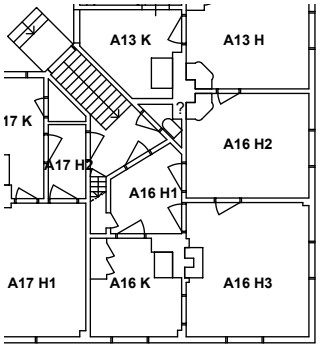
rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	lastulevy		maalattu valkoinen	
kattolista	puuttuu			
seinäpinta 1	lastulevy		maalattu, vihreä	
lattia	kovalevy, alla huonokuntoinen lautalattia	lev. n. 100		
jalkalista	puuttuu			
ovet	peiliovi x2, 1 pystypeili, 1 kolmepeilinen		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	puuttuu			
tulisijat	kaakeliuuni		maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		maalattu	D

Kevät 2011
Tanja Helle

Salin A16H3 uuni on korttelissa ainutlaatuinen. (Matti Karjanoja 2007)

A16

Etelä-Annikin kulmahuoneisto A16 on alkujaan ollut kahden huoneen ja keittiön asunto. A13 on liitetty siihen ilmeisesti 1990-luvulla. Asuntojen A16 ja A17 yhteisestä porrashuoneesta oli kulku vesivessaan. Wc:n rakentamisen ajankohdasta ei ole varmuutta. Se saattaa olla rakennettu kenkätehtaan muutosten yhteydessä. Vuoden 1907 rakennuspiirustuksissa kulku ullakolle on eteisen keskeltä, vuoden 1916 muutospiirustuksissa ullakkoporras on sijoitettu eteisen reunaan, missä se vuonna 2011 oli.

Salin A16H3 kakluuni on ainutlaatuinen korttelissa. Ummessa ollut keittiön A16K ja salin A16H3 välinen oviaukko löytyi peruskorjauksessa ovilehtineen. Aukko palautettiin käyttöön, mutta ovi karmeineen vaihdettiin. Eteisen ja keittiön välisen oviaukon yläpuolelta löytyi ikkuna-aukko, johon teetettiin uusi ikkuna. Samanlainen ikkuna on asunnon A17 keittiön ja eteisen välisen oven yllä.

PORRASHUONE
A16H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/vaal.ruskea	C
kattolista	jätetty paikalleen		maalattu/valkoinen	C
seinäpinta 1	pinkopahvi, paperointi, maalattu		maalattu keltainen	F
portaat	betonia			
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/punaruskea	F
jalkalista	JL5		maalattu/punaruskea	C
ovet	peiliovi x3			C
ovilistatyyppi	OL6		maalattu/vaal.ruskea	B ja C
kiintokalusteet	ullakon portaat, ovi portaikkoon helmiponttipaneelista			

Kevät 2011
Tanja Helle

ETEINEN A16H1b

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/valkoinen	B ja C
kattolista				
seinäpinnat	pinkopahvi, paperointi, maalattu			repeämiä
kiintokalusteet	Säilytyskomero ullakon portaiden alla, lukollinen laakaovi.			
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/punaruskea	F
jalkalista	JL5		maalattu/punaruskea	C
ovet	peiliovi x4		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL6		maalattu/valkoinen	C
palomuuri	rappaus			

Kevät 2011
Tanja Helle

Wc asuntojen A16 ja A17 eteisessä. (Matti Karjanoja 2007)

KEITTIÖ A16K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	haltex, alla helmipontti n. 70mm		maalattu valkoinen	poistetaan
kattolista	KL2			
seinäpinta 1	muovitapetti, maalattu		maalattu valkoinen	kaikki uusitaan
lattia	muovimatto, alla lautalattia			F
jalkalista	JL5		maalattu, harmaa	
ovet	peiliovi		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL6		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	komerot 1960-luvulta, tiskipöytä, kylmävesihana			
tulisijat	puuhella		maalamaton valkoinen kaakeli	käyttökunnossa
palomuuri	rappaus		maalattu	D

Kevät 2011
Tanja Helle

Keittiö A16K. Vasemmalla seinällä kalusteiden ja pintakerrosten alla on oviaukko saliin. (Matti Karjanoja 2007)

KAMARI A16H2

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	haltex		maalattu valkoinen	poistetaan
kattolista	puuttuu			
seinäpinta 1	pinkopahvi, paperointi, maalattu		maalattu/valkoinen	länsiseinä säilytetään, muut poistetaan
lattia	lautalattia	lev. n. 100	maalattu/ruskea	C
jalkalista	JL5		maalattu, valkoinen	C
ovet	peiliovi x3		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL6, kamariin A13H lauta		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	komero 1960-luvulta			
tulisijat	kaakeliuuni		maalamaton valkoinen kaakeli	kunnostetaan ja otetaan käyttöön
palomuuri	rappaus		maalattu	D

Kevät 2011
Tanja Helle

SALI A16H3

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	haltex		maalattu valkoinen	poistetaan
kattolista	puuttuu			
seinäpinta 1	huokolevy, paperointi, maalattu		maalattu/oranssi	pohjoisseinä säilytetään, muut uusitaan
lattia	kovalevy, alla lautalattia	lev. n. 100	maalattu/ruskea	C
jalkalista	JL11		maalattu, ruskea	vaihdetaan JL5
ovet	peiliovi x3		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL6		maalattu/valkoinen	C
kiintokalusteet	komero 1960-luvulta			
tulisijat	kaakeliuuni		uniikki, ruskea jugend-uuni	kunnostetaan ja otetaan käyttöön
palomuuri	rappaus		maalattu	D

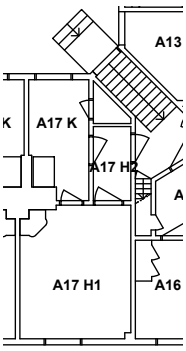
Kevät 2011
Tanja Helle

Kamarin A17H ovet keittiöön ja eteiseen. (Matti Karjanoja 2007)

A17

Asunto A17:n keittiön ovien ja peitelistojen mallista voidaan päätellä, että asunnon keittiöstä on n. 1920-luvulla erotettu eteinen ja komero. Samalla keittiön ja kamarin väliin on puhkaistu uusi oviaukko. Keittiön ovet ovat muista poikkeavia profiilipeiliovia. Keittiön ja eteisen välisen oven yllä on ikkuna.

KAMARI A17H1

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	pinkopahvi		maalattu valkoinen	
kattolista	puuttuu			
seinäpinta 1	pinkopahvi, paperointi, maalattu		maalattu/valkoinen	
lattia	lautalattia	lev. n. 100	lakattu	C
jalkalista	JL5		maalattu, valkoinen	C
ovet	peiliovi x2, 1 pystypeili, 1 profiilipystypeili		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL5		maalattu/valkoinen	C
tulisijat	kaakeliuuni		maalamaton valkoinen kaakeli	
palomuuri	rappaus		maalattu	D

Kevät 2011
Tanja Helle

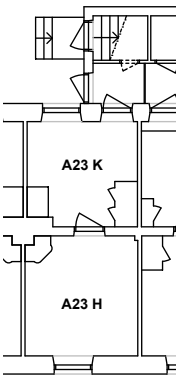
Näkymä eteisestä keittiöön A17K (Matti Karjanoja 2007)

KEITTIÖ A17K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti n. 70mm		maalattu harmaa	
kattolista	KL2			
seinäpinta 1	pinkopahvi, paperointi			
lattia	lautalattia		maalattu, siniharmaa	C
jalkalista	JL5		maalattu, harmaa	
ovet	3xprofiilipeiliovi		maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	OL5		maalattu, vihreä	C
kiintokalusteet	komerot 1980-luvulta, tiskipöytä ja kylmävesihana, ruokakomero			
tulisijat	puuhella		maalamaton valkoinen kaakeli	käyttökunnossa
palomuuri	rappaus		maalattu	D

Kevät 2011
Tanja Helle

A23

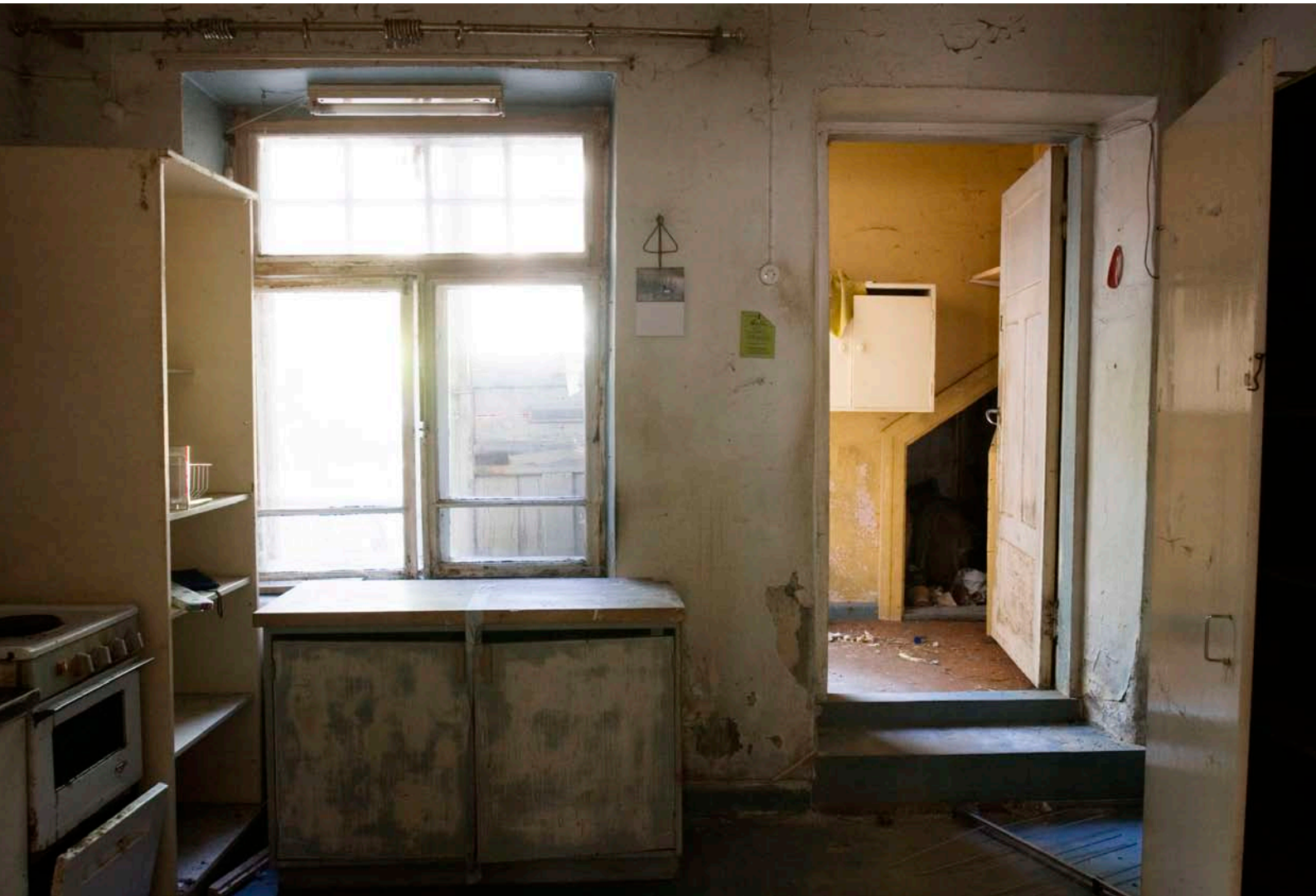

KEITTIÖ A23K

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/valkoinen	D
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/valkoinen	D
seinäpinta 2				
lattia	vaneri		maalattu/siniharmaa	D
jalkalista	JL12		maalattu/siniharmaa	C
ovet	peiliovi x2		maalattu/valkoinen	D
ovilistatyyppi	OL6		maalattu/valkoinen	B ja C
kiintokalusteet	säilytyskomerot (osa ovista ei mene kiinni)			
tulisijat	puuhella/ valurauta+kaakeli	1000x700x790	maalattu kaakeli/ vaal.keltainen	B ja C
palomuuri	rappaus		maalattu/valkoinen	D

29.6.2010
Suvi Pajunen

Keittiö A23K. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki 2010. Vapriikin kuva-arkisto)

A23K
(Matti Karjanoja 2007)

PORRASHUONE A23ET

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/valkoinen	B
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	rappaus		maalattu/okra	B ja C
seinäpinta 2	kipsilevy		maalattu/okra	B ja C
lattia	kokolattiamaton alla betoni		maalattu/siniharmaa	kunto hyvä
jalkalista	JL12		maalattu/siniharmaa	B ja C
ovet	peiliovi		maalattu/valkoinen	B ja C
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	säilytyskomero rappusten alla			

29.6.2010
Suvi Pajunen

KAMARI A23H

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	rappaus		maalattu/valkoinen	D
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tapetti			likainen/ repeämiä
seinäpinta 2				
lattia	vaneri		maalattu/siniharmaa	C
jalkalista	JL12		maalattu/siniharmaa	B
ovet	peiliovi	890x1990	maalattu/valkoinen	D
ovilistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			
tulisijat	kaakeliuuni	610x2760/ n. 230	osin maalattu	B
palomuuri	rappaus			

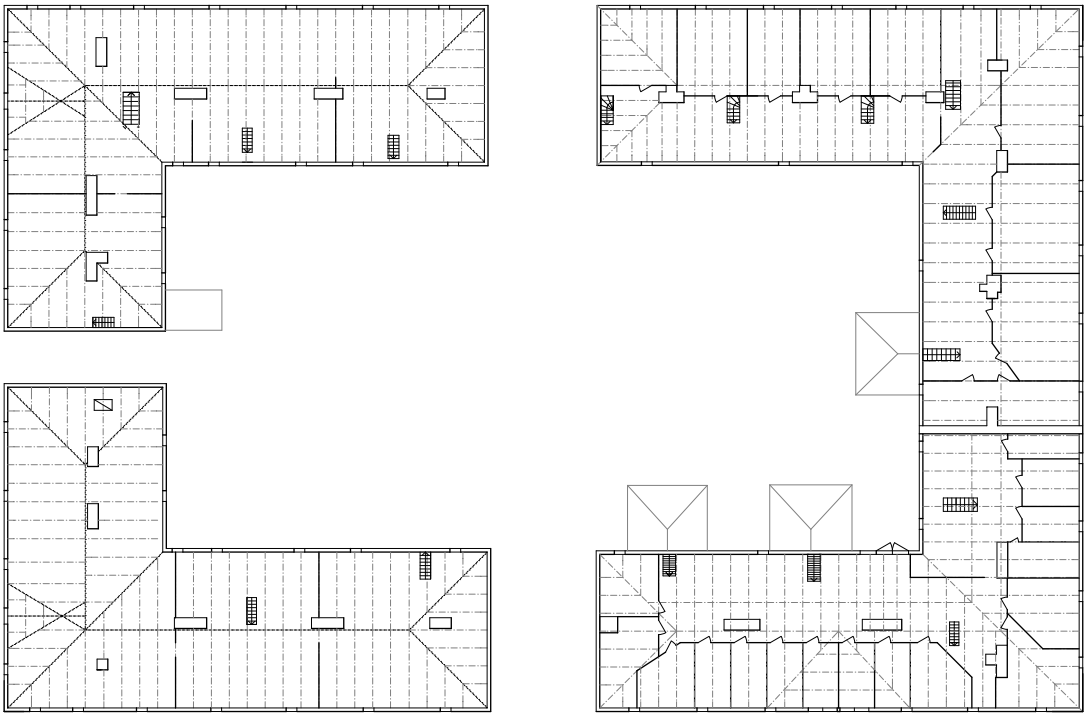
29.6.2010
Suvi Pajunen

3. MUUT TILAT

ULLAKOT

Puukerroksen asunnoista oli oma käynti ullakkotiloihin, usein kahden asunnon jakama. Annikin puolella jokaiselle asunnolle oli varattu lautarakenteinen säilytyskoppi. Mäkipään puolella tilaa ei ollut rajattu. Vain keskiosa oli laudoitettu käveltäväksi. Ullakoille oli kerääntynyt vuosisadan varrella runsaasti asukkaiden tavaroita, kuten patoja, koulukirjoja, rikkinäisiä astioita, vaatteita ja harrastusvälineitä. Ullakon tuuletusikkunoita oli rikkoutunut, ja puluyhdyskunta oli pesinyt tiloissa vuosia. Ullakko oli toiminut myös pyykinkuivaustilana.

Etelä-Annikin sisänurkassa on ullakolle johtavat pariovet, ja kattoa on siltä kohdin korotettu (ks. kuva s. 25). Rakennelma liittyy todennäköisesti Etelä-Annikin teollisuushistoriaan: ovista on nostettu ullakolle tavaraa, jota ei kapeita portaita pitkin sinne olisi saanut.

Ullakkopiirustus kuvaa tilannetta ennen peruskorjausta. Annikin puolella ulkokehä on jaettu säilytyskopeiksi, Mäkipäällä ullakot olivat avointa tilaa. (Arkkitehtiroimisto Hanna Lyytinen Oy)

Tulipalossa mustuneita kattorakenteita huoneistojen M13–14 ullakkokäynnin kohdalla. (Leena Ahonen)

Etelä-Mäkipään ullakkoa, jossa tila ja rakenteet ovat nähtävissä, sillä jakoseiniä ei ole kuten Annikin puolella. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki 2010. Vapriikin kuva-arkisto)

Ullakolle jäänyttä tavaraa. Laatikoissa on sammutushiekkaa sota-ajalta. (Leena Ahonen 2007)

Ullakolle johtivat jyrkät ja kapeat portaat. Kuvassa huoneiston M13/M14 eteisestä nousevat portaat. (Suvi Pajunen 2010)

KELLARIT

Maapohjaisissa kellaritiloissa oli säilytystilaa haloille. Tilaa oli rajattu puurakenteisilla seinillä. Mäkipään kellareiden jakoseiniin on käytetty vanhoja lautakaton kattolautoja: lautojen reunoissa on höylätyt vesiurat. Useat sukupolvet ovat jättäneet puumerkkinsä lautaseiniin. Pohjois-Mäkipäällä ja Pohjois-Annikilla kellarien katot oli savirapattu ristitikutuksen päälle. Kellareiden tuuletusluukut olivat puisia. Tulisijojen jalustat on hyödynnetty ns. hillokellareina. 1980-luvulla, Mäkipään tyhjentyessä asukkaista, toimivat kellaritilat laitapuolen kulkijoiden yöpymispaikkoina, erityisesti Etelä-Mäkipäällä. Kellarista löytyi pahvista tehtyjä makuusijoja ja runsaasti elintarvikepakkauksia sekä tyhjiä lasipulloja.

Panoraamakuva Pohjois-Mäkipään kellarista 2010. Kuvassa näkyy hillokomero tulisijan juuressa, lautarakenteiset jakoseinät ja katon tikkusavirappaus. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

Vasemmalla: Puumerkkejä kellarissa (Leena Ahonen 2007)

Oikealla: Pohjois-Mäkipään jakoseinissä voi erottaa vanhojen kattolautojen vesiuria (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

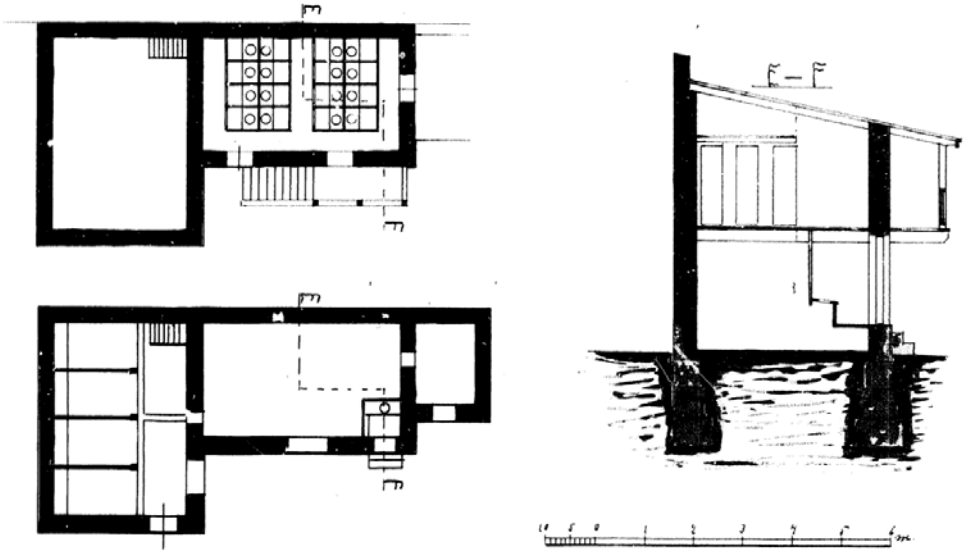

4. PIHARAKENNUKSET

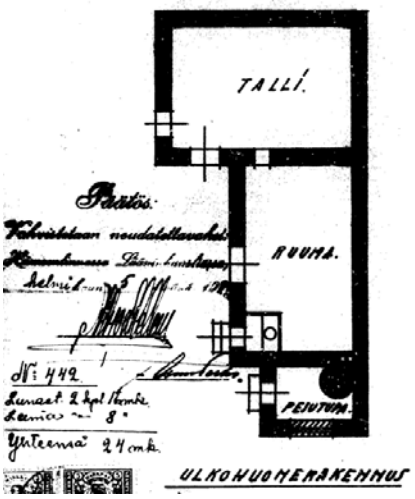
Molemmille puolille pihaa rakennettiin oma tiilinen piharakennuksensa samaan aikaan asuinrakennusten kanssa. Piharakennuksissa sijaitsivat asuntojen käymäläkopit sekä muuta tilaa, kuten talli ja pyykkitupa. Peruskorjauksen alkaessa keväällä 2011 oli Annikin puolen piharakennus päässyt niin huonoon kuntoon, että korttelin tulevat asukkaat purkivat sen. Sen paikalle rakennettiin vanhan rakennuksen muotoa ja tilajakoa mukaileva uusi piharakennus. Mäkipään puolen piharakennus oli säilynyt paremmassa kunnossa ja se on edelleen paikallaan, uuteen käyttöön kunnostettuna.

MÄKIPÄÄN PUOLEN PIHARAKENNUS (TONTTI NRO 85)

Keskiosassa sijaitsevien käymälöiden lisäksi piharakennuksen pohjoisosassa on ollut talli. Eteläisen pienemmän tilan alkuperäinen käyttötarkoitus jää epäselväksi. Vuoden 1922 piirustuksissa tila on nimetty pesutuvaksi ja kuvissa näkyy pata. Savupiipusta ei kuitenkaan ole merkkejä, joten voi olettaa tilan toimineen alkujaankin varastona.

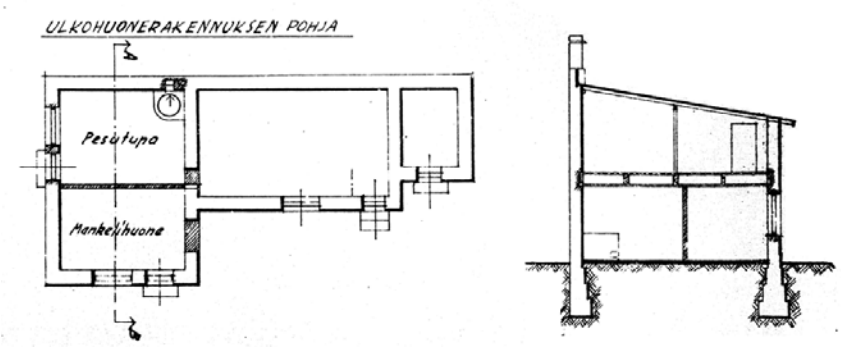
Mäkipään piharakennus, ote rakennuspiirustuksista vuodelta 1907. Kuvassa pohjoinen on vasemmalla. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Mäkipään piharakennus, ote muutospiirustuksista vuodelta 1922. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Vuonna 1934 päivätyissä piirustuksissa tallien tilalle on tehty pesutupa ja mankelihuone, jotka on erotettu toisistaan väliseinällä. Rakennukseen on kuvan mukaan lisätty ikkunoita ja ovia, lisäksi tallin ovi sekä lantaluukku on muurattu umpeen. Ylemmän kerroksen käyttötarkoitus ei käy kuvista ilmi, eikä se, miten sinne on kuljettu. Alun alkaen tilaa lienee käytetty eläinten rehun säilytykseen.

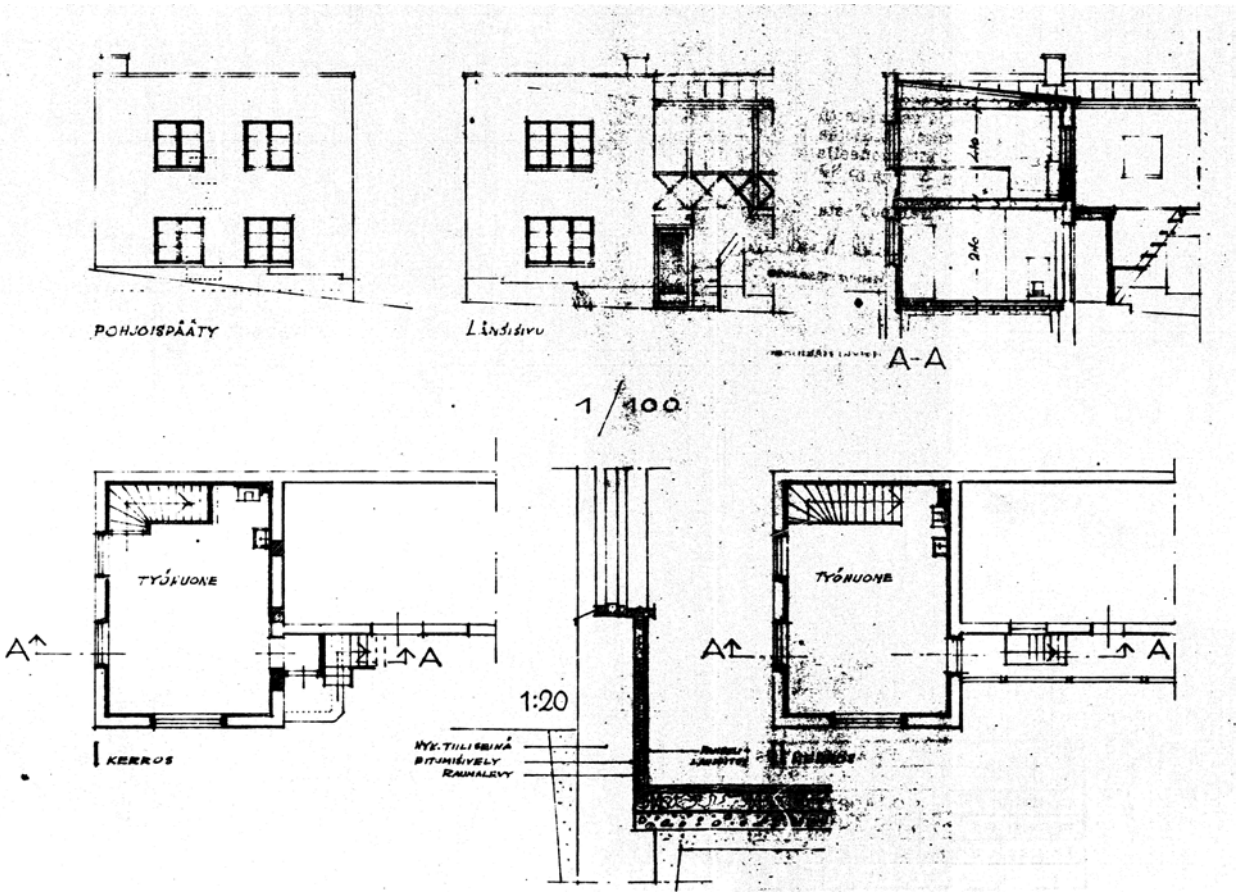
Piharakennuksessa kerrotaan sijainneen suutarinverstaan, nahkapajan ja suuren sähkömankelin. Mankelia talonmies vuokrasi myös muille tammelalaisille. Mankelin tilalle tuli myöhemmin mattokutomo, jossa oli leveät, kahden istuttavat kangaspuut.

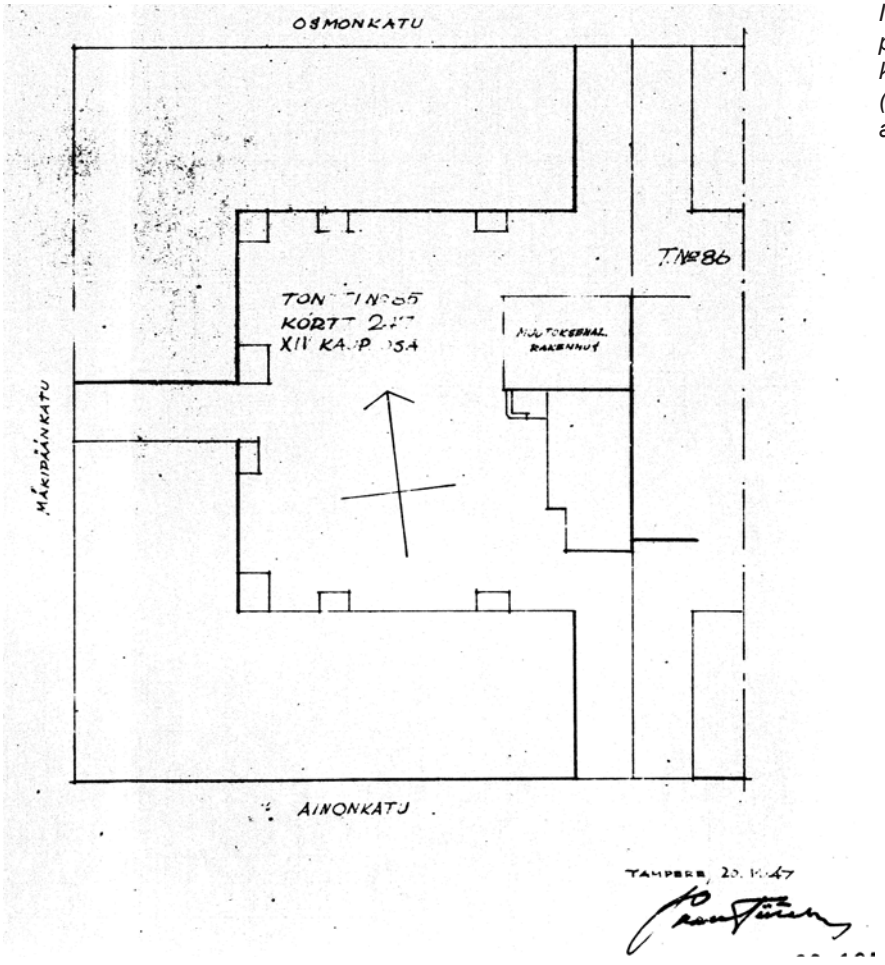

Mäkipään piharakennus, ote muutospiirustuksista vuodelta 1934. Kuvassa pohjoinen on vasemmalla. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Vanhan tallin / pesutuvan pohjoisseinässä näkyy jälkiä vuoden 1934 kuvien mukaisesta oviaukosta. (Anna Helamaa 2010)

Mäkipään piharakennus, muutospiirustukset vuodelta 1947. Pohjakuvissa pohjoinen on vasemmalla. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Vuoden 1947 muutospiirustusten mukaan pesutupa, mankelihuone ja yläkerta on muutettu työhuoneiksi. Kerrosten välille on rakennettu porras, ja pohjoisseinän sisäänkäynti on suljettu. Rakennus on saanut myös tuulikaapin. Näiden muutosten jälkeen ei piharakennuksen tilajaossa tai ulkoasussa ole tapahtunut muutoksia ennen peruskorjauksen alkamista vuonna 2011.

Vuonna 1962 otettu valokuva kertoo rakennuksessa toimineen peltipajan.

Mäkipään piharakennus vuonna 1962. (Kuvaaja: Erkki Kauppila. Vapriikin kuva-arkisto)

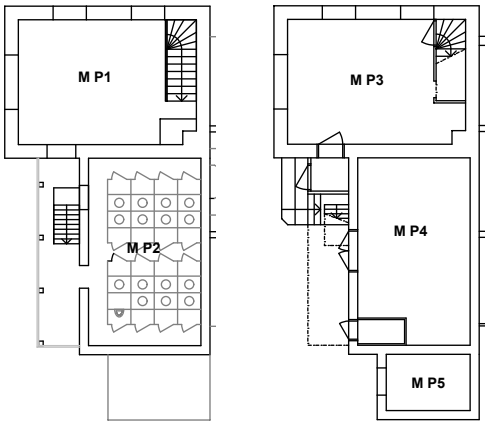

Mäkipään piharakennus lännestä nähtynä. (Leena Ahonen)

Mäkipään piharakennus vuonna 2007. Kuvassa näkyy myös tonttien välissä ollut aita. (Matti Karjanoja)

MÄKIPÄÄN PIHARAKENNUS ENNEN PERUSKORJAUSTA

Tiilirakenteinen piharakennus on perustettu luonnonkivien varaan. Ikkunat ja ovet sekä luhti ja sen portaat ovat puurakenteiset. Vesikatteena oli saumattu pelti.

Mäkipään piharakennus 2011 ja inventoinnissa käytetty tilanumerointi (Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy)

Käymälä (MP 2)

Osa käymälöistä oli käytössä vuoteen 2011 asti. Rakennuksessa oli 16 käymäläkoppia ylhäällä ja 1 alhaalla. Ilmeeltään Mäkipään puolen käymälä oli pelkistetympi kuin Annikin käymälä. Oviseinät oli tehty 15x75 mm helmiponttilaudasta, päällä oli 25x50 mm koristelista. Seinän korkeus oli n. 2 metriä. Koppien väliset jakoseinät olivat 25x100 mm sahapintaista lautaa. Ovet oli tehty samasta helmiponttilaudasta ja ne olivat kooltaan n. 490x1750 mm.

Mäkipään huussit. (vas. Leena Ahonen ja oik. Aki Hyrkkönen Oy 2011)

Mäkipään huussit. Yllä ja vasemmalla yläkerran huussikoppeja. Oikealla alakerran koppi, jota oli kunnostettu 2000-luvulla. (Leena Ahonen)

M P2 / KÄYMÄLÄ

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	katteen aluslaudoitus	lev. n. 100	maalaamaton	kunto hyvä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			kunto hyvä
seinäpinta 2				
lattia	laudoitus	lev. n. 90	maalattu/punaruskea	C
jalkalista	ei ole			
ovet				ovi ei ole paikoillaan
ovilistatyyppi	yksinkert. lista	lev. n. 50	maalattu/harmaa	C
ikkunat	x 2 (aukko)			toinen aukoista lasitettu
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	huussikoppeja	16 kpl	käsittelemättömät/ sisältä eri sävyjä	osa käytössä

15.7.2010
Suvi Pajunen

M P4 / LANTALA

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	välipohjan laudoitus ja kannattajat		käsittelemättömät	biologisia vaurioita
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			tiilihärmettä
seinäpinta 2				
lattia	betonivalu			kunto hyvä
jalkalista	ei ole			
ovet	vaakalaudoitettu kaksoisovi ja pystylaudoitettu ovi		maalattu/ eri sävyjä	D/ lautoja puuttuu
ovilistatyyppi	yksinkert. lista	lev. n. 50	maalattu/ eri sävyjä	D
ikkunat	ei ole			
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	lantalan laarit		käsittelemättömät	kunto hyvä

15.7.2010
Suvi Pajunen

Mäkipään lantala 2010 (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

Talli / pesula / työtila (MP 3)

Työtila eli vanha talli oli kauttaaltaan paneloitu. Tulisija oli purettu nurkasta pois, vesipiste sen sijaan oli edelleen olemassa. Toinen pohjoisseinän ikkunoista oli levytetty umpeen. Paneloinnin purkamisen jälkeen paljastui jälkiä pohjoisseinän oviaukosta (kuva sivulla 101) ja siitä, että eteläseinän ovea on aikanaan kavennettu. Myös umpeen muurattu lantaluukku on löydettävissä.

Työtilan purettu tulisija. (Leena Ahonen)

Työtilan pohjoisseinän peitetty ikkuna ja ovi yläkertaan johtaviin portaisiin. (Leena Ahonen)

Ovi työtilasta tuulikaappiin. (Leena Ahonen)

Tuulikaappiin johtavaa oviaukkoa on aikanaan pienennetty. (Leena Ahonen)

Portaat yläkertaan. (Leena Ahonen)

M P3 / VANHA TALLI

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	valeuritettu ponttilauta/ SP1	lev. n. 90	käsittelemätön	kunto hyvä
kattolista	KL 8	lev. n. 45	käsittelemätön	kunto hyvä
seinäpinta 1	SP 2	lev. n. 40	käsittelemätön	kunto hyvä
seinäpinta 2	rappaus			rappausta tippunut
lattia	laudoitus	osa n. 110, osa n. 90	käsittelemätön	kunto hyvä
jalkalista	JL 13	kork. n. 70	käsittelemätön	kunto hyvä
ovet	x 2		osin maalatut	C +reikiä
ovilistatyyppi	yksinkert. lista	lev. n. 40	käsittelemätön	kunto hyvä
ikkunat	x 2 (aukko)			
ikkunalistatyyppi	yksinkert. lista	lev. n. 40	käsittelemätön	kunto hyvä
kiintokalusteet	seinähyllyt + komero rappusten alla			komerosta puuttuu ovi

15.7.2010
Suvi Pajunen

Yläkerran työtila (MP 1)

Yläkerran vanhan työtilan seinät oli pohjoisseinää lukuun ottamatta paneloitu. Tulisija nurkassa oli paikallaan. Katossa oli vuoto.

Porras ja yläkerrassa ollut takka. (Leena Ahonen)

M P1 / YLÄKERTA

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	SP 2	lev. n. 40	maalattu/valkoinen	kunto hyvä
kattolista	KL 8	lev. n. 45	maalattu/valkoinen	kunto hyvä
seinäpinta 1	SP 2	lev. n. 40	osin maalattu/ osin käsittelemätön	reikiä
seinäpinta 2	paperointi		osin maalattu	repeämiä
lattia	huovan alla laudoitus	osa n. 110, osa n. 90	käsittelemätön	kunto hyvä
jalkalista	JL 13	kork. n. 70	käsittelemätön	kunto hyvä
ovet	ei ole			
ovilistatyyppi	ei ole			
ikkunat	x 4 lasitettu ikkuna-aukko			eri tyyppisiä ikkunamalleja/ huollettavat
ikkunalistatyyppi	yksinkertainen lista	lev. n. 40	maalatut	B +halkemia
kiintokalusteet	takka	940x1700x780	tiilet ja saumat maalattu	B
palomuuri	rappaus		maalattu/harmaa	B +halkemia

15.7.2010
Suvi Pajunen

Vuoto yläkerran tilan katossa. (Leena Ahonen)

Yläkerta ennen peruskorjausta. (Leena Ahonen)

M P5 / VARASTO

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	välipohjan laudoitus ja kannattajat			biologisia vaurioita
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			kunto hyvä
seinäpinta 2				
lattia	betonivalu			kunto hyvä
jalkalista	ei ole			
ovet	ei ole			
ovilistatyyppi	ei ole			
ikkunat	ei ole			
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			

15.7.2010
Suvi Pajunen

M ET /TUULIKAAPPI (1,4m2)

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	valeuritettu ponttilauta/ SP1	lev. n. 90	käsittelemätön	kunto hyvä
kattolista	KL 7	lev. n. 65	käsittelemätön	kunto hyvä
seinäpinta 1	valeuritettu ponttilauta/ SP1	lev. n. 90	käsittelemätön	liitokset auenneet
seinäpinta 2				
lattia	laudoitus	lev. n. 85	käsittelemätön	kunto hyvä
jalkalista	yksinkertainen lista	kork. n. 50	käsittelemätön	kunto hyvä
ovet	x 2		käsittelemätön	
ovilistatyyppi	yksinkertainen lista	lev. n. 50	käsittelemätön	kunto hyvä
ikkunat	ei ole			
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			

15.7.2010
Suvi Pajunen

M ET / LUHTI (8,4m2)

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	helmipontti	lev. n. 70	maalattu/ruskea	D
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			kunto hyvä
seinäpinta 2				
lattia	laudoitus	lev. n. 100	käsittelemätön	kunto hyvä
jalkalista	ei ole			
ovet				ei paikoillaan
ovilistatyyppi	yksinkert. lista	lev. n. 50	maalattu/harmaa	C

15.7.2010
Suvi Pajunen

Piharakennuksen tuulikaappi 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

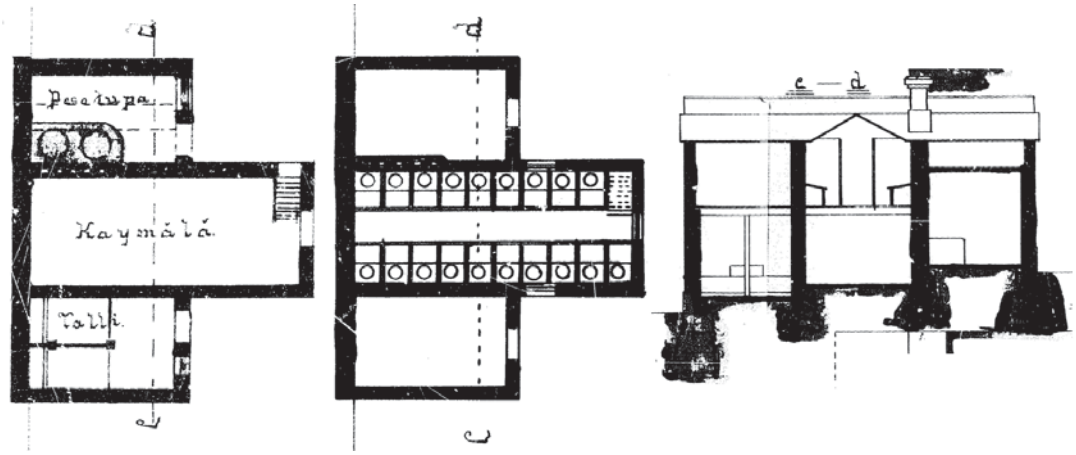

Kulku käymälöihin: porras ja luhti vuonna 2010. (Kuvaaja: Antti Sompinmäki. Vapriikin kuva-arkisto)

ANNIKIN PUOLEN PIHARAKENNUS (TONTTI NRO 86)

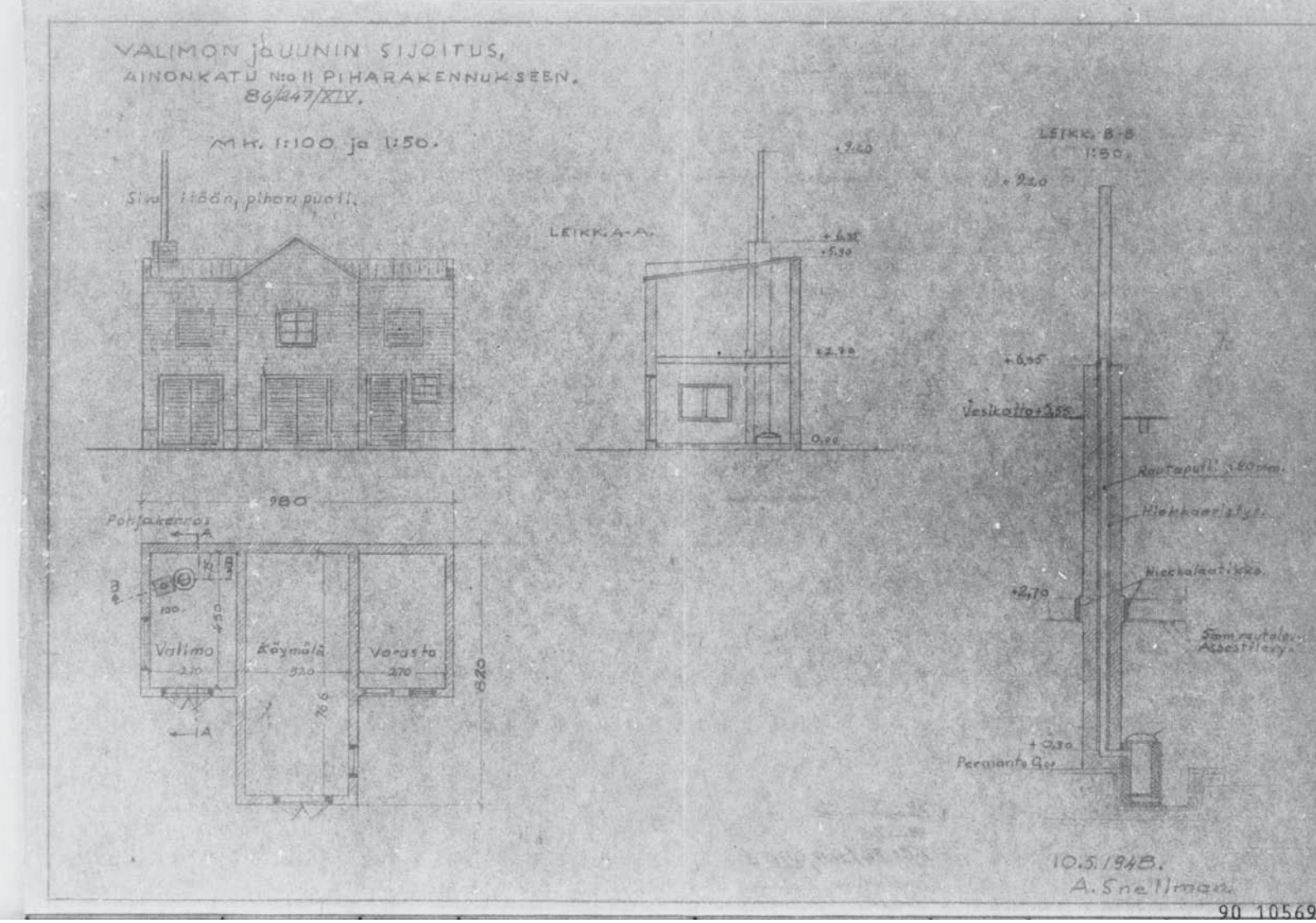
Kesäkuulle 1907 päivätyissä rakennuspiirustuksissa näkyy rinteeseen rakennetun piharakennuksen jakautuminen kolmeen tilaan: keskellä käymälät, pohjoisosassa pesutupa ja eteläosassa talli.

Annikin piharakennus, ote rakennuspiirustuksista vuodelta 1907. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Annikin piharakennus. Pyykkituvan edessä 2008 rakennettu mattosauna. (Leena Ahonen)

Valimon ja uunin sijoitus piharakennukseen, suunnitelma 1948. (Tampereen rakennusvalvonnan arkisto)

Vuodelta 1948 löytyy muutospiirustus, jossa on suunniteltu valimon ja uunin sijoittamista piharakennuksen eteläosaan. Kuvassa pohjoinen tila on merkitty varastoksi – pyykkikaukaloita tai tulisijaa ei piirustuksessa näy. Nämä muutokset ovat mitä todennöisimmin jääneet toteuttamatta, sillä jälkiä valimon tulisijasta ja piipusta ei näy myöhemmissä valokuvissa.

Annikin piharakennus vuonna 1962. (Kuvaaja: Erkki Kauppila. Vapriikin kuva-arkisto)

Vuoden 1962 valokuva näyttää piharakennuksen vielä melko ryhdikkäänä.

Huonoon kuntoon päässyttä piharakennusta kunnostettiin 1980-luvulla. Ennen kunnostustyötä otetussa valokuvassa näkyvät muurauksen halkeamat ja vanhan pesutuvan sortunut piippu. Kunnostustyössä etelänpuoleinen osa purettiin ja tilalle rakennettiin matalampi lautarakenteinen varasto. Rakennusta tuettiin terästuin ja muurausta paikkailtiin.

Annikin piharakennus juuri ennen korjauksia. (Pasi Toivonen, 1980-luku)

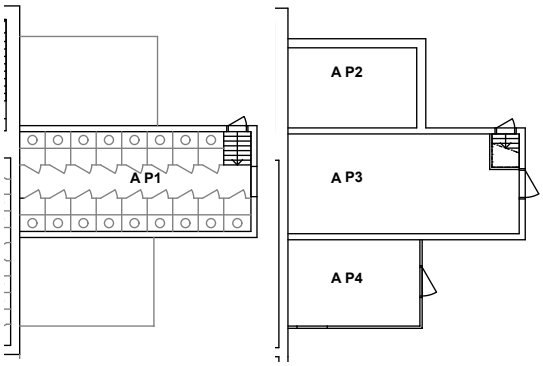
Muuraus oli pahoin halkeillut. (Pasi Toivonen,1980-luku)

Vanha talli purettiin korjausten yhteydessä 1980-luvulla. (Pasi Toivonen)

ANNIKIN PIHARAKENNUS ENNEN PURKAMISTA

Piharakennus oli perustettu graniittikivien varaan, ja seinät tehty tiilestä ristiinlimitetyllä muurauksella. Ovet ja ikkunat olivat puurakenteiset, ja rakennuksessa oli huopakate.

Annikin piharakennus, inventoinnissa käytetty tilanumerointi (Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy)

Piharakennus mattosaunan purkamisen jälkeen talvella 2011 (Hannes Ikäheimo)

Piharakennus kaakosta. Tallin paikalle 1980-luvulla rakennettu lautarakenteinen varasto. (Leena Ahonen)

Huussikäytävä itään päin katsottuna. (Leena Ahonen)

Kevättalvella 2011 rakennus oli voimakkaasti kallistunut alarinteeseen, tiiliseinissä oli repeämiä ja osa tiilistä oli vaurioitunut. Rakenteita oli tuettu terästuin. Rakennuksen katto oli painunut ja pohjoissiiven kohdalta osittain sortunut. Pohjoissiivessä betoniset lattiat olivat molemmissa kerroksissa murtuneet. Samoin käymälässä puinen lattia oli osittain romahtanut. Pohjoisseinustan käymäläkopeissa lattia ja istuintaso oli romahtanut useassa kopissa. Eteläseinustan kopit olivat paremmassa kunnossa, joskin tiiliseinä oli revennyt ja pullistunut etenkin kopin 4 kohdalla – kohdasta, josta oli aiemmin purettu tiilinen talliosa.

Käymälä (AP1)

Keskiosan käyttötarkoitus käymälänä ei vuosien saatossa muuttunut. Osa käymälöistä oli käytössä 2000-luvulle asti. Käymälässä oli puiset, n. 200x200 mm välipohjaparrut, joiden päällä lautalattia. Purkuvaiheessa käymälässä oli 17 käymäläkoppia (eteläseinustalla 9 ja pohjoisseinustalla 8). Vuoden 1907 rakennuspiirustuksessa koppeja on 19 (10+9). Asuntoja Annikilla on ollut yli 20. Koppien väliset jakoseinät oli tehty 21x120 mm helmiponttilaudasta n. 1650 mm korkeuteen asti. Tämän yllä oli vielä 21..23x100 mm lautoja vaihtelevin välein. Oviseinä n. 1650 mm korkeuteen sekä ovet olivat 25x90 mm helmiponttilautaa. Oviseinän yläosa oli 28x100..125 mm ponttilautaa. Oviseinä ja pääosa ovista oli sävyltään rusehtavia, osa ovista oli maalattu myöhemmin turkoosin vihreäksi, osa pinkiksi. Oviin oli maalattu kopin numero mustilla n. 60 mm korkeilla numeroilla. Koppien sisäpuolella ”kynnyksenä” oli 35x35 mm viistetty rima. Istuintaso oli rakennettu 90 ja 120 mm harvalaudasta, tason ja seinän liitoksessa oli 28x28 mm pyöristetyt rimat. Seinille oli kiinnitetty julisteita ja koppien sisäpuolia oli maalattu eri värein. Käymälän alla oli maapohjainen ruuma.

A P1 (KÄYMÄLÄ)

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	katteen aluslaudoitus	lev. n. 110	käsittelemätön	painumia portaikon päällä
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			halkeamia
seinäpinta 2				
lattia	lautalattia	lev. n. 100	Maalattu / rusehtava	C
jalkalista	ei ole			
ovet	1x 40-l. tyylinen ovi	595 x 1960	Maalattu / harmahtava	C ja lasi puuttuu
ovilistatyyppi				
ikkunat	1x lasitettu ikkuna-aukko	1060 x 1250	Maalattu / valkoinen	C/ liikkunut paikoiltaan ja yksi lasi puuttuu
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	huussikoppeja	17 kpl	Maalattu / eri sävyjä	ei käytössä

15.7.2010
Suvi Pajunen

A P3 / LANTALA

rakennusosa	materiaalit, muoto	mitat	pintakäsittely, väri	kuntoarvio
katto	välipohjan laudoitus ja kannattajat		käsittelemätön	biologisia vaurioita
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			halkemia/muuraus pettänyt
seinäpinta 2				
lattia	olettavasti maalattia			
jalkalista	ei ole			
ovet	vaakalautainen ovi		maalattu/harmahtava	D/mekaanisia ja biologisia vaurioita
ovilistatyyppi	yksinkertainen lista	lev. n. 50	maalattu/harmahtava	D/halkeamia
ikkunat	ei ole			
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			

15.7.2010
Suvi Pajunen

Käymälän sisäänkäynti ja portaat. (Suvi Pajunen 2010)

Huussikäytävää. (Suvi Pajunen2010)

Huussikopin numerointi. (Hannes Ikäheimo 2011)

Ruuma. (Suvi Pajunen 2010)

1

2

3

7

8

9

13

14

15

4

5

6

10

11

12

16

17

Annikin huussikopit sisältä, helmikuu 2011. (Hannes Ikäheimo)

Pesutupa (AP2)

Pohjoisosan toiminta pyykkitupana lienee lakannut jo vuosikymmeniä sitten. Keväällä 2011 kaukalot olivat paikoillaan, alakerroksessa tosin vain osittain. Samoin savuhormit ja tulisijan perustus olivat vielä olemassa, mutta savupiippua ei. 1980-luvulla otetuissa kuvissa savupiippu vielä on, mutta sortuneena. Entinen pyykkitupa lienee myöhemmin toiminut varastona. Pohjoissiiven eteen tehtiin vuonna 2008 matoista koottu sauna, mikä esti pääsyn tilaan.

Vanhassa pesutuvassa oli ratakiskojen varaan valettu betoninen välipohja, joka oli alapinnaltaan rapattu. Samoin alapohja oli betonia. Alemman kerroksen seinät oli sisäpuolelta rapattu, ylhäällä ne olivat tiilipinnalla. Alemmassa kerroksessa oli sisämitoiltaan 1370x550 mm kokoinen, n. 630 mm korkea kaukalo, josta kevättalvella 2011 jäljellä oli pohja ja takaseinämät. Ylemmässä kerroksessa oli koko tilan pituinen, 980 mm leveä ja 550 mm korkea kaukalo. Itäpäädyn huonokuntoinen tiiliseinä oli peitetty 21x125 mm viistetyllä ponttilaudalla, mikä peitti pääsyn ylempään kerrokseen.

Pesutuvan itäseinän laudoitus. (Hannes Ikäheimo 2011)

Pesutuvan ylemmän kerroksen tilaan oli säilötty tavaraa. (Hannes Ikäheimo 2011)

Sortunut kattorakenne ja putkia pesukaukalossa, pesutuvan ylempi kerros. (Hannes Ikäheimo 2011)

Pesutuvan ylempi kerros tyhjennettynä. (Hannes Ikäheimo 2011)

Yllä: Pesutuvan alemman kerroksen tila tyhjennettynä, ovelta katsottuna. Takaseinällä näkyy tulisijan perustus ja kaukalon jäänteitä. Etualalla tilaan myöhemmin (mahdollisesti 1980-luvulla) asennettu terästuki. (Hannes Ikäheimo 2011)

Alla: Pesutuvan pohjoisseinässä on viitteitä umpeen muuratusta aukosta. (Hannes Ikäheimo 2011)

Talli / Varasto (AP4)

Eteläosan vanhan tallin tilalle rakennettu matala rakennus toimi polttopuuvarastona. Rakennus oli melko kevytrakenteinen. Ruuman vastaisessa tiiliseinässä näkyvä umpeen muurattu lantaluukku muistutti aiemmin paikalla olleesta tallista.

Puuvaraston huussin vastaisella seinällä näkyy umpeen muurattu lantaluukku. (Leena Ahonen)

A P4 / PUUVARASTO

rakennusosa	**materiaalit, muoto**	**mitat**	**pintakäsittely, väri**	**kuntoarvio**
katto	katteen aluslaudoitus	lev. n. 100	käsittelemätön	biologisia vaurioita
kattolista	ei ole			
seinäpinta 1	tiili			osin vaurioutunut
seinäpinta 2	lautaverhous	lev. n. 110	käsittelemätön	kunto hyvä
lattia	lautalattia	lev. n. 100	käsittelemätön	lautoja puuttuu
jalkalista	ei ole			
ovet	1x peiliovi	955 x 1975	maalattu/valkoinen	C
ovilistatyyppi	ei ole			
ikkunat	1x lasitettu ikkuna-aukko	990 x 810	käsittelemätön	kunto hyvä
ikkunalistatyyppi	ei ole			
kiintokalusteet	ei ole			

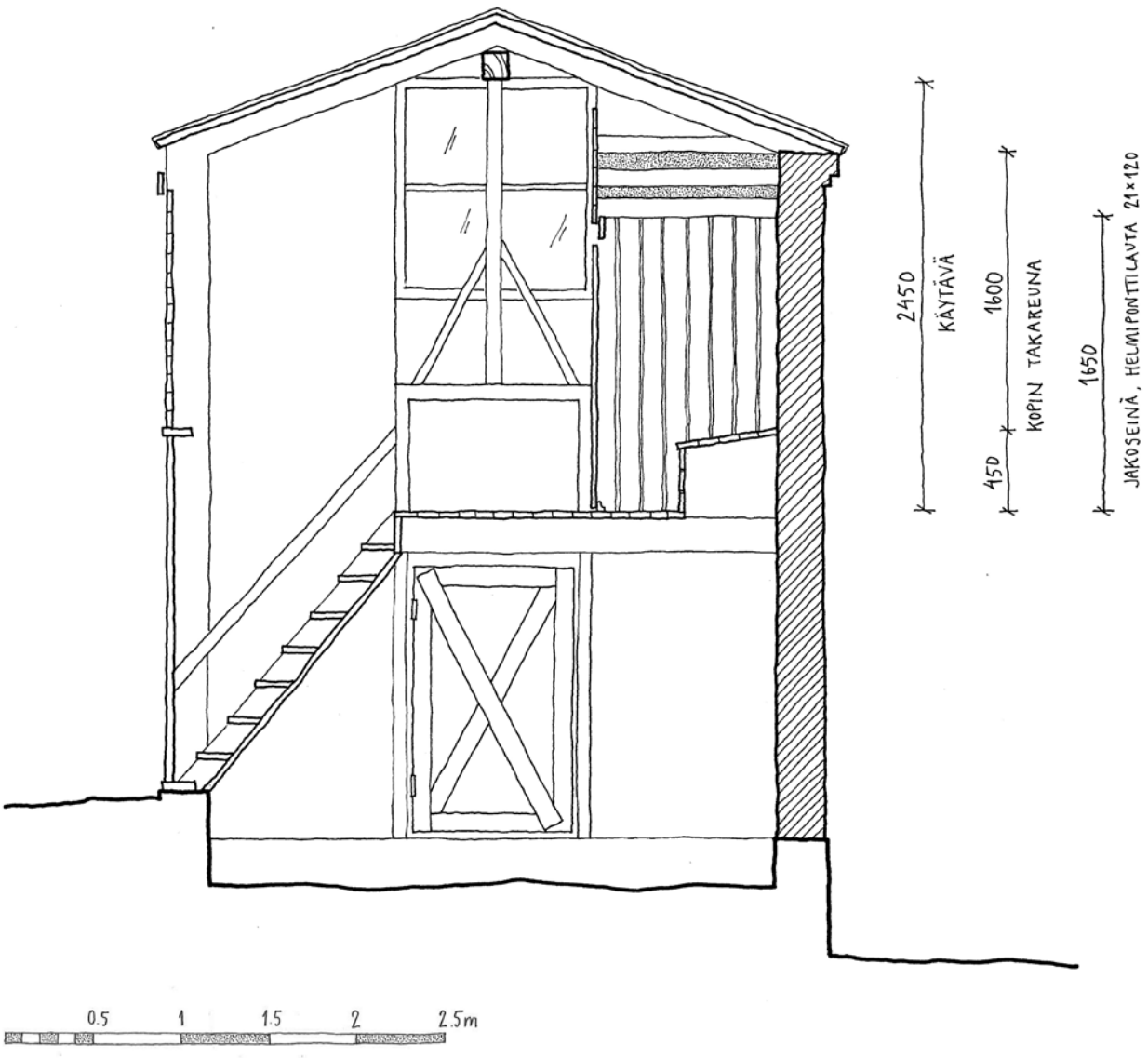
15.7.2010
Suvi Pajunen

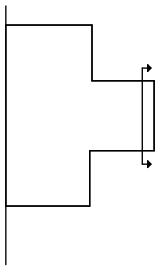

Puuvarasto kesällä 2010. (Suvi Pajunen)

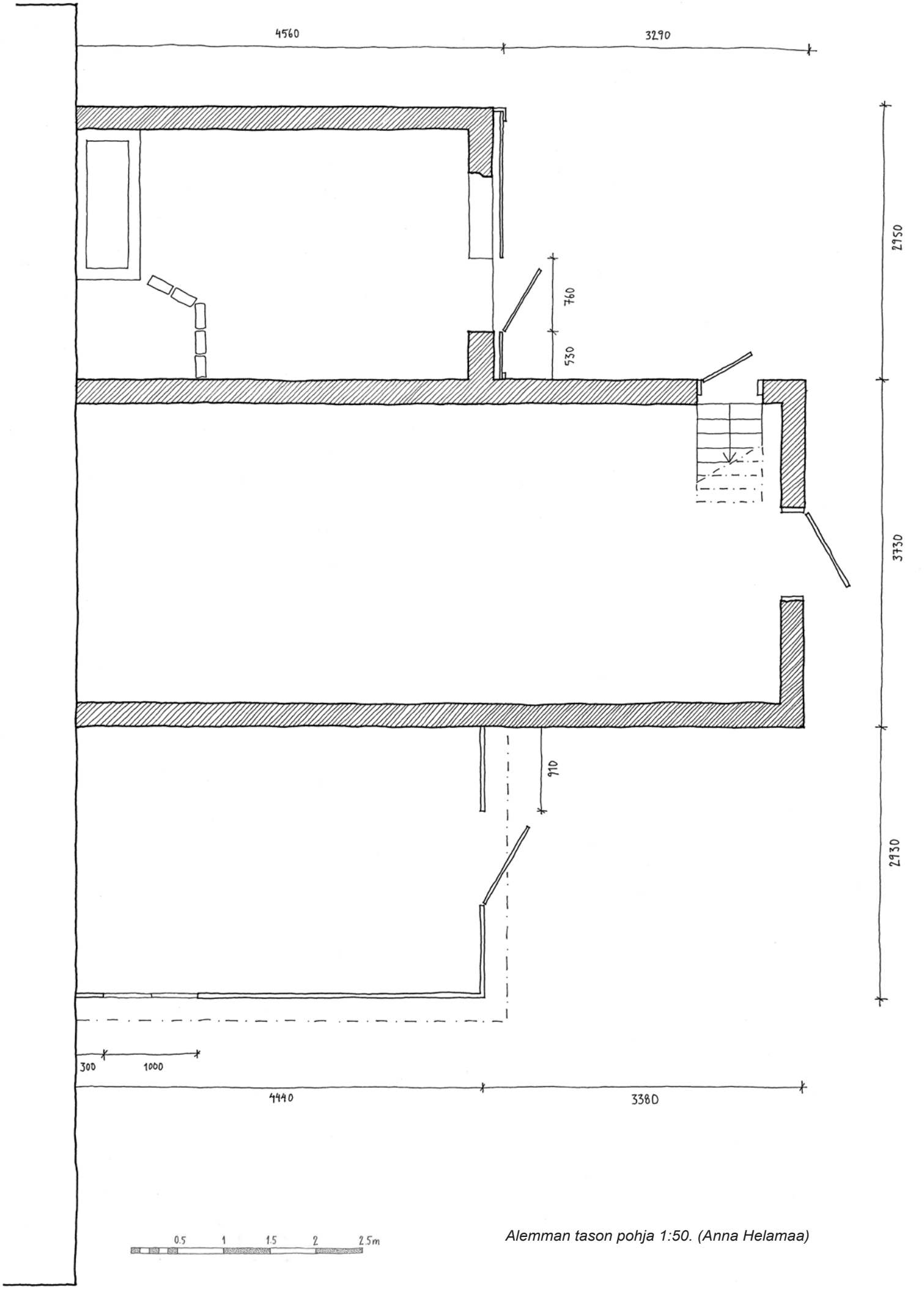
ANNIKIN PIHARAKENNUKSEN MITTAPIIRUSTUKSET

Mittapiirustukset esittävät puretun piharakennuksen sellaisena kuin se oli ennen purkua kevättalvella 2011, joskin pelkistettynä ja ”suoristettuna”. Kuvissa esitetyissä mitoissa on rakennuksen huonosta kunnosta johtuvaa epätarkkuutta, esim. yhteenlasketut sisämitat eivät aina täsmää ulkomitan kanssa.

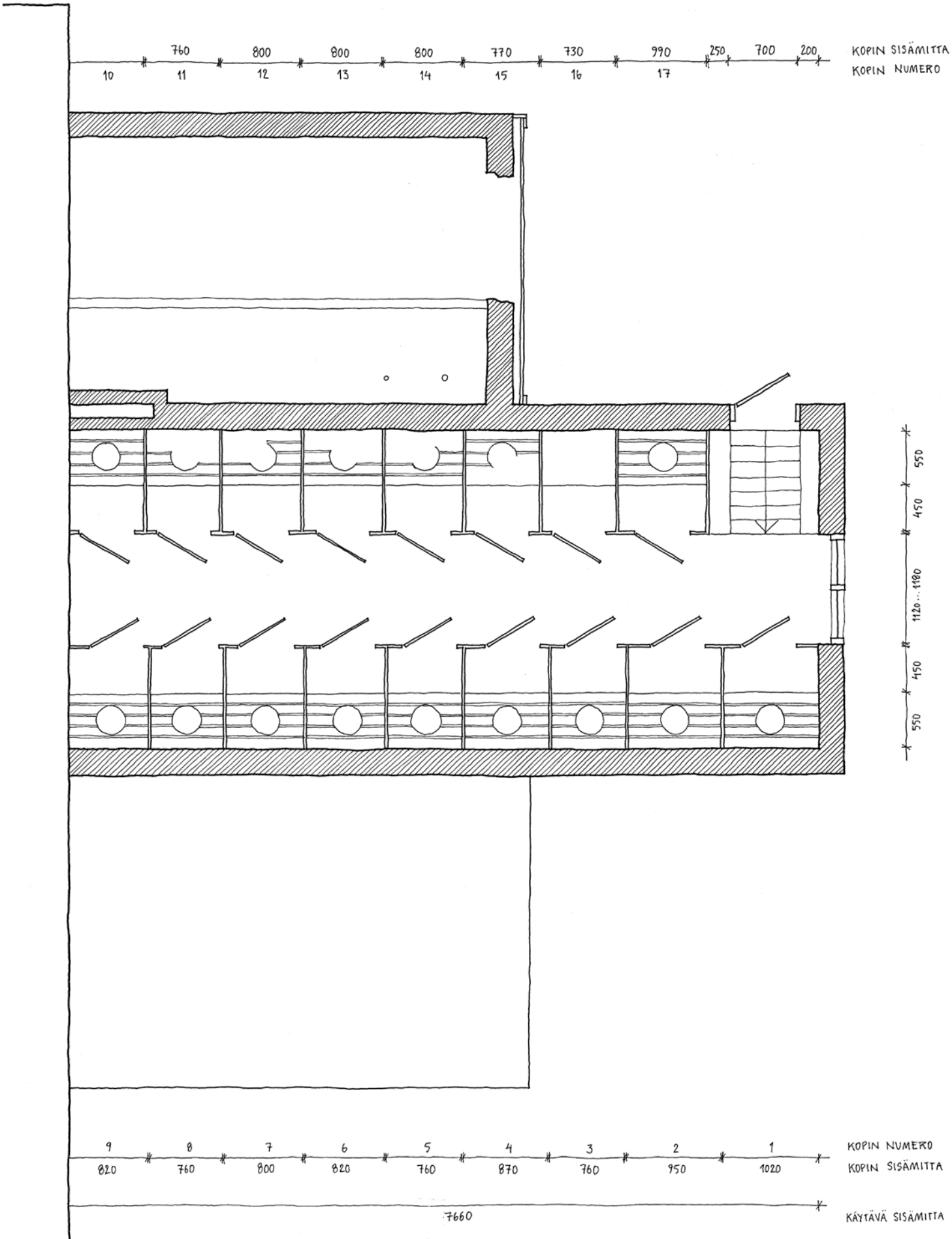

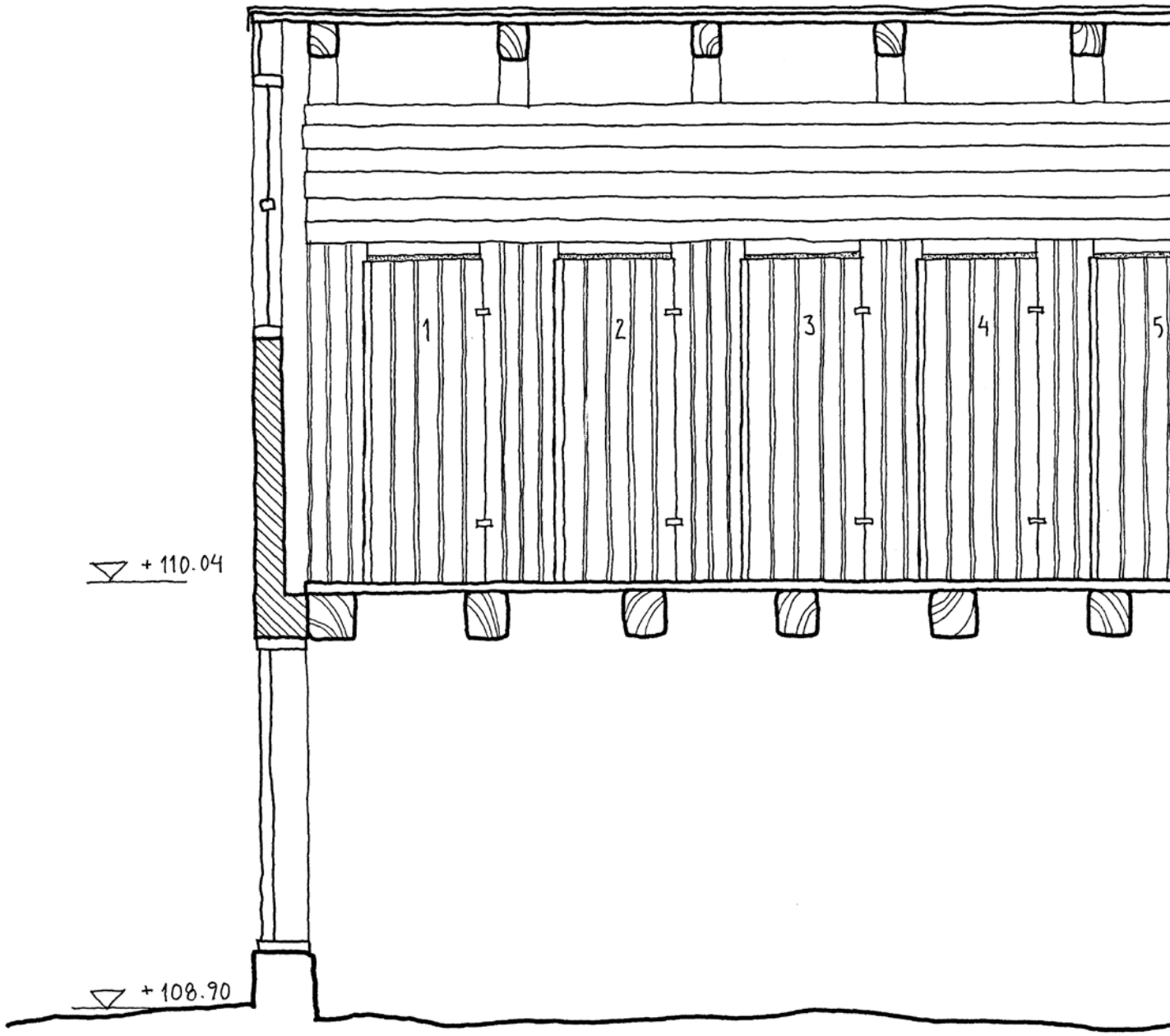
Leikkaus A 1:40. (Anna Helamaa)

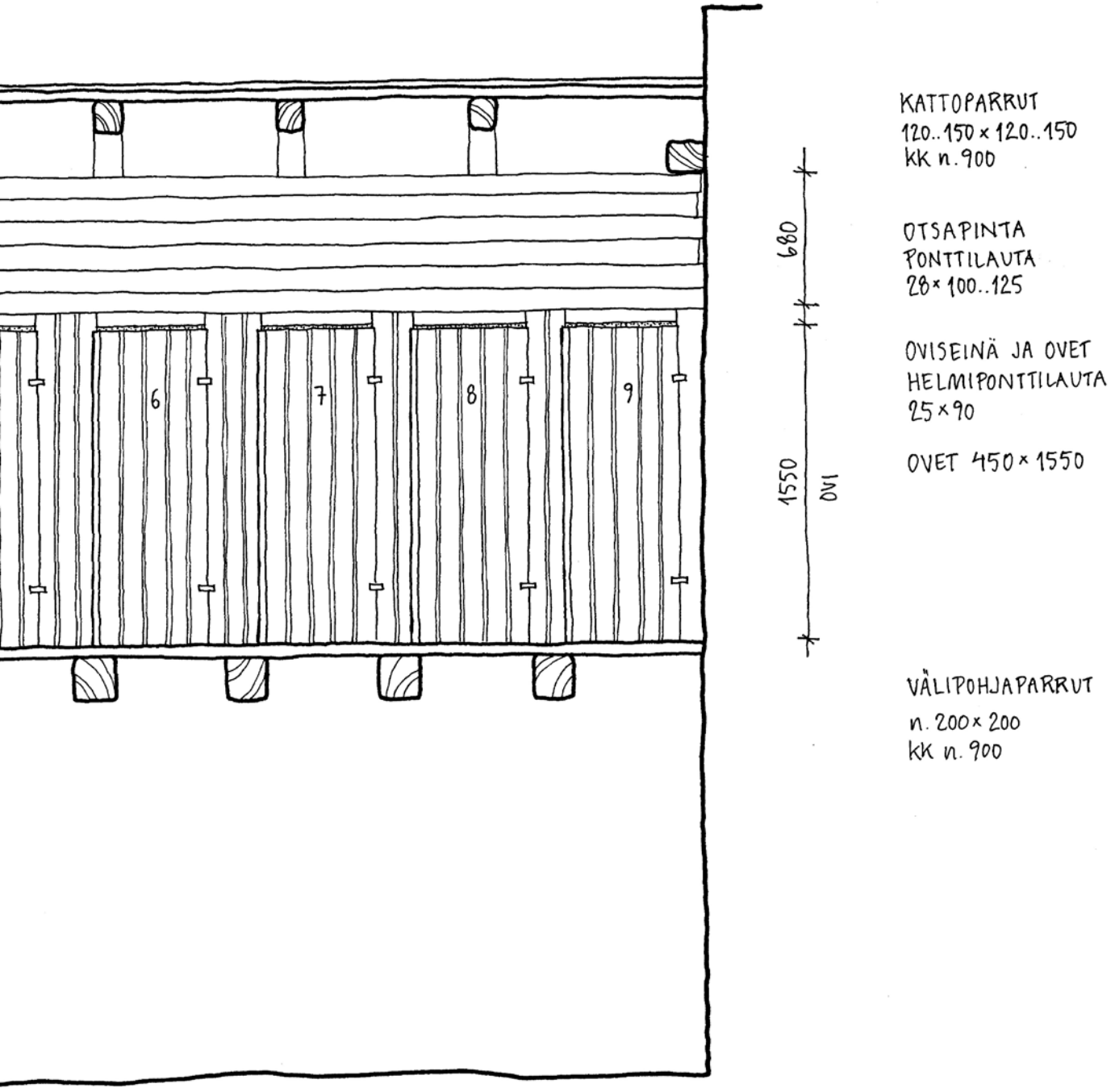

Alemman tason pohja 1:50. (Anna Helamaa)

Ylemmän tason pohja 1:50. (Anna Helamaa)

1
2
3
4
5
+ 110.04
+ 108.90

KATTOPARRUT
120..150 × 120..150
kk n. 900

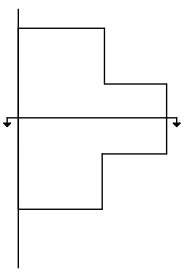
OTSAPINTA
PONTTILAUTA
28 × 100..125

OVISEINÄ JA OVET
HELMIPONTTILAUTA
25 × 90

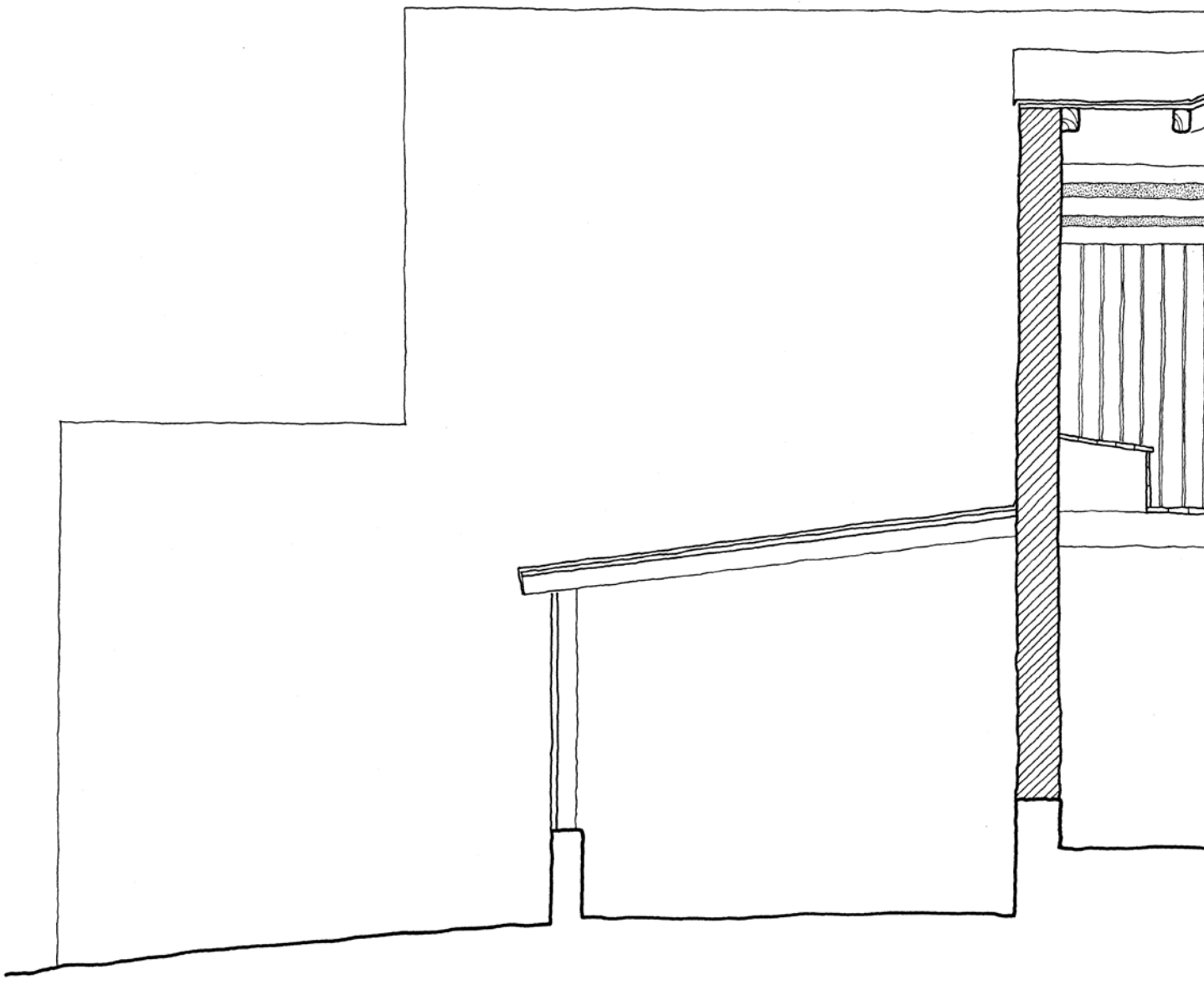
OVET 450 × 1550

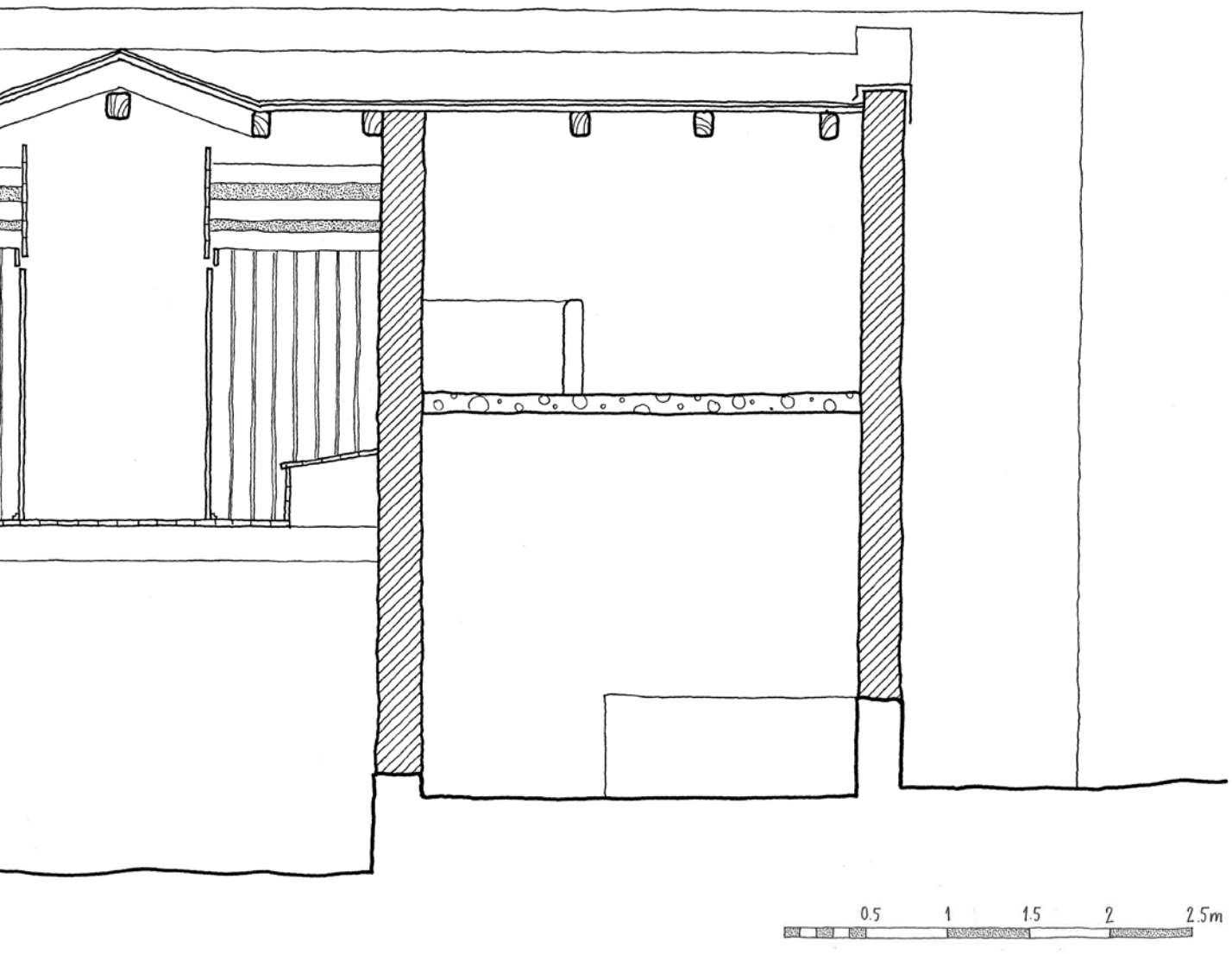
VÄLIPOHJAPARRUT
n. 200 × 200
kk n. 900

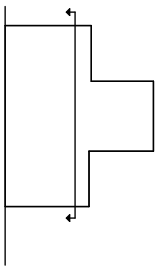

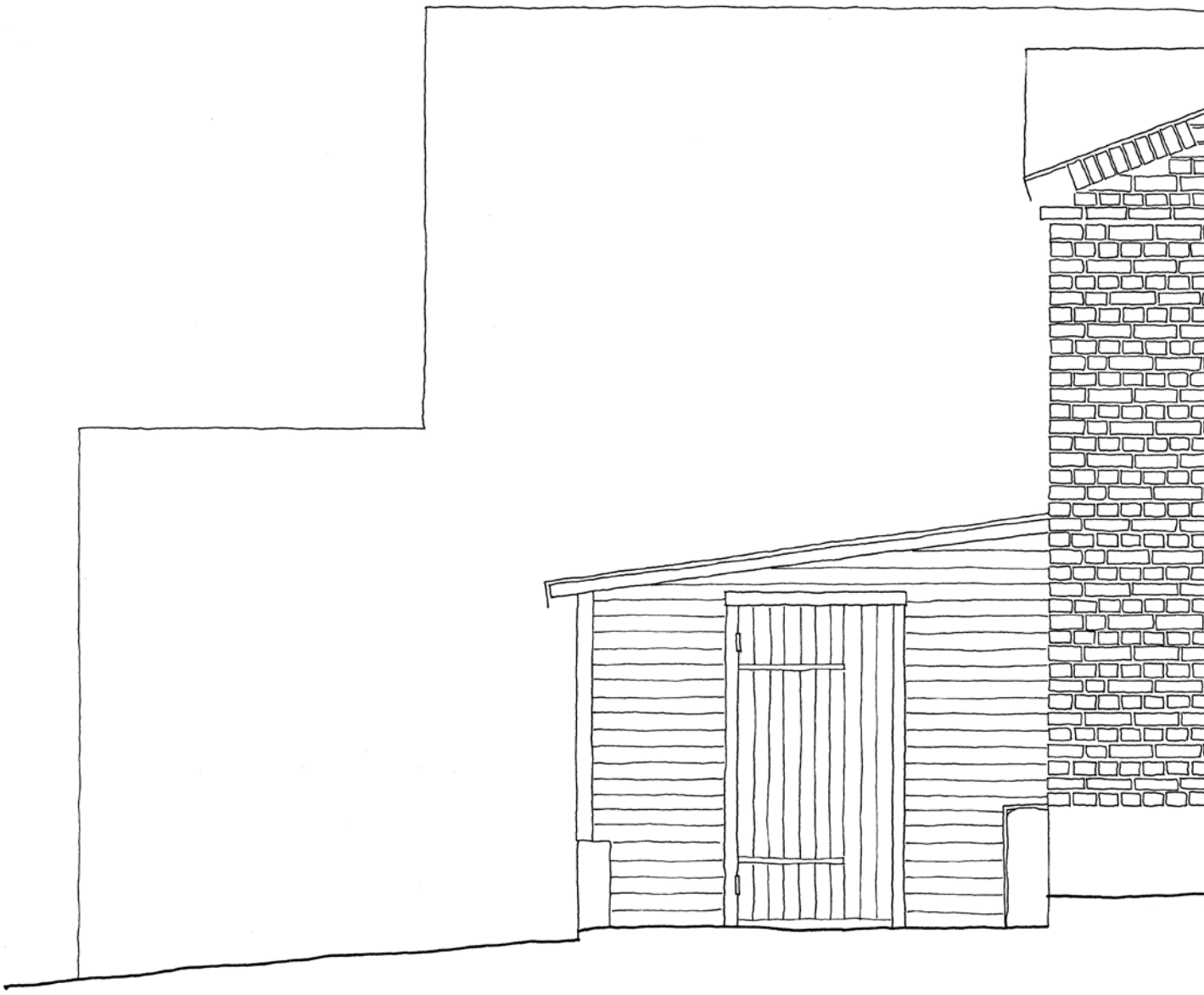
Leikkaus B 1:30. (Anna Helamaa)

Leikkaus C 1:40. (Anna Helamaa)

Julkisivu itään 1:40. (Anna Helamaa)

LÄHTEITÄ JA LISÄTIETOJA

LÄHTEET

Teokset

Aatsinki, Ulla; Lampi, Mika ja Peltola, Jarmo 2007: Hirmuvallan huolena vankilat ja tuonela: Luokka, liike ja yhteiskunta 1918–1944: Vasemmistolainen työväenliike Pirkanmaalla II. Tampere University Press, Tampere

Haapala, Pertti 1986: Tehtaan valossa. Teollistuminen ja työväestön muodostuminen Tampereella 1820–1920. Vastapaino, Tampere.

Klemettilä, Aimo 1976: Tampereen punakaarti ja sen jäsenistö. Acta Universitatis Tamperensis A 72. Tampere.

Louhivaara, Maija 1999: Tampereen kadunnimet. Tampereen museot, Tampere.

Markkola, Pirjo 1994: Työläiskodin synty. Tamperelaiset työläisperheet ja yhteiskunnallinen kysymys 1870-luvulta 1910-luvulle. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki.

Pajula, Pirkko 1983: Puuarkkitehtuuri. Gummerus, Jyväskylä.

Pasanen, Jarna 2012: Keittiö, huone ja ulkohuussi Tammelassa. Korttelin numero 247 rakennukset, omistajat ja asukkaat 1900-luvun alun Tampereella. Historian proseminaariesitelmä 15.3.2012, Tampereen yliopisto. Julkaisematon.

Seppälä, Raimo; Jansson, Jarmo; Kauppila, Ensio; Martikainen, Heidi; Nieminen, Eino ja Raittinen-Skrikberg, Irmeli 2002: Se oli aikaa… 60-luvu Tampereella. Tampere-seura, Tampere.

Voionmaa, Väinö 1932: Tampereen kaupungin historia III. Tampereen kaupunki, Tampere.

Wacklin Matti, 1997: Tammela – Suutarien pääkaupunki. Tampereen Tammelalaiset ry. & Tampereen kaupunki, Tampere.

Wacklin, Matti 2008: Tammela – Tarinoita torin kulmilta. Tampereen Tammelalaiset ry. & Tampereen kaupunki, Tampere.

Ylikangas, Heikki 1993: Tie Tampereelle, WSOY.

Arkistolähteet

Kansallisarkisto: Valtiorikosylioikeuden arkisto (VRYO). Digitoidut aineistot.

Kansalliskirjasto: Tampereen osoite-, kauppa- ja ammattikalenteri 1910, 1913, 1914–1915, 1916–1917 ja 1920. Digitoidut aineistot.

Tampereen kaupunkiarkisto: Kunnallisverojen kantoluettelot 1908–09, 1913, 1917–18, 1925, 1939 ja 1943.

Verkkolähteet

Kaarlo Uskela: https://fi.wikipedia.org/wiki/Kaarlo_Uskela

Tampereen punakaartin päällystö: https://fi.wikipedia.org/wiki/Tampereen_punakaarti

Valtiorikosvangit, joita ei armahdettu v. 1920: http://www.genealogia.fi/hakem/luettelo088s.htm

LISÄTIEDOT

Teokset

Böök, Netta ja Seppovaara, Juhani 2008: Kirkosta savusaunaan. Puusta rakennettu Suomi. Otava, Helsinki.

Lähteenoksa, Meri 2008: Viisas arki. Like kustannus, Helsinki.

Suodenjoki, Sami 2012: Rudolf Winter. Tehdaskaupungin liikevoima ja hänen perintönsä. A. R. Winterin muistosäätiö, Tampere.

Takalo, Tiitu 2014: Minä, Mikko ja Annikki. Suuri kurpitsa, Tampere.

Opinnäytteet

Mattila, Arto 2002: Annikinkorttelin korjaussuunnitelma. Diplomityö. Tampereen teknillinen korkeakoulu, Arkkitehtuurin osasto.

Nikula, Joel 2012: Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan korjauskohteen dokumentointi. Opinnäytetyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu, Rakennustekniikka, Rakennustuotanto.

Torvinen, Mirja 2012: Ryhmärakennuttaminen. Asunto-osakeyhtiö Tampereen Annikki. Tampereen Ammattikorkeakoulu, Rakennustekniikan koulutusohjelma, Talonrakennustekniikan suuntautumisvaihtoehto.

Kuntotutkimukset

Pentti, Matti; Raiski, Timo & Suonketo Jommi 1997: Korttelin 247 rakennuksien kuntotutkimus Annikinkatu 11 ja Mäkipäänkatu 13. Tampereen teknillinen korkeakoulu, Rakennustekniikan osasto, Talonrakennustekniikan laboratorio. Tutkimusselostus nro 480.

Lehdet

Ahonen, Leena ja Helamaa, Anna 2013: Pöytäkirjoja, pinkopahvia ja peräänantamattomuutta – Annikin puutalokorttelin peruskorjaus valmistui. Lehdessä Museokello 4/2013, 4–7.

Järvinen, Seppo 2000: Sotalapsen testamentti. Lehdessä Tammerkoski 2/2000, 24–25.

Kajovalta, Tiina 2008: ”Patu”, isoisäni Karl Emil Karlsson. Lehdessä Tammerkoski 6/2008, 24–26.

Laine, Markus; Lyytinen, Hanna; Kalakoski, Iida 2014: Annikki. Arkkitehti 4/2014, 28-37.

Määttänen, Merja ja Toivonen, Pasi 1994: Muistikuvia vanhasta Tammelasta, sekä Järvinen, Seppo: Onnellisten talo – Ainonkatu 11 ja Laine, Pentti: Hetkiä 20-luvun Tammelassa. Lehdessä Tammerkoski 8/1994, 8–11.

Toivonen, Pasi 1996: Kortteli 247. Annikinkadun puutalokorttelin vaiheita. lehdessä Tammerkoski 1/1996.

Suojelukiistasta, ks. esim.

Aviisi 2/1995: Annikin tähden. Tamperelaista puutalopolitiikkaa.

Aviisi 3/2000: Koiramäen pihapiirissä.

Mansemedia 27.11.2000: Annikinkadun asukkaat: remontin hintaa liioiteltu.

Aamulehti 17.2.2001: Annikinkadun puutalot säilyvät Tammelassa.

Aamulehti 21.2.2001: Annikinkatu osa rakennusperintöämme.

Aamulehti 27.6.2001: Annikinkadun puutalojen ulkokuori säilyy historiallisena.

Aamulehden Moro-liite 9.8.2001: Kyllikinraitilla itää peruna ja toivo.

Mansefoorumi 2002: Pitäköön talonsa jos eivät häiritse.

Mansefoorumi 2002: Annikinkadun pysäköintitiloista erimielisyyttä.

Mansefoorumi 2002: Kaavaehdotus uhkaa Annikinkadun elämäntapaa.

Mansefoorumi 2003: Kylä keskellä kaupunkia.

Etelä-Suomen Sanomat 20.8.2004: Yhteiseloa Annikinkorttelissa.

Voima 3/2005: Voima-lehden artikkeli parkkihallikiistasta.

Hämeen sanomat 21.6.2006: Annikin puukortteli menestysmusikaalin ”esikuvana”.

Six degrees 10/2006: Community living in Tampere.

Utain 16.11.2006: Myytävänä kylä keskellä kaupunkia.

Voima 7/2006: Annikin tähden.

Pirkanmaan sanomat 21.12.2006: Annikin Tähti loistaa vielä.

Tamperelainen 24.1.2007: Annikinkadun testamentti.

Aamulehti 4.6.2008: Elämä sykkii taas Annikinkadun korttelissa.

Muut

Tammela, suutarien pääkaupunki Wacklin, Matti (käsikirj.) (vhs-kasetti)

Siinä näkijä missä tekijä, 2012. Kari Paljakan ohjaama kaksiosainen televisioelokuva, kohtauksia kuvattiin Annikilla.

Taistelu Näsilinnasta 1918, 2012. Claes Olssonin draamadokumenttia kuvattiin myös Annikilla vuonna 2011.

Yhteisöllisyyttä Annikinkadulla Tampereella, Ohjelmasta Kuningaskuluttaja 11.3.2010, YLE Elävä Arkisto http://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/03/14/yhteisollinen-asuminen-suomessa-yha-harvinaista